

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRK ve YABANCI EĞİTİM SENDİKALARININ EĞİTİM
POLİTİKALARI VE İNSAN YETİŞTİRME ANLAYIŞINA
ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ**

Engin ASAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
TÜRKÇE İŞLETME YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

DANIŞMAN

Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZOĞLU

İSTANBUL, Şubat 2014

ÖNSÖZ

Değişimin temel değer haline geldiği ve bilginin birey/toplum yaşamında baş döndürücü bir hızla dolaştığı çağımızda, eğitim politikaları da sürekli olarak dönüşüm yaşamaktadır. Öte yandan hızlı değişimden payını alan eğitim politikaları ve pratikleri var olan önemlerini gittikçe arttırmakta; bundan dolayı eğitim politikaları –dolayısıyla insan yetiştirme anlayışı- üzerinde etkisi olan tüm kurum ve organizasyonlar da o ölçüde önem arz etmektedir. Bundan dolayı sivil toplum örgütlerinin ve yapılanmalarının eğitim faaliyetlerine olan katkısının ve belirleyiciliklerinin önemi de gitgide artmaktadır. Bir ülkedeki eğitim politika ve uygulamaları ile insan yetiştirme anlayışı üzerinde kritik etki ve belirleyiciliğe sahip olan bu yapılanmaların başında da eğitim sendikaları gelmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı; eğitimin şekillendirilmesinde ve yönetilmesine etkileriyle öneme sahip olan eğitim sendikalarının Türkiye’deki ve yabancı sendikalar ile karşılaştırmalı analizini yapmaktır. Bu karşılaştırmalı analiz ile eğitim sendikalarının Türkiye’deki eğitim politikalarına katkı ve etkililik düzeylerinin sorgulanmasına imkan sağlanması hedeflenmektedir. Aynı zamanda bu sorgulama aracılığı ile eğitim sendikalarının Türkiye’de eğitim alanına daha fazla katkı sunar hale gelmesine ve birey yetiştirme anlayışının sorgulanarak geliştirilmesine katkı sağlanması da çalışmanın amaçları arasındadır.

Türk eğitim sendikaları ile yabancı eğitim sendikalarının karşılaştırmalı analizi konusuna dair tez yazmaya yönelik istek ve heyecanımı destekleyerek beni cesaretlendiren; Yüksek Lisans eğitimim süresince ve çalışmanın her aşamasında yanımda olduğunu hissettiren; bu zorlu süreçte beni her zaman anlayışla dinleyerek yönlendiren tez danışmanım, değerli hocam Sayın. Doç. Dr. Şaduman Kapusuzoğlu’na sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Her konuda olduğu gibi, Yüksek Lisans sürecinde de yanımda olan, bizzat, mükemmel bir örnek teşkil ederek, hayatımın her anında yoluma ışık tutan sevgili ablam Dr. Hatice Tezer

Asan'a; tez jürimde yer alarak değerli eleştiri ve önerileri ile çalışmaya son halini vermemize katkı sunan Doç. Dr. Ebru Oğuz ve Dr. Sinem Aydoğdu'ya gönülden teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın anlamı, yol arkadaşım, nişanlım Çağla Üstün'e de yaşamın her alanında olduğu gibi bu çalışmanın her aşamasında gösterdiği ilgi, sabır ve destek için ayrıca teşekkür ediyorum.

Engin Asan
İstanbul/ 2014

ÖZET

Bu çalışmada, tüm sosyal kurumların temel yapı taşı olan ‘insan’ın kendini var etme sürecine katkıları ile kilit kurum konumunda bulunan eğitim alanında sendikalaşma çabaları Türkiye ile Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri bazında karşılaştırmalı olarak alınmıştır. Eğitim çalışanlarının, ülkelerindeki eğitim politikalarına, kendi özlük haklarına ve uygulamalara, iş şartlarına ve eğitimle ilgili her konuya müdahalede ve etkide bulunabildikleri “eğitim sendikaları”nın Türkiye merkez alınarak yabancı sendikalarla karşılaştırmalı olarak analizi, eğitim alanında yapılan çalışmalara, sivil inisiyatiflerin eğitim politikalarına etki/katkılarına ışık tutabilecektir.

Sendikaların eğitimciler adına mevcut misyonlarını ne şekilde ve ne derecede kullandıklarının Türkiye ve yabancı öğretmen sendikaları bağlamında karşılaştırmalı incelenmesi, eğitim politikaları ve uygulamaları üzerinde eğitim sendikalarının var olan etkilerini tespit etmede ve bu etkilerinin arttırılmasına yönelik alternatif öneriler üretilmesinde de etkili olacaktır. Aynı zamanda Sanayi Devrimi’nden itibaren tüm dünyada yaygınlaşan sendikal mücadelelerin Türkiye’de ne düzeye ulaştığı; ne gibi çalışmalar yürüttükleri, ülkede eğitim aracılığı ile yetiştirilmek istenen insan profilini belirleyen eğitim politikalarına/hedeflerine katkıda bulunup bulunmadıklarının tespit edilmesi de çalışmanın amaçları arasında yer almıştır.

Yapılan inceleme ve analizlerde Türk eğitim sendikalarının öğretmenlerin özlük haklarının (izin, yer değiştirme, görevde yükselme vb.), ücretlendirmelerin iyileştirilmesi konularına yoğunlaştıkları, Türk eğitim sendikal yapılanmasında siyasi dünya görüşünün halâ belirleyici bir gücü olmasından dolayı sendikalar arasında işbirliği ve ortak çalışmanın yok denecek kadar az olduğu; bu nedenlerin de beslemesiyle ülkenin eğitim politikalarının oluşturulması ve geliştirilmesinde Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri eğitim sendikaları kadar etkin olmadıkları görülmüştür. Merkezi yönetim yapısının da etkisiyle Türkiye’de eğitim politikalarının oluşturulmasında sivil inisiyatifler olan sendikaların belirleyici etkisinin başat olmadığı analiz edilmiştir. Buna karşılık Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri eğitim sendikalarının daha

organize bir işbirliği sağladıkları, ortak çalışmalarla birbirlerini destekledikleri, ülkelerindeki eğitim gündemine ve eğitim politikalarına Türkiye'ye oranla daha etkili bir katkı sağladıkları görülmüştür. Sonuç olarak; çalışmada sendikal yapılanmaların eğitim politikaları ve pratikleri üzerindeki işlevsel etkilerinin izleri sürülerek Türkiye ile diğer ülke sendikal yapılanmalarının çalışmalarının karşılaştırmalı analizleri ile toplumun kilit kurumu olan eğitim üzerindeki belirleyiciliğine sorgulama kapısı aralanmıştır.

ABSTRACT

In this study, contribution of man to the process of self existence which has been the basic building blocks of all social institutions and unionization efforts in the field of education has been examined comperatively with Turkey, Europe and America. The comparative analysis of the education unions focusing on our country in which the education workers can interfere and effect the education policy, their personal rights, the implementation of unions and working conditons moreover every subject that is connected with the education can enlighten the contributions/effects of the studyings in education area and to the educational policies of civil initiatives.

How and to which degree the unions use their current missions for the teachers will be more effective and improving the results and produce alternative proposals, the comparetive examinations with Turkish and foreign teachers unions, understanding of the current effects of unions on educations policies and implementations. At the same time, since the industrial revolution, struggles of educational unions which have been in common worldwide, at which level they have reached in our country, the studies they are processing, to understand if they contribute the education policies which decide the human profile, that was wanted to be created in the country, has taken place in this study

In the examination, it is analyzed that in creation of education policies, the unions which are civil initiatives are not successful as determining power because Turkish education unions put focus on improvement of teachers' personal rights (for example petitions, changing place and promotions), improvement of salaries, because of political world view has a determining power in the restructuring of turkish education. As a result, there is less or no cooperation or cooperative work beetween unions, and the creation and improvement of education policies are not as effective in Turkey as they are in Europe and America. With the effect of a central management structure. However, it has been understood that European and American unions have more organised cooperation, they support each other in cooperative works and they contribute more to

their countries' educational agenda and education policies. As a result, with tracing the functional effects of education unions on education policies and experiences, with the comparative analysis of Turkish and the other countries' unions' studies, it has been questioned if the determination of unions on education are key structures of the society.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
BÖLÜM I GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Amaç	4
1.3. Hipotezler	5
1.4. Yöntem	5
1.5. Önem	6
1.6. Anahtar Kavramlar	7
1.7. Sınırlılıklar	7
BÖLÜM II KAVRAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR	8
2.1. Sendika ve Sendikal Haklar	8
2.2. Sendikacılık	16
2.3. Eğitimde Sendika Kavramı	17
2.4. Türkiye’de Öğretmen Sendikalarının Tarihçesi	20
2.4.1 Türkiye’de Kurulan Eğitim Sendikaları	25
2.5. Türk Eğitim Sendikalarının Karşılaştırmalı analizi	26
2.5.1. Türk Eğitim Sendikalarının Ortak Amaçları	26
2.4.3. Türk Eğitim Sendikalarının Farklı Amaçları	27
2.6. Türk Eğitim Sendikalarının Faaliyetleri, Kazanımları ve Türk Eğitim Politikalarının Oluşumuna Katkıları	28

2.6.1. Eğitim-Sen'in Faaliyetleri, Kazanımları ve Türk Eğitim Politikalarının Oluşumuna Katkıları	31
2.6.2. Türk Eğitim-Sen'in Faaliyetleri, Kazanımları ve Türk Eğitim Politikalarının Oluşuma Katkıları	43
2.6.3. Eğitim Bir-Sen'in Faaliyetleri, Kazanımları ve Türk Eğitim Politikalarının Oluşuma Katkıları	48
2.7 Eğitim Sendikacılığı Konusunda Yapılmış Çalışmalar	53

BÖLÜM III YABANCI EĞİTİM SENDİKALARI 59

3.1. Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sendikaları	59
3.1.1 AFT (American Federation of Teachers).....	61
3.1.1.1 AFT'in Kuruluş Misyonu	62
3.1.1.2 AFT'in Kuruluş Vizyonu.....	62
3.1.1.3 AFT'in Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları	63
3.1.2 NEA (National Education Association).....	66
3.1.2.1 NEA'nın Kuruluş Vizyonu	66
3.1.2.2 NEA'nın Kuruluş Misyonu.....	67
3.1.2.3 NEA'nın Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları.....	67
3.1.3 New Orleans (United Teachers of New Orleans)	69
3.2. Avrupa Eğitim Sendikaları	71
3.2.1 İngiltere Eğitim Sendikaları.....	72
3.2.1.1 NUT (National Union of Teachers)	73
3.2.1.1.1 NUT'un Temel Hedefleri.....	73
3.2.1.1.2 NUT'un Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları.....	73
3.2.1.2 ATL (Association of Teachers and Lecturers)	75
3.2.1.2.1 ATL'nin Misyon ve Hedefleri	76
3.2.1.2.2 ATL'nin Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları	76
3.2.1.3 VOICE (The Union for Education Professionals)	77
3.2.1.3.1 VOICE'in Misyon ve Hedefleri.....	77

3.2.1.3.2 VOICE'in Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları.....	78
3.2.1.4 NAHT (National Association of Head Teachers).....	78
3.2.1.4.1 NAHT'in Misyon ve Hedefleri.....	79
3.2.1.4.2 NAHT'in Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları.....	79
3.2.2 Almanya Eğitim Sendikaları.....	79
3.2.2.1 GEW (Eğitim ve Bilim Sendikası)	80
3.2.2.1.1 GEW'in Hedefleri.....	80
3.2.2.1.1 GEW'in Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları.....	81
3.2.2.2 DL (Alman Öğretmenler Birliği).....	84
3.2.2.2.1 DL'nin Hedefleri.....	85
3.2.2.2.2 DL'nin Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları	86
3.2.2.3 VBE (Tahsil ve Eğitim Birliği).....	86
3.2.2.3.1 VBE'nin Hedefleri.....	86
3.2.2.3.2 VBE'nin Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları.....	87
3.2.3 SNES (Fransız Ulusal Eğitimciler Sendikası).....	88
3.2.4 İsveç Öğretmenler Sendikası	88
BÖLÜM IV SONUÇ-TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	96
4.1. Sonuç	96
4.2. Öneriler	98
KAYNAKÇA.....	100
EKLER	109

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bilim ve tekniğin hızlı gelişme gösterdiği, sanayi ve ekonomik gelişmelerin ivme kazandığı ve bununla birlikte rekabet ve insan kavramının önem kazandığı dünyamızda tüm kesimler böylesi sert ve çetin şartlarda yaşam koşullarını en iyi seviyeye çıkarma amacını gütmektedirler. Günümüzde hem emek sahipleri hem de sermaye sahipleri kendi hak ve çıkarlarını koruma ve onları daha iyi seviyeye taşıma kaygısına sahiptirler. Bununla birlikte devlet kurumu da kendisinden beklenen rol ve sorumlulukları hem önemi her geçen gün artan sivil toplum örgütleriyle paylaşmakta hem de politika ve eylemlerini belirlerken geniş kesimlerin sesi anlamına gelen bu örgütlerden etkilenmektedir.

Eğitim, bir ülkede ülkenin tüm kurumlarına doğrudan ya da dolaylı olarak etki eden, geniş anlamda o ülkenin insan yapısına, kültürüne, ekonomisine şekil veren en önemli süreçtir (Uras, 2002). Eğitim politikaları ve eylemleri belirlenirken ve uygulanırken eğitimcilerin bunun dışında kalması, o ülkedeki eğitim politika ve uygulamalarının üzerinde eğitimcilerin iradesinin, isteklerinin ve beklentilerinin yer almaması anlamına gelecektir.

Eğitim çalışanları, ülkelerindeki eğitim politikalarına, kendi özlük haklarına ve uygulamalara, iş şartlarına ve eğitimle ilgili her konuya “eğitim sendikaları” aracılığı ile müdahalede ve etkide bulunma gücüne sahiptirler. Bu nedenle eğitimcilerin istek ve beklentilerini, eğitim politikacıları ve uygulayıcılarına iletme ve etkide bulunma misyon ve gücüne sahip olmakla önemli bir role sahiptirler. Sendikaların bu misyonlarını ne şekilde ve ne derecede kullandıklarının incelenmesi,

eğitim politikaları ve uygulamaları üzerinde eğitim sendikalarının var olan etkilerini tespit etmede ve bu etkilerinin arttırılmasına yönelik alternatif öneriler üretilmesinde etkili olacaktır.

1.1 Problem

Bilim ve tekniğin hızlı gelişme gösterdiği, sanayi ve ekonomik gelişmelerin ivme kazandığı ve bununla birlikte rekabet ve insan kavramının önem kazandığı dünyada tüm kesimler böylesi sert ve etin şartlarda yaşam koşullarını en iyi seviyeye çıkarma amacını gütmektedirler. Günümüzde hem emek sahipleri hem de sermaye sahipleri kendi hak ve çıkarlarını koruma ve onları daha iyi seviyeye taşıma kaygısına sahiptirler (Can vd, 2001). Bununla birlikte devlet kurumu da kendisinden beklenen rol ve sorumlulukları hem önemi her geçen gün artan sivil toplum örgütleriyle paylaşmakta hem de politika ve eylemlerini belirlerken geniş kesimlerin sesi anlamına gelen bu örgütlerden etkilenmektedir.

Eğitim, bir ülkenin insan profilini belirleyen, kültürü başta olmak üzere toplumun tüm dokusu üzerinde etkileri bulunan, mevcut olan yapıyı korumada olduğu kadar olası değişimleri de belirleyen en önemli süreçtir. Eğitim sürecinin belirleyicisi ise eğitim politikalarıdır. Eğitim politikaları ve eylemleri belirlenirken ve uygulanırken eğitimcilerin bunun dışında kalması, o ülkedeki eğitim politika ve uygulamalarının üzerinde eğitimcilerin iradesinin, isteklerinin ve beklentilerinin yer almaması anlamına gelecektir.

Sendikalar, en genel tanımıyla işçilerin işverenlere ve hkmetlere karşı hak ve çıkarlarını korumak için oluşturdukları örgütlerdir (Koç, 2003). İnsanlık tarihinde ilk olarak işçi sendikaları iş yaşamında yerini almıştır. Kamu alışanları sendikacılığının doğuşu ise sosyal devlet olgusunun gelişimiyle paralellik göstermiştir. Modern dünyada sendika özgürlüğü demokrasinin vazgeçilmez unsurları arasında yer almakta olup, uluslararası anlaşmalarla güvence altına alınmıştır. Günümüz dünyasında birçok ülke çalışanlarına, işçi memur ayrımı yapmaksızın bu hakkı vermekte ve bu hakkı anayasal güvence altına almaktadır. Bu yaklaşım, sosyal devlet modelinin benimsenmesi ile sosyal ve ekonomik hak ve özgürlüklerin, geleneksel haklarla birlikte tanınmasının sonucu olmuştur (Göze, 1976). Öte yandan devletin toplumsal yarar taşıyan kamu hizmetlerinin sağlanmasında, üstlendiği görevi en iyi şekilde yerine getirebilmesi için

ihtiyaç duyduğu kamu çalışanları kesimi, modern dünyada devletin en büyük işveren konumuna yerleşmesine sebep olmuştur. Bunun sonucu olarak da kamu sektöründe çalışma ilişkilerinin düzenlenerek, kendileriyle ilgili kararların alınması süreci, memurlar açısından önem kazanmıştır. Türkiye'deki kamu çalışanları sendikacılığının gelişiminin başlangıcı olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasından sonra, Batı tipi temel iktisadi hak ve özgürlükler ekseninde düzenlemelerin yapılması olarak görülebilirse de; çok partili sisteme geçilen 1946 yılından itibaren demokratik haklar açısından önemli bir yer tutan sendikal haklar tanınmaya başlanmıştır (Gerşil, 1997).

Sendikaların öneminde öne çıkan; eğitim çalışanlarının, ülkelerindeki eğitim politikalarına, kendi özlük haklarına ve uygulamalara, iş şartlarına ve eğitimle ilgili her konuya “eğitim sendikaları” aracılığı ile müdahalede ve etkide bulunma gücüne sahip olmalarıdır. Bu nedenle eğitimcilerin istek ve beklentilerini, eğitim politikacıları ve uygulayıcılarına iletme ve etkide bulunma misyon ve gücüne sahip olmakla önemli bir role sahiptirler (Cooper, 2000).

Türkiye'de eğitim sendikalarına ilişkin yapılan araştırmaların yoğunluklu olarak sendikal çalışmaların öğretmenlik mesleğinin özlük haklarının düzeltilmesi, maaşların arttırılması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi konularına odaklandığı görülmektedir. Hatta öğretmenlerin de sendikal algılarının bu doğrultuda şekillenmekte olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Aldatmaz, 2002; Serinoğlu, 2004, Baysal, 2006; Gül, 2007; Demiryürek, 2008). Ayrıca yapılan çalışmalarda Türk eğitim sendikalarının siyasî düşünceler etrafında örgütlendikleri ve her sendikanın siyasi bir franskiyonu temsil eder olarak algılandığı bundan dolayı da sendikaların siyasi partilerin güdümünde hareket ettikleri yönünde genel bir kanının oluştuğu görülmektedir. Bu durumun da öğretmenlerin sendikalara üye olma/olmama davranışlarını etkilediği saptanmıştır (Aldatmaz, 2002; Baysal, 2006; Gül, 2007; Yıldırım, 2007; Gökçe, 2009; Yasan, 2012; Eraslan, 2013; Kayıkçı, 2013). Çalışmalarda sendikaların siyasî boyutlarının öğretmenleri rahatsız ettiği; sendikaları tercih etme üzerinde bu durumun etkili olduğu, öğretmenlerin sendikaların siyasetten uzak kalarak eğitime ve özlük haklarının iyileştirilmesine odaklanmaları yönünde beklentilerin olduğu görülmüştür (Aldatmaz, 2002; Baysal, 2006; Gül, 2007; Kayıkçı, 2013). Literatür incelendiğinde Türk eğitim sendikalarının faaliyetlerinin eğitim politikalarının oluşturulmasından eğitim uygulamalarına uzanan yelpazeye sundukları katkılar ve etkilerin

incelenmesine yönelik çalışmalarda, sendikaların eğitim politikalarına etkilerinin izlerinin sürülmediği görülmektedir. Aynı şekilde Türk eğitim sendikacılığının diğer ülke sendikaları ile karşılaştırmalı analizi ve bu analiz sonucunda irdelenmesi mevcut değildir.

Bu nedenle alandaki bu açığın giderilmesi amacıyla eğitim çalışmaları üzerinde güçlü etkileri olma olasılığını bünyesinde barındıran sendikacılık anlayışının mevcut ve olması gereken durumunun Türk eğitim sendikaları analizinde incelenmesi bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Çalışmada eğitim sendikaları ve birliklerinin Türkiye'deki etkililik ve işlevselliğinin Avrupa ülkeleri (Almanya, İngiltere, Fransa, İsveç) ile Amerika Birleşik Devletleri'ndeki birliklerle karşılaştırmalı analizi hedeflenmektedir. Bu analiz, Türk eğitim sendikaları ve birliklerinin eğitim politikaları ve uygulamaları üzerindeki etkililiğini sorgulamanın yanında daha etkili Türk eğitim sendikaları/birlikleri oluşturma yollarının da izini sürmeye yardımcı olacaktır.

1.2 Amaç

Bu çalışmada, sistem yaklaşımıyla eğitim sendikalarının (Türkiye örneği temel alınarak diğer ülkelerdeki benzerleriyle karşılaştırmalı olarak) işlevlerinin analiz edilmesi hedeflenmektedir. Eğitim sendikalarının misyon, vizyon ve amaçlarının yanı sıra gerçekleştirdikleri uygulama ve çalışmaları baz alınarak yapılacak olan bu analiz, eğitim sendikalarının eğitim politikaları ve uygulamalarındaki yerinin ve fonksiyonlarının nasıl işlediğine dair bir kurgu sunacaktır. Bu genel amaç doğrultusunda çalışmanın alt amaçları aşağıdaki gibidir:

- (1) Türk eğitim sendikalarının eğitim politikaları ve uygulamalarındaki etkililiği nasıldır?
- (2) Türk eğitim sendikalarının etkinlik ve işlevleri diğer ülkelerdeki benzer birliklerle nasıl bir benzerlik/farklılık göstermektedir?
- (3) Türk Eğitim Tarihi'nde eğitim sendikalarının belirleyiciliği ne düzeydedir?

1.3 Hipotezler

- 1- Türk eğitim sisteminde sendikalar eğitim politikaları üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir.
- 2- Türk eğitim sendikaları ülkenin eğitim politikaları ve uygulamalarında diğer ülke sendikalarının gösterdiği yeterlilik ve etkiye sahiptir.
- 3- Türk eğitim sendikaları eğitimin işlevlerinin gerçekleşmesinde önemli bir etki mekanizması konumundadır.

1.4 Yöntem

Bu çalışma “Kuramsal analitik araştırma”dır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan ‘*çözümleyici analiz deseni*’ kullanılmıştır. Çözümleyici analiz çalışması, bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan ve durumları çok yönlü, sistemli ve derinlemesine inceleyen görgül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005; Patton, 1990; Cohen ve Manion, 1997). Çözümleyici analiz çalışması, durumun sınırlanması, araştırma olgusunun belirlenmesi, veri setinin araştırılması, bulguların oluşturulması, yorumların yapılması ve sonuçların yazılması aşamalarını içerir (Denzin ve Lincoln, 1996; Bassegy, 1999). Araştırmada çözümleyici analiz çalışması desenlerinden “*iç içe geçmiş tek durum deseni*” kullanılması öngörülmüştür. Bu desende, tek bir durum içinde birden fazla alt birime yönelme esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Çözümleyici çalışmalarında kullanılan veri toplama tekniklerinden biri dokümanlardır (Robson, 2001). *Doküman incelemesi*, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Araştırma problemi hakkında geniş bir zaman dilimine dayalı analizi olanaklı kılması, çeşitli yazılı materyallere ulaşma yoluyla geniş bir örneklem oluşturulması, verilerin araştırmacı tarafından değil de birey tarafından özgün bir biçimde kaydedilmesi bakımından üstündür (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Diğer yandan materyalin hazır olması, veri toplama sürecini, araştırmacının öznelliğinden kurtarır (Mayring, 2000).

1.5 Önem

Sosyolojik kuramlar ve eğitim tanımları ile eğitim sendikalarının hangi işlevlerden türediği, hangi fonksiyonları yerine getirdiği ve bunların öneminin ele alınması, “eğitim sendikası” kavramını ve uygulamaları analiz etmede ışık tutacaktır.

Eğitim kavramına farklı pencerelerden bakan kuramlar ışığında eğitimin işlevleri ve belirleyicilerini ortaya koymak mümkün olabilir. Eğitimin işlevleri ve belirleyicileri aynı zamanda elde edilecek sonuçlara ve bu çıktıların genel nitelik ve yapısına da ışık tutacaktır.

Eğitim sendikalarının işlevlerinin analizi çerçevesinde demokrasi eğitimi, demokratik eğitim kavramları da ele alınarak incelenecektir. Bu çerçevede Türk eğitim tarihinde farklı dönemlerdeki sendikal eğitim anlayışları, uygulamaları, politikalarının mercek altına alınması önem arz etmektedir.

Eğitim en başta bireylerin sosyalleşmesine ve içinde bulunulan toplumun ve yapının gereksinim duyduğu nitelikleri taşıyan kişilere dönüştürülmesine hizmet eden kurumların başında geldiği pek çok araştırmacı tarafından ifade edilmektedir. Eğitim talep ve arzını belirleyen dinamiklerin analizinin yapılması, eğitim işlevlerinin farklı kuramlar açısından ele alınması topyekün olarak eğitimin iktidar aracı biçimlerini analiz etmeyi olanaklı kılacaktır.

Bir toplumun varlığı ve devamında kilit konumda bulunan ‘eğitim’de, eğitimcilerin ve siyasi iktidar dışında yer alan eğitim uzmanlarının görüş, öneri, isteklerinin temsilcisi olabilme misyonuyla eğitim çalışmalarında etkili olabilen eğitim sendikalarının Türkiye merkezli yabancı sendikalarla karşılaştırmalı analizi, eğitim sendikalaşmasında günümüze ışık tutabileceği gibi gelecekteki sendikal çalışmaların daha etkin bir şekilde organize edilmesine de katkı sağlayabilecektir. Globalleşen bir dünyada eğitim politikalarının siyasî yapılanmaların tercihlerinin üzerine taşınarak ‘insan’ odaklı eğitim programlarının üretilmesinin önemi git gide artmaktadır. Eğitim politikalarının siyasî kontrol mekanizmalarının kontrolünden uzaklaştırılarak ‘insan’ odaklı olarak şekillendirilmesinde gelişmiş eğitim sendikalarının etkili olabileceği düşünüldüğünde; Türkiye’de mevcut sendikal durumun ortaya konarak, sendikalaşmanın daha verimli hale taşınma önerilerinin oluşturulmasının demokratik okul yapılanmalarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Türk eğitim sendikalarının Avrupa ülkelerinin yanı sıra Amerika Birleşik Devletleri'ndeki eğitim sendikaları ile karşılaştırmalı analizinin yapılması Türk eğitim sendikacılığının işlevsel olarak sorgulanmasını mümkün kılacağı gibi Türk eğitim sendikacılığı anlayışına da katkıda bulunacaktır.

1.6 Anahtar Kavramlar

Sendika: Sendikalar, mensuplarının ve temsil ettiği kesimin ortak mesleki çıkarlarını ve haklarını savunmanın yanı sıra hitap ettiği sektördeki düzenlemeleri takip edip bu düzenlemelere katkıda bulunmak için kurulmuş örgütlerdir (Erdem, 1996; Eraslan, 2012a).

Öğretmen Sendikaları (Birlikleri): Eğitim sektöründe çalışanların ortak mesleki çıkarlarını ve haklarını savunmanın yanı sıra eğitim sektöründeki düzenlemeleri takip edip bu düzenlemelere katkıda bulunmak için kurulmuş örgütlerdir (Eraslan, 2012).

1.7 Sınırlılıklar

Çalışma Türkiye'deki eğitim sendikalarından üye sayısı bakımından ilk sıralarda yer alan Eğitim Bir Sen, Türk Eğitim Sen, Eğitim Sen, Eğitim İş ve Anadolu Eğitim Sen ile Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Almanya ve İsveç'te faaliyet gösteren üye sayısı en yüksek eğitim sendikalarının eğitim çalışmalarının incelenmesine dayanmaktadır. Çalışma bu sendikalarının eğitim politikalarına katkılarının incelenmesi ve karşılaştırmalı analizinin yapılması ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Sendika ve Sendikal Haklar

Sendikalar, mensuplarının ve temsil ettiği kesimin ortak mesleki çıkarlarını ve haklarını savunmak için kurulmuş örgütlerdir. Sendikalaşma tarihine bakıldığında ilk olarak fabrikaların kurulması ve sanayileşmenin artışına paralel olarak sayıları gittikçe artan işçilerin ortak çıkarlarını ve haklarını savunmak için "sendika" denen örgütlerde bir araya gelmiş oldukları görülmektedir. Sendikaların Türkiye'deki gelişmeleri de sanayileşmeyle birlikte olmuştur. Türkiye'de, sendika kurma hakkı cumhuriyetin kurulmasından sonraki yıllarda Anayasa ve sendikalar kanunuyla düzenlenmiştir (Erdem, 1996).

Literatürde daha çok işçi ve işçi haklarını savunmak amacıyla ortaya çıkan kuruluşlar olarak yer alan sendikaların, sanayi devrimiyle birlikte ilk olarak Avrupa ülkelerinde ortaya çıktıkları görülmektedir. Ancak bununla birlikte doğu kültürlerinde 10. yüzyılda Fütüvvet Ocakları yapılanmasının sendikal özellikler taşıdığı görülmektedir. Zira Fütüvvet Ocakları, esnaf örgütleri biçiminde kurulmuş ve üyelerinin hem kendisiyle barışık olması hem de çevresi ile sağlıklı ilişkiler sürdürmesini sağlamayı amaçlamış tekilatlardır. Bu teşkilatların ilkeleri, zaman içinde Anadolu'da kurulacak olan Ahilik teşkilatına da kaynaklık etmiştir. Ahilik teşkilatı da çeşitli esnaf sanatkar gruplarının değişik nedenlerle oluşan ekonomik sıkıntılarla mücadele edebilmesini, varlıklarını sürdürebilmesini ve gelişmeler karşısında sosyal, iktisadi, ahlaki yapılarını koruyabilmelerini sağlamayı hedeflemiş teşkilatlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Battal, 2004).

Sendikal yapılanmayı içeren temel kavram “sivil toplum” kavramıdır. Sivil toplum ve sivil toplum örgütlerinin kavramsal olarak ilk kez batı literatüründe “Civil Societies” Sivil Toplum, “ Non Governmental Organizations” Devlet dışı gönüllü organizasyonlar, “ The Thirth Sector” üçüncü sektör anlamlarında kullanılmış olduğu görülmektedir (Doğan, 2000). Sendika kavramı sivil toplum örgütleri içinde en başat kurumlardandır ve bu bağlamda genel olarak işçilerin hak ve çıkarlarını korumak amacıyla kurdukları örgütlenmeler olarak tanımlanmaktadır. Bu haliyle de kimi sendikalar meslek sendikaları olarak örgütlenmişlerdir; bazıları ise işyeri sendikaları olarak aynı işyerinde çalışan işçilerin haklarını korumak ve savunmak üzere oluşmuştur. İşkolu sendikaları aynı iş kolundaki işçileri kapsarken; genel sendikalar ise tüm iş kollarındaki çalışanların hakları için mücadele etmek üzere örgütlenmişlerdir (Koç, 2003).

Sanayi Devrimi, 18. yüzyıl ortalarında işçi sınıfı ile birlikte sendikaların da doğuşunu sağlamıştır. Emek sınıfının sermaye sahiplerine karşı sürdürdüğü siyasal ve ekonomik mücadeleler, ilk kez 1871 yılında İngiltere’de sendikaların yasal bir statü kazanması sonucunu getirmiştir. İşçi birlikleri ve dayanışma sendikaları şeklinde oluşan bu ilk sendikalar, 18. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa ülkelerinde ve Amerika Birleşik Devletleri’nde giderek yaygınlık kazanmıştır. Türkiye gibi sanayileşmeye geç başlayan ülkelerde sendikal hareketler 19 yüzyılın ikinci yarısında görülmeye başlanmıştır (Serinoğlu, 2004).

Sendika kavramı, vakıflar ve gönüllü yardım organizasyonları kadar uzun geçmişi olamamasına rağmen 19 ve 20. yüzyıllarda geniş bir kitlesel destek bulmuşlardır. Dünyada sanayi devrimi ile başlayan ve ortaya çıkan sermaye-işçi sınıfı ayrışması ve sınıflar arası haksız rekabet, sosyal ve siyasal haklarda söz sahibi olma çabaları sendikaların doğuşunu hızlandırmıştır. İlk önemli sendikalar 19.yüzyılda İngiltere, Almanya, Fransa, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıkmıştır. Sendikalar önce işçi sınıfının ekonomik ve hukuki taleplerini iyileştirme ve işçi haklarının meşrulaştırılması konusunda ortaya çıkmış olup, zamanla öteki kesimlerinde katılımıyla geniş tabanlı organizasyonlar haline gelmişlerdir (Gönel, 2001).

Sendikacılık hareketlerinin başladığı ilk ülke 1850 yılında İngiltere olmuştur. İşçi kitlelerinin çalışma ve yaşam koşullarını daha iyi hale getirmek, yönetimlerde işçilerin söz hakkı olmasını sağlamak, toplumsal dengeleri sağlamak sendikaların başlıca amaçları arasındadır. İngiltere’den

sonra Fransa, Belçika, İtalya, Hollanda, Avusturya, Japonya ve Almanya sırası ile sendikal hareketlerin başladığı ülkeler olmuştur. İşçi hakları temsili ile başlayan sendikalar, zamanla Avrupa ve Japonya'da politik hareketleri etkileyen, siyasal iktidarlar üzerinde baskı gücü oldukça fazla olan sivil bir inisiyatifte dönüşmüştür (Çankaya, 2005).

Ekonomi, eğitim, hukuk, siyasi, sosyo-kültürel ve insani değerler açısından sendikaların dünyada hızla gelişimine neden olan etmenlerin genel olarak şu şekilde sıralanması mümkündür (Öke, 2001; Özdemir, 2002):

1.Sanayi devrimi ile ortaya çıkan kalabalık kent merkezlerindeki, sermaye birikimine sahip sınıflar ile çalışan alt kesimler arasındaki uçurumların ortadan kaldırılması faaliyetleri,

2.Teknolojinin hızlı gelişimi ve bilgi birikiminin giderek artması sonucu ortaya çıkan kalifiye eleman ve bilgi sınıfının talepleri karşısında kamu sektörünün geri kalması,

3.İletişim devrimi ile beraber uluslararası etkileşimin giderek etkinlik kazanması sonucu ortaya çıkan küresel toplum ve evrensel insan hakları yardımlarının artması,

4.Kamusal hizmetlerin toplumun tüm kesimleri arasında eşit dağılımını sağlama çabaları,

5.Liberal Ekonominin dünya üzerindeki toplumlar üzerinde oluşturduğu ekonomik ve hizmet dengesizliğine karşı faaliyetlerin artması,

6.Temsili demokrasi yerine, katılımcı demokrasi anlayışının gelişmesi, kamusal hizmet sektörlerine, toplumun birçok kesiminin örgütlü şekilde katılması ve ortak sorumluluk paylaşımının gelişmesi,

7.İnsani değerlerin hızla yozlaşması karşısında toplumlar içerisinde gönüllü katılımlar ile oluşan değer merkezli organizasyonların, ulusal ve uluslararası faaliyetleri,

8.Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile soğuk savaş sonrası dünyada giderek artan uzlaşma çabaları,

9.Küresel yönetim anlayışının gelişmesi,

10.Taylor'cu anlayışın hâkim olduğu bürokratik örgüt geleneğinin çöküşü ve esnek yapıllı örgütlerin hızla kabul görmesidir.

Bu gelişmelerin sonucu olarak giderek artan ve tüm dünyada yaygınlaşan sendika örgütlenmeleri zaman içerisinde gerçekleştirilen yasal güvencelerle korunmuş ve desteklenmiştir. Günümüzde sendika kurma ve sendikaya üye olma hakkı ve özgürlüğü birçok

uluslar arası belgede açıkça belirtilmiş ve koruma altına alınmıştır. 10 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca kabul edilen, "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" nin 23. maddesinde çalışanların haklarının korunması ve sendikaların kurulması ve bunlara katılma hakkına yer verilmiştir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 23. maddesinde:

1. "Her şahsın çalışmaya, işini serbestçe seçmeye, adil ve elverişli çalışma şartlarına ve işsizlikten korunmaya hakkı vardır.
2. Herkesin, hiçbir fark gözetilmeksizin, eşit iş karşılığında eşit ücrete hakkı vardır.
3. çalışan her kimsenin kendisine ve ailesine insanlık haysiyetine uygun bir yaşayış sağlayan ve gerekirse her türlü sosyal koruma vasıtalarıyla da tamamlanan adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır.
4. Herkesin menfaatlerinin korunması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır" denilmektedir (WEB_1, 2013).

Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO) Statüsü'nde de "Sendika Özgürlüğü" ilkesine yer verilmiş ve sendikal hak ve özgürlükler güvence altına alınmıştır. Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO) Anayasası'nda sendika özgürlüğü ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

- "Evrensel ve kalıcı bir barışın ancak sosyal adalet temeline dayalı olması nedeniyle;
- _ Çok sayıda insan için, adaletsizliğin, sefaletin ve yoksulluğun bulunduğu çalışma koşullarının varlığı ve bunun dünya barışı ve ahengini tehlikeye düşürecek bir hoşnutsuzluğa yol açtığı ve bu koşulların örneğin günlük ve haftalık maksimum çalışma saatlerinin düzenlenmesi, işçilerin işe alınması, işsizliğe karşı mücadele,
- _ Yeterli yaşam koşullarını sağlayacak bir ücretin güvence altına alınması, işçilerin genel ve mesleki hastalıklara ve iş sırasında meydana gelen kazalara karşı korunması, çocukların, gençlerin ve kadınların korunması, yaşlılık ve maluliyet aylıklarının bağlanması,
- _ Eşit işe eşit ücret ilkesinin tanınması, sendikal özgürlük ilkesinin sağlanması, teknik ve mesleki eğitimin düzenlenmesi ve benzer diğer önlemler bakımından bu koşulları iyileştirmenin acilen gerekliliği nedeniyle;
- _ Gerçekten insancıl koşullara sahip bir çalışma düzeninin herhangi bir ulus tarafından kabul edilmemesi kendi ülkelerinde çalışanların durumlarını iyileştirmeyi arzu eden diğer ulusların çabalarına engel oluşturması nedeniyle;
- _ Adalet ve insaniyet duygularından hareketle, aynı zamanda sürekli bir dünya barışını sağlamak arzusu ve bu belirtilen hedeflere ulaşmak amacıyla hareket eden Yüksek Akit Taraflar, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün iş bu Anayasasını onaylarlar" (WEB_2, 2013).

Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO) Temel Haklar ve İlkeler Bildirgesi'nde ILO'ya üye olan ülkelerin uymaları gereken ilkeler belirtilirken, bu ilkelerde sendikal hak ve özgürlüklere de yer ve önem verilmiştir. Bildirgede konuyla ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

"Söz konusu sözleşmeleri onaylamamış olsalar dahi, bütün üyelerin, örgüt üyesi olmakla, bu sözleşmelerle düzenlenen ve aşağıda sayılan temel haklara ilişkin ilkelere, iyi niyetle ve Anayasa'nın gereği olarak saygı göstermek, bu ilkeleri geliştirmek ve gerçekleştirmekle yükümlü olduklarını açıklar:

- a) Sendikalaşma özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkının etkin biçimde tanınması;
- b) Zorla ya da zorunlu çalıştırmanın tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması;
- c) Çocuk işçiliğine etkin biçimde son verilmesi; ve
- d) İstihdamda ve meslekte ayrımcılığın ortadan kaldırılması" (WEB_3, 2013).

Uluslar arası Çalışma Örgütü'ne, Cumhuriyetin kuruluşunun henüz 9. yılında, yani 1932 yılında üye olan Türkiye, 2001 yılına kadar toplam 185 Sözleşmeden 56'sını onaylamıştır. Anayasamızın 90. Maddesine göre, Türkiye tarafından onaylanan ILO Sözleşmeleri yasa hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasa aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz. Ancak Sözleşmelerin uygulanabilmesi için, eğer gerekiyorsa iç hukukta düzenleme yapılması yoluna gidilmektedir (WEB_4, 2013).

17 Haziran 1948 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından kabul edilen ve 25 Kasım 1992 tarihinde 3847 sayılı yasayla Türkiye tarafından da kabul gören “Sendika Özgürlüğüne ve Sözleşme Hakkının Korunmasına İlişkin Sözleşme” de sendikal hak ve özgürlükler koruma altına alınmıştır. Sözleşmenin 2. maddesine göre: “Çalışanlar ve işverenler herhangi bir ayırım yapılmaksızın önceden izin almadan istedikleri kuruluşları kurmak ve yalnız bu kuruluşların tüzüklerine uymak koşulu ile bunlara üye olmak hakkına sahiptirler.” (WEB_5, 2013). Aynı zamanda bu yasalarca sendikaların kendi tüzük ve yönetmeliklerini oluşturma, kendi temsilcilerini seçebilme, kendi yönetim ve etkinliklerini organize etme, kendi program ve çalışmalarını belirleme hakları da güvence altına alınmıştır. Devlet sendikaların bu haklarını korumak ve kollamakla yükümlüdür. Sendikalar tüzel kişilik kazanma hakkına da sahiptirler. Aynı şekilde sendikalar da buldukları ülkenin yasalarına saygılı olma yükümlülüğüne sahiptirler.

7 Nisan 1978 tarihinde Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından ortaya konan “Kamu Hizmetlerinde Örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine İlişkin 151 Sayılı Sözleşme” Türkiye tarafından 25 Kasım 1992 tarihinde 3848 sayılı kanunla kabul edilmiştir. Bu sözleşmenin 4. maddesine göre:

“Kamu görevlileri, çalıştırılmaları konusunda sendikalaşma özgürlüğüne halel getirecek her türlü ayrımcılığa karşı yeterli korumadan yararlanacaklardır. Böyle bir koruma, özellikle aşağıdaki amaçlara yönelik tasarruflara karşı uygulanacaktır:

- Kamu görevlilerinin çalıştırılmalarını, bir kamu görevlileri örgütüne katılmama veya üyelikten ayrılma koşuluna bağlamak, Bir kamu görevlisini, bir kamu görevlileri örgütüne üyeliği veya böyle bir örgütün normal faaliyetlerine katılması nedenleriyle işten çıkarmak veya ona zarar vermek” (WEB_6, 2013).

Aynı sözleşmenin 9. maddesindeki “Kamu görevlileri, diğer çalışanlar gibi yalnızca görevlerinin niteliğinden ve statülerinden kaynaklanan yükümlülüklerine bağlı olarak örgütlenme özgürlüğünün normal olarak uygulanması için gerekli kişisel ve siyasi haklardan

yararlanacaklardır” ifadesiyle kamu görevlilerin sendikal hakları güvence altına alınmıştır (WEB_6, 2013).

Günümüzde halâ geçerliliğini sürdüren 1982 Anayasasının çalışma hayatıyla ilgili hükümleri olan 51. ve 52. maddeleri, "sendika kurma hakkını" ve "sendikal faaliyetleri" düzenlemektedir. 53. ve 54. maddeleri ise "toplu iş sözleşmesi" ve grev hakkı ve lokavtı" düzenlemektedir. Anayasada "toplu iş sözleşmesi hakkı"nı düzenleyen 53.maddeye 23.7.1995 tarih ve 4121/4 maddesi ile eklenen metne göre kurulmuş olan kamu görevlileri sendikalarına kanunla "yasallık" ve "toplu görüşme" hakkı tanınacağı belirtilmektedir. (WEB_7, 2013).

5 Mayıs 1983 tarih 2821 sayılı " Sendikalar Kanunu" da sendikalarla ilgili en son düzenlemeleri içermektedir. Bu kanun işçi sendikalarının sendika ve sendikal haklarını düzenlemektedir. Bu kanunun 3. maddesine göre işçi sendikaları, iş kolu esasına göre bu iş kolunda ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacıyla bu işkolundaki işyerlerinde çalışan işçiler tarafından kurulmaktadır (WEB_8, 2013). Bu kanunun 2. maddesinde sendika; “İşçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzelkişiliğe sahip kuruluşlara denilir.” şeklinde tanımlanmaktadır. 9. maddeye göre değişik iş kollarında en az beş sendika bir araya gelerek "konfederasyon" denilen üst kuruluşu meydana getirirler. Sendikaların ve konfederasyonların zorunlu organları genel kurul, yönetim kurulu,denetleme kurulu ve denetleme kuruludur. 23. maddeye göre sendikalara üye olmak veya üyelikten çıkmak serbesttir. Hiç kimse sendikaya üye olmaya veya olmamaya zorlanamaz. İşçiler sendikaya aidat öderler. İşçi sendikasına işçinin ödeyeceği aylık aidat tutarı, bir günlük çıplak ücreti geçemez. Yine aynı kanunun 32. maddesinde sendikaların amaçları ve çalışma hayatına ilişkin faaliyetleri hakkında şu düzenlemeler ve ifadeler yer almaktadır: Sendikalar aşağıdaki faaliyetlerde bulunabilirler:

- 1.“Toplu iş sözleşmesi akdetmek,
- 2.Toplu iş uyuşmazlıklarında, ilgili makama, arabulucuya, hakem kurullarına, iş mahkemelerine ve diğer yargı organlarına başvurmak.
- 3.Çalışma hayatından, mevzuattan, toplu iş sözleşmesinden, örf ve adetten doğan hususlarda işçileri ve işverenleri temsilen veya yazılı başvuruları üzerine, nakliye, neşir veya adi şirket mukaveleleri ile hizmet akdinden doğan hakları ve sigorta haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen davaya ve bu münasebetle açtığı davadan ötürü husumete ehil olmak,
- 4.Grev veya lokavta karar vermek ve idare etmek.” (WEB_8, 2013).

Sendikaların sosyal faaliyetlerine ilişkin düzenlemeler de 2821 sayılı Sendikalar Yasası 33. maddesinde şu şekilde belirtilmiştir:

“Sendika ve konfederasyonlar tüzelkişi olarak genel hükümlere göre sahip oldukları yetkilerden başka, aşağıda belirtilen faaliyetlerde de bulunabilirler:

1. Çalıştırmayı doğuran hukuki ilişkilerde sosyal sigortalar, emeklilik ve benzeri hakların kullanılması ile ilgili olarak üyelerine ve mirasçılarına adli yardımda bulunmak,
2. Kanun ve uluslararası antlaşma hükümlerine göre toplanan kurullara temsilci göndermek,
3. İşçilerin veya işverenlerin mesleki bilgilerini artıracak, milli tasarruf ve yatırımın gelişmesine, reel verimliliğin artmasına hizmet edecek kurs ve konferanslar tertiplemek; sağlık ve spor tesisleri, kütüphane, basım işleri için gerekli tesisleri kurmak, işçilerin boş zamanlarını iyi ve nezih şekilde geçirmeleri için imkanlar sağlamak,
4. Herhangi bir bağışta bulunmamak kaydı ile evlenme, doğum, hastalık, ihtiyarlık, ölüm, işsizlik gibi hallerde yardım ve eğitim amacıyla sandıklar kurulmasına yardımcı olmak ve nakit mevcudunun yüzde beşinden fazla olmamak kaydıyla bu sandıklara kredi vermek,
5. Herhangi bir bağışta bulunmamak kaydı ile üyeleri için kooperatifler kurulmasına yardım etmek ve nakit mevcudunun yüzde onundan fazla olmamak kaydıyla bu kooperatiflere kredi vermek,
6. (Değişik bent: 26/06/1997 - 4277/1 md.) Üyelerinin mesleki eğitim, bilgi ve tecrübelerini yükseltmek için çalışmak; teknik ve mesleki eğitim tesisleri kurmak,
7. (Değişik bent: 04/04/1995 - 4101/8 md.) Nakit mevcudunun yüzde kırkıdan fazla olmamak kaydı ile sınai ve iktisadi teşebbüslere yatırımlar yapmak. Sendika ve konfederasyonlar faaliyetlerinden yararlandırmada, üyeleri arasında eşitliğe uymak zorundadırlar.
8. (Değişik 12/4/2005-5332/1) Üyelik şartı aranmaksızın, nakit mevcutlarının % 25’ini aşmamak kaydıyla ve yönetim kurulu kararıyla, ilgili bakanlıklara devretmek üzere eğitim, sağlık, rehabilitasyon veya spor tesisleri kurmak veya bu amaçla kamu kurum ve kuruluşlarına aynı ve nakdi yardımda bulunmak, yurt içinde veya yurt dışında yangın, su baskını, deprem gibi tabii afetlerin vukuunda doğrudan veya yetkili makamlar aracılığıyla afet bölgesinde konut, eğitim, sağlık veya rehabilitasyon tesisleri yapmak veya bu amaçla kamu kurum ve kuruluşlarına aynı ve nakdi yardımda bulunmak.” (WEB_8, 2013).

Türkiye’deki mevcut yasalara göre; sendikalar siyasal amaç güdemezler, siyasal çalışmalarda bulunamazlar; siyasal partilerle ilişki kuramaz ve işbirliği yapamazlar. Sendikalar Yasası’nın 38. maddesine göre birden fazla sendikaya üye olunamaz ve işçiler işveren sendika ve konfederasyonuna, işverenler işçi sendika ve konfederasyonuna üye olamazlar. 40. maddeye göre ise sendikaların başlıca gelir kaynakları; üyelerinden aldıkları aidatlar, konser vb eğlencelerden elde edilen gelirler, bağışlar ve mal varlığı gelirlerinden oluşmaktadır. Sendikalar devlet ve öteki kamu kuruluşlarıyla, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından, vakıf ya da siyasî partilerden bağış ve yardım alamazlar. Sendika ve konfederasyonlar, kendilerinin veya T.C. üyesi olduğu uluslar arası kuruluşlardan başka dış kaynaklardan Bakanlar Kurulu’ndan izin almadıkça yardım ve bağış kabul edemezler. Sendikalar gelir kaynaklarını amaçları dışında kullanamazlar. Devlet, sendika ve federasyonları idari ve mali bakımdan denetlemektedir (WEB_8, 2013). Konfederasyonlar da üye sendikaların gelir ve giderlerini denetleyebilmektedirler.

Sonuç olarak sendikalar çalışma alanları ne olursa olsun, hangi sektöre hitap ediyor olursa olsun genel amaç ve işlevleri ile emek hukukunun oluşması için meşru zemin hazırlamaktadırlar. Bu bağlamda sendikaları inceleyen Gönel'e (2001, s. 108) göre Türkiye'de ve dünyadaki sendikaların genel görevleri arasında şu faaliyetler bulunmaktadır:

- Üyelerin, ekonomik refah seviyelerini toplumun üst kesimlerinin gelir ve refah seviyesi karşısında dengelemeye çalışmak,
- Çalışma ortamlarının insani şartlara uygun hale getirilmesi ve insani/adil yönetim politikalarının oluşturulmasına çalışmak,
- Çalışma saatlerinin teknolojik değişimlere bağlı olarak ve çalışanların sosyal ve psikolojik durumlarına olumsuz etki etmeyecek şekilde düzenlenmesini sağlamak,
- Sağlık, sosyal, eğitim ve sosyal hizmetlerden üyelerinin ve toplumsal kesimlerin eşit düzeyde yararlanmasını sağlamak,
- Temsil ettikleri sosyal kesimlerin ülke politikaları üzerinde söz sahibi olabilecek şekilde temsil etmeye çalışmak,
- Ekonomi politikaları, eğitim politikaları ve kurum kültürü anlayışları karşısında insan kaynakları merkezli yönetim anlayışını sürdürerek, topluma yeni yaklaşımlar kazandırmak.

Sendikaların tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yasalarca organize edildiği ve hatta organizasyonların oluşmasına teşvik sunulduğu görülmektedir. Modern dünyada emek ve emekçi haklarının korunması geliştirilmesi amacıyla yaşama geçen ve varlıklarını sürdüren sendikalar Türkiye'de de cumhuriyetle birlikte gelişme göstermişler; çalışma şartlarının iyileştirilmesi, çalışanların yaşam şartlarının daha iyiye taşınması gibi ana hedeflerle organize olmuşlardır.

Öte yandan sendikalar ve birlikler temsil ettikleri üyelerin çalışma ve özlük haklarının düzenlenmesi ve kazanımı üzerinde çalışmalar yaparken, çalışanlarının niteliklerinin artırılması ve içinde bulunulan çağın gerekleri karşısında ihtiyaç duydukları hizmet ve desteği almaları yönünde de önemli bir misyonu üstlenme durumuyla karşı karşıyadırlar. Bilgi toplumunun sendikaları, üyelerinin sadece ekonomik, hukuki, eğitim ve sosyal taleplerini destekleyen ve meşrulaştıran örgütler olarak kalmayacaklardır. Sivil toplum örgütü olan sendikalar insan kaynakları yönetimi, teknoloji eğitimi, bilgi yönetimi, organize olarak çalışabilmek, mesleki

alanda yenilikleri takip edebilmek v.b birçok alanda eğitim verebilen ve danışmanlık yapan kurumlara dönüşeceklerdir. İçinde bulunduğumuz süreç içerisinde sendikalar başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu üretim ve işletme sektörleriyle işbirliği içerisinde olarak iyi donanımlı insan kaynakları yetiştiren kurumlar özelliği kazanacaktır (Drucker, 2003).

2.2 Sendikacılık

Sendikacılık, ortak çıkarlarını savunmak üzere, aynı meslekte çalışan kişileri bir araya getirme amacını güden bir harekettir (Büyük Larousse, 1994). Aynı meslek grubunda olan çalışanlar, özlük hakları, iş güvenliği, sosyal haklar, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, ücret, kıdem ve tazminat gibi konularda haklarını ifade etmek ve mevcut haklarını korumak için bir araya gelerek sendikalaşma tutumunu göstermektedir. Bunların yanında bazı sendikalaşma tiplerinde, var olanı koruma, sistemi sorgulama içinde buldukları sektörün politikalarına katkıda bulunma ve yeni politikalar, programlar üretme gibi farklı hedefler de söz konusu olabilmektedir. Her sendikanın duruşu, amaçları, eylem ilkeleri ve yöntemi birbirinden farklı bir görünüm arz edebilmektedir. Sendikacılık ve sendikalaşma konularında çalışmalar yapan Işıklı (1990), sendikalaşma hareketlerinin öz olarak üç farklı gelenek taşıdığını saptamıştır. Işıklı (1990)'ya göre üç tür sendikacılık geleneği vardır:

1-Kooperatist Gelenek: Meslek esasına dayanan bölgesel ve ulusal düzeyde federasyonların kurulmasıdır. Bu sendikalar misyonları gereği yalnız üyelerinin ücretleri ve çalışma koşullarıyla değil, aynı zamanda mesleğe alınmalarının ve devamlarının denetimiyle de ilgilenirler.

2-Reformcu Gelenek: Bu anlayışa sahip sendikalar toplumun kapitalist örgütlenme biçimini eleştirmezler ve sistem muhalifliği gütmazler. Devlet ve özel sektör kuruluşlarındaki yetkililerle yalnızca en iyi koşullar içinde pazarlık yapma koşullarını araştırırlar. Bu tür sendikacılık sosyal güvenlik ve iş yasalarının iyileştirilmesi için toplu iş sözleşmeleri ve ulusal çapta büyük pazarlıklar yapmaya dayanır. Batılı sendikaların çoğu reformcu bir stratejiyi benimsemişlerdir.

3-Devrimci Gelenek: Sınıf dayanışmasını geliştirmek ve kapitalist sistemi devirecek koşulları yaratmak için her meslekten olanları bir araya getirmektir. Var olan sistemi ortadan kaldırarak emekçi egemenliğine dayalı yeni bir sistem için mücadele misyonu ön plandadır.

Türkiye'deki eğitim sendikalarının genel olarak kooperatist ve reformcu sendikal yapılaşmaya benzer bir oluşum içinde oldukları görülmektedir. Türk eğitim sendikaları, yoğunluklu olarak öğretmenlerin işe alınması, iş garantisi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, sosyal refah düzeyinin arttırılması gibi konulara yoğunlaşan bir görünüm içindedirler.

2.3 Eğitimde Sendika Kavramı

Eğitim, hızlı ilerleme içinde her gün değişim geçiren günümüz toplumlarında bu gelişim ve değişimin dışında kalmamak zorundadır. Aksi takdirde günün ihtiyaçlarına ve dolayısıyla toplumun beklentilerine yanıt veremeyen durağan bir yapı içinde kalacak eğitim anlayışı, içinde bulunduğu ülkenin gerilemesine hatta uzun vadede varlığının tehlikeye girmesine neden olacak bir yapıya hizmet eder hale gelecektir. Nitekim, Töremen'e (1995) göre çağımızda eğitim, yalnızca okulda, kışlada veya fabrikalarda yapılan sınırlı ve süreli bir faaliyet olmaktan çıkmaktadır. Bireyin ve toplumun, içinde bulunulan çağın gereklerine göre yaşamasını öğrenmesinin gerekliliği yaşam boyu eğitimi gerekli kılmaktadır. Eğitim sadece belirli yaşlarda, belli örgütlerde, belirli sürelerde, belirli kişilere götürülen hizmetler olmanın ötesine geçmektedir.

Günümüzde dünyanın birçok gelişmiş ülkesinde eğitim hizmetleri artık sadece okullar ve kamusal organizasyonlar ile sınırlı değildir. Vakıflar, dernekler, gönüllü halk kuruluşları, sendikalar gibi birçok sivil toplum örgütü, öğrenme, öğretme ve bilgiyi kitlelere iletme ve geliştirme noktasında etkin görev almaktadır. Bilim ve teknikteki hızlı gelişmeler bilginin her gün yenilenmesini gerekli kılmaktadır. Çünkü bilgi her gün yenilenip gelişmekte ve bir gün önceki bilgi geçerliliğini veya yeterliliğini yitirebilmektedir. Bu nedenle de eğitim kurumlarının mevcut durumla yetinmeyip aktif olarak eğitim politikalarına katılması, bu politikalarını işleyip geliştirmesi; öğrenen örgütler olduğu kadar her yaşta öğrenmeye istekli ve açık bireylerin yaratımı için etkin olması gerekmektedir. Hızlı gelişen ve değişen bilginin gerisinde kalmak çağı ve başarıyı yitirmek, geride kalmak anlamını taşımaktadır.

Bu nedenlere bağlı olarak kimi eğitimbilimcilere göre gelecekte eğitim merkezleri, sadece okullar ile sınırlı kalmayıp, her kesime açık, taleplere göre hizmet verebilecek düzeyde

donanımlı ve değişime açık, topluma daha çok hitap edebilen merkezlere dönüşecektir (Çankaya, 2005). Eğitim sektörüne hizmet eden eğitim sendikacılığının da bu gelişim ve sürekli dönüşüm anlayışı merkezinde yapılanması gerekmektedir. Zira eğitimin, globalleşen dünyada bilgi ve teknolojiye süreklilik arz eden ilerleme ve gelişmeler karşısında önemi daha da belirgin hale gelmiştir. Tüm bu gelişmeler önceki yıllarda ve günümüzde pek çok ülkede eğitimin yapıcısı ve kitlelere ulaştırılmasını üstlenmiş olarak görülen devletin tek başına bu ağır sorumluluğu taşıyamayacağı sorununu da beraberinde getirmiştir. Eğitim kurumlarının topyekün olarak, amaç ve hedefleri, içerdiği politikaları, kaynakları, materyalleri, öğrencileri, velileri, idarecileri, eğitim uzmanları ve öğretmenleri ile ele alınıp değerlendirilmesi, geliştirilmesi, mevcut problemlerin giderilmesi önemini daha da arttırmıştır. Eğitim politikacılarının ve uzmanlarının toplumun ve eğitim çalışanlarının ortak çıkarlarını ve sürekli gelişip değişen bilgi dünyasının gerisinde kalmamayı sağlayan eğitim politikaları üretmeleri tüm toplumlar için çok önemli bir mesele haline gelmiştir. Bu zorunlu gereksinimler listesi, eğitim sektöründeki sivil toplum örgütlerinin başında gelen sendikalara dünden daha fazla misyon yüklemekte ve önemlerini de arttırmaktadır.

Doğan (2000)'a göre 18. ve 19. yüzyıllarda kamusal alan olarak adlandırılan resmi devlet örgütü ve devlet üzerinde egemen bir zihniyet olan burjuva sınıfı, sosyal hayatın birçok noktası üzerinde etkili olmuştur. Burjuva sınıfınca tek bir kamusal anlayışı oluşturulmaya çalışılmıştır. Buna karşılık demokrasi, çok kültürlü yaşam, insan hakları gibi birçok alandaki mücadele sivil toplum, hükümet dışı toplum, 3. sınıf sektör olarak ifade edilen sivil toplum organizasyonlarının doğuşunun ve gelişiminin hızlanmasına neden olmuştur. Bununla birlikte sivil toplum örgütlerinin ortaya çıkış nedeni sadece devlet yönetiminin yetersiz işleyişine karşı tepki gösterilmesi değildir. Özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren hız kazanan katılımcı demokrasi anlayışı ve bilgi birikimi de sivil toplum örgütlerinin ortaya çıkmasına etki etmiştir. Ancak önemli bir detay da bu gelişmelere rağmen memurların sendikalaşması işçilerin örgütlenmesinden çok daha sonraki yıllarda mümkün olabildiğidir. Çünkü memurlar 20. yüzyıla kadar ayrıcalıklarını koruyarak kendilerini işçi sınıfından ayrı görmüşlerdir (Koç, 2003).

Memurların ulus-devlet anlayışında genel yararın bekçisi olarak özel bir fonksiyon üstlenmesiyle birlikte, örgütlenme hakları da üzerinde konuşulan bir konu haline gelmiştir.

Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren hız kazanan memur örgütlenmeleri 1978 yılında kamu hizmetinde örgütlenme hakkının korunması ve çalışma koşullarının belirlenmesi yöntemleriyle ilgili 151 sayılı sözleşmenin ve 159 sayılı tavsiyenin kabul edilmesiyle somutlaşmıştır (Gülmez, 1996). Öte yandan Fransa’da 1946’da, İsveç’te 1890’larda memur örgütlenmelerinin oluşmaya başladığı görülmektedir. Genel olarak memur sendikalarının yasal ve anayasal güvenceye alınmalarının 2. Dünya Savaşı sonrasına denk geldiği görülmektedir (Erol, 1996).

Türkiye’de ilk sendikal faaliyetler ise 1909 da kabul edilen sendika ve dernekler yasası ile başlamıştır. Türkiye’de ilk açılan resmi sendika 1952 yılında Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu’dur. Çok partili sisteme geçişle birlikte sendikalar ve sivil toplum örgütleri giderek yaygınlık kazanmıştır (Çankaya, 2005) İşçi sendikalarından sonra 1960’lı yıllarda memur sendikaları konfederasyonun kurulmuştur. Memur sendikalarının kurulmasıyla tıpkı işçilerde olduğu gibi memurların da iş ve sosyal hakları ile ilgili kendilerini örgütlü olarak ifade edebilmeleri mümkün hale gelmiştir. Bu durum eğitim sektörüne de yansımış, eğitim sendikaları da cumhuriyet döneminde giderek artan bir öneme ve etkililiğe sahip olmuşlardır.

Eğitim sendikaları, toplumun en temel kurumlarından biri olan ve o ulusun ihtiyacı olan bireyleri inşa eden bir sektöre hitap ettiklerinden çok önemli bir konumdadırlar. Zira eğitimde olan ve olması muhtemel olan tüm gelişmelerin, yenileşmelerin, eğitim politikalarının üretilmesinin üzerinde eğitim sendikalarının etkileri söz konusu olabilmektedir. Günümüzde özellikle Avrupa’da ve gelişmiş ülkelerde eğitim sendikaları, eğitim alanında (eğitim anlayışında etkili olan siyasi, kültürel, ekonomik ve sosyal birçok etmen üzerinde), siyasal iktidarlar ile toplum arasında önemli bir işleve sahiptir. Öte yandan önemli bir gerçek de; çağımızın hızlı ilerleyiş serüveninde eğitim sendikaları, değişimin temel yapı taşı olma vasfı taşıyan eğitim hareketliliğine uyum sağlayıp hatta liderlik yapabilmek için sürekli değişim ve gelişime açık bir yapı göstermek durumunda olmalarıdır. Örneğin; eğitim amaçlı kurulan sendikalar, Avrupa Birliği’nde ve Japonya’da siyasi erkin eğitim politikaları üretmesi ve uygulamasında yönlendirici ve etkileyici olduğu gibi, alternatif, gönüllü eğitim hizmetlerini yürüten, insan kaynaklarının geliştirilmesi açısından önemli kaynaklar ve proje üreten faaliyetlerde de bulunmaktadır. Avrupa Birliği’nde 2000 yılından sonra Sivil Toplum Geliştirme Projesi

olarak adlandırılan Euro Conceil Grupları, eğitim sendikaları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği içerisinde önemli proje çalışmaları yürütmektedirler (Çankaya, 2005).

2.4. Türkiye’de Öğretmen Sendikalarının Tarihçesi

Türkiye’de memurların sendika ve grev haklarına ilişkin yasal düzenlemeler Cumhuriyet sonrasında mümkün olabilmıştır. 18 Mart 1926 tarih ve 788 sayılı Memurun Kanunu’nda memurların sendika haklarına ilişkin herhangi bir açıklık getirilmezken grev hakkının yasaklandığı görülmüştür (Gülmez, 1990).

Cumhuriyet’in ilk yıllarında, başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere devrimci yönetici tabaka, eğitime ve dolayısıyla öğretmenlere büyük önem vermiştir. Kurtuluş Savaşı’nın yaşandığı bu dönemde özellikle milli mücadelenin mimarı ve yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ün askeri savaş sürerken bile eğitimle ilgili konuşmaları ve bu konuya verdiği özel önem, ülkenin kurucu tabakasının eğitime sonraki zamanlarda çok özel bir önem vereceğini işaret etmiştir (Asan, 2013).

Öğretmenleri toplumun öncüsü konumuna getirmek ve mesleki haklarını aramak amacıyla yapılan çalışmaların başında, 1920’de kurulan ancak pek bir varlık gösteremeyen Türkiye Muallimler Birliği’nin 1929’da yeniden canlandırılması çalışmalarının olduğu görülmektedir. Birliğin en önemli çalışması, asıl amacı pedagojik amaçlı ama aynı zamanda meslek kimliğinin gelişmesi ve idealist öğretmen kurgusunun yayılmasına da yardımcı olacak Muallimler Mecmuası’nı tekrar çıkarmak olmuştur. Öte yandan birlik merkezinde konferanslar verilmiş, “mesleki tesanüt”ün geliştirilmesi amacıyla aylık gece toplantıları ve müsamereler düzenlenmiş, hasta öğretmenlerin tedavi masrafları karşılanırken, öldüğünde hiç parası olmayan bir öğretmenin cenazesi kaldırılmıştır (Özen, 2003).

Öğretmen örgütlenmesi Türkiye’de ilk olarak 1908’de Encümen-i Muallimin ile başlamış; 1921’de Türkiye Muallime ve Muallimler Dernekleri Birliği, 1925’te Türkiye Muallimler birliği ile 1935 yılına kadar sürmüştür. Demokratik faaliyetlerle birlikte 1946’da Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu kurulmuştur (Baysal, 2006).

Ancak Takrir-i Sükun Kanunları'ndan dolayı tek parti yönetimi döneminde görülmeyen memur örgütlerinin 1946'dan itibaren ortaya çıktıkları görülmektedir. Mahalli düzeydeki öğretmen dernekleri 1946'da "Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu"nu kurmuşlardır. İlerleyen yıllarda Türkiye'de cumhuriyetten sonra memur ve işçi sendika ve sendikacılık faaliyetleri 1961 Anayasası ile de güvence altına alınmıştır. Bu anlamda 1961 Anayasası, sosyal ve sendikal haklar alanında bir dönemeci simgelemektedir. Salt işçi sendikacılığı açısından değil, memur sendikacılığı yönünden de bir dönüm noktasıdır. Dolayısıyla memur sendikacılığının kapısı 1961 Anayasası ile aralanmıştır (Gülmez, 1990; WEB_9, 2013). Bununla birlikte; 1961 Anayasası, grev hakkını ve toplu iş sözleşmesini yalnızca "işçi" niteliği taşıyan çalışanlar için anayasal güvenceye almıştır; memurlar ise salt sendikayla sınırlı kalmıştır (WEB_9, 2013).

1961 Anayasasının bir gereği olarak 8.6.1965 tarih 624 sayılı "Devlet Personel Sendikaları Yasası" çıkarılmıştır. Bu yasaya göre "sendika" nın yanı sıra "meslek birliği" adıyla da kurulmasına olanak verilen memur sendikalarının amacı personelin "ortak meslekî, kültürel, sosyal ve iktisâdi hak ve menfaatlerini korumak"tır. Yasa memur sendikalarının amacını hak ve çıkarların korunmasıyla sınırlı tutarak geliştirme, iyileştirme ve düzeltme amacına yer vermemiştir. Grev hakkını da yasaklamıştır. 1997 yılındaki bir düzenlemeyle "sendika" kavramının kullanılması kavram kargaşası yarattığı gerekçesiyle "sendika" kavramı yerine "kuruluş" kavramı kullanılacağı ifade edilmiştir. Aynı düzenlemede sendikaların grev, lokavt ve toplu iş görüşmesi haklarının olmadığı ifade edilmiştir (WEB_10, 2013).

Mihçioğlu'na (1968) göre 1961'deki yasanın yürürlüğe girişini izleyen ilk altı ay içerisinde hızlı bir sendikalaşmaya tanık olunmuştur. 1968 Temmuz'unda etkin olan 453 memur sendikasının yarısı bu dönemde kurulmuştur. Yatay örgütlenme biçiminde gelişen sendikalaşma, izleyen yıllarda sürmekle birlikte, başlangıçtaki temposunu giderek yitirmiştir (Akt. Erdem, 1996). 624 sayılı yasadan sonra kabul edilen 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı "Devlet Memurları Yasası" devlet memurlarına sendika hakkı tanırken, 624 sayılı yasa gibi "grev" hakkını yasaklamıştır (WEB_10, 2013)

Bu süreçte öğretmenlerin ilk kurduğu sendika "Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu" nda görev alan genel merkez ve bölge temsilciliklerinden oluşan 92 kişinin

uğraşları sonucu 10.7.1965 tarihinde kurdukları ve kısa adı "TÖS" olan "Türkiye Öğretmenler Sendikasıdır (Akgöl, 1981).

TÖS'ün kurulmasından onbeş gün sonra kısa adı "İLK-SEN" olan "Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası" kurulmuştur. TÖS, Türkiye'deki öğretmenlerin %51'ni örgütleyebilmiş; şube açılacak yerleşme merkezlerinin %78'inde örgütlenmiştir. 72.000 üyesinin 61.920 'si ilkokul öğretmeni olup, bu oran tüm TÖS üye sayısının % 84'ünü oluşturmuştur. 1961 Anayasasının temel hak ve özgürlüklere yaklaşımının tersine çevrildiği "Nihat Erim Hükümetinin" yaptığı 1971'deki değişikliklerle memur sendikacılığı 6,5 yıl sonra sona ermiştir. TÖS yöneticileri 12 Mart 1971 tarihinde meydana gelen siyasi hükümet değişikliğinin örgütü etkileyebileceğini düşünerek, TÖS'ün devamı olarak 1961 Anayasasının 29. maddesinin "dernekler hükmü" gereğince 3.9.1971 tarihinde kısa adı "TÖB-DER" olan "Türkiye Öğretmenler Birliği" derneğini kurmuşlardır (Akgöl, 1981).

Zira 1971 yılında diğer memur sendikaları gibi öğretmen sendikaları olan TÖS ve İLK-SEN'de kapatılmıştır. 1972 yılında da 624 sayılı "Devlet Personel Sendikaları Yasası"nın 22. maddesi değiştirilerek, memurlara tanınan sendika hakkı kaldırılarak sadece "meslek birliği" kurmalarına izin verilmiştir. 12 Mart darbesi öğretmen sendikalarını kapatınca öğretmenler tekrar dernekler aracılığı ile örgütlenmiştir. 1980 askeri yönetimi öğretmen derneklerini tekrar kapatmış, fakat öğretmenler yine dernekler aracılığı ile örgütlenmiş, 1992 yılından itibaren yapılan yasal düzenlemeler ile sendikalaşmaya yeniden başlamışlardır (Baysal, 2006).

1971'de 1980 askeri ihtilaline kadar diğer devlet memurları gibi öğretmenler de faaliyetlerini "dernekler" aracılığıyla yürütmüşlerdir. Kurulan öğretmen derneklerinden üye sayısı ve etkinlik açısından en etkili olanları "TÖB-DER" ve "ÜLKÜ-BİR" olmuşlardır. 12 Eylül'den sonra hazırlanan ve halen yürürlükte olan 1982 Anayasası, sendikal hakların kişi yönünden uygulama alanını "işçilerle" sınırlı tutmuş; memurlar için sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını açıkça tanıyan veya yasaklayan bir kurala da yer vermemiştir. 1982 Anayasasının kabulünden sonra eğitim iş kolunda kurulan ilk öğretmen sendikası 28.5.1990 tarihinde kuruluşunu içeren belgeleri Ankara Valiliğine sunan, kısa adı "EĞİTİM-İŞ" olan "Eğitim İşkolu Kamu Görevlileri Sendikası" dır. Ankara Valiliği başvuruyu kabul etmeyince sendika yetkilileri dava açmışlardır. Ankara İş Mahkemesi 1.11.1990 tarihinde verdiği 2 no'lu kararıyla, Eğitim-İş sendikasının

kurulmasında yasal herhangi bir engelin bulunmadığına kanaat getirmiştir. Böylece eğitim iş kolunda öğretmen sendikalarının kurulması süreci yeniden başlamıştır (Erdem, 1996). 1990 yılından sonra eğitim sendikaları hızla sayısal olarak artmış ve öğretmenlerin özlük hakları, ücretlerindeki artış konuları başta olmak üzere eğitim sektöründe artan oranda etkinliklerini arttırmışlardır. Günümüzde binlerce üyeye sahip öğretmen sendikaları eğitim politikalarından, öğretmenlerin mesleki haklarına; üyelerinin kişisel hak arayışlarından kitlesel hakların kazanımına kadar pek çok konuda aktif mücadele sergilemektedir.

Türk eğitim sendikacılığının gelişiminin en önemli özelliklerine bakıldığında şu niteliklerin olduğu görülmektedir (Kutal, 2005):

a) Gücünü yasal desteklerde arayan bir sendikacılık anlayışı:

Türk toplumunda sanayileşmenin Avrupa'daki toplumlara nazaran daha yavaş gelişmiş olması ve geç sanayileşmenin gerçekleşmesi sınıf bilincinin oluşmasına olumsuz etkide bulunmuştur. Türkiye'de sendikacılık son altmış yıl içinde gelişmeler göstermiş ancak buna rağmen var olan yasalara yeni bir biçim verme gücüne sahip bir sendikal yapılanma oluşmamıştır. Çoğulcu demokrasinin anayasalar ve yasalarla güvence altına alındığı dönemlerde sendikacılık güçlenmiş; yasal çerçevenin daraldığı dönemlerde ise etkinliğini kaybettiği görülmüştür. Bunun en güzel örneği 1961 Anayasasının ilk yıllarıdır. Sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev haklarının ilk kez Anayasaya girmesi ve yasalarla sendikacılığın önünün açılması, sendikal hakların güvenceye alınması Türk sendikacılığında 1963-70 döneminde hızlı bir gelişmeye neden olmuştur. Bu yasalarla sendikalara sadece çağdaş sosyal haklar tanınmakla kalmamış, sendikaların kısa sürede güçlenmesi amaçlanmıştır.

Yasaların sendikalara tanıdığı sosyal haklar her zaman olumlu gelişmeleri beraberinde getirmemiş; sendikalar bu yasal güce alışırcen zaman zaman iç demokrasilerinden uzaklaşmışlardır. Türkiye'de sendikalar genellikle faaliyet alanlarını ücret ayarlamaları, toplu pazarlık üzerinde yoğunlaştırmışlar, eğitim politikaları üretme hususunda çok etkin olmamışlardır.

b) Daha çok kamu kesiminde örgütlü bir sendikacılık:

Türkiye'de sendikacılık çok gelişmiş değildir. Eğitim alanında faaliyet gösteren sendikalar önlerindeki fiili ve yasal engelleri aşma konusunda zaman zaman zorluklar yaşamaktadırlar.

Türk sendikacılığı bir yandan özelleştirme uygulamalarından büyük ölçüde etkilenirken, öte yandan da mücadele gücünü, kendine güven duygusunu geliştirememektedir. Gücünü eylemsel olarak sivil insiyatiften çok kurumlaşmış yapıdan ve yasal dayanaklardan aldığı için sendikalarımız kamu kesiminde kanunlarla biçimlendirilmiş kurumsal varlıklar olma yönüyle öne çıkmaktadır.

c- Faaliyet alanı toplu pazarlıkla sınırlı bir sendikacılık:

Türk sendikacılığı 1963 yasaları ile oldukça geniş bir faaliyet alanına kavuşmuştur. Sendikalar yasal olarak toplu pazarlık, üyelerini temsilen dava açma, sosyal, kültürel hatta ekonomik alanlarda birçok hak kazanmışlardır. Sendikalara siyasal platformda da rol alma, politik kararlara tavır gösterme hakkı tanınmıştır. Ancak tüm Türk sendikalarında olduğu gibi eğitim sendikaları da politika ve uygulamalarını öğretmenlerin özlük hakları ve ücret düzenlemeleri üzerine yoğunlaştırmışlardır. Kuşkusuz üyelerinin hak ve menfaatlerini koruma ve geliştirme açısından bu politika ve uygulamalar büyük bir öneme sahiptir. Ancak, genellikle maaş ve ek ders ücretlerin belirlenmesi ve öğretmenlerin özlük haklarının düzenlenmesi dışında Türk öğretmen sendikaların diğer faaliyet alanlarına yeterince önem vermedikleri görülmüştür.

Halbûki 1970'lerden sonra Dünya'da sendikaların üye kaybını önlemek için faaliyet alanlarını genişlettikleri, üyelerine çeşitli hizmetleri götürebilmek amacı ile çaba harcadıkları bilinmektedir. Türkiye'de gelişmeler ters yönde olmuş, sendikalar özellikle 1980'den sonra, yasal bir zorunluluk olmasına karşın eğitim faaliyetlerine ve eğitim politikaları üretilmesine yeterli ilgiyi göstermemişlerdir.

ç- Geciktirilmiş ve kısıtlı bir kamu görevlileri sendikacılığı

Türkiye'de kamu görevlilerinin örgütlenme hakkına uzun süre kuşku ile yaklaşılmıştır. Bu tutumun oluşmasında Türk kamu personelinin hukuki statüsünün de rolü olmuştur. "Devletin asli ve sürekli kamu görevlerinin memurlar eliyle yürütüleceği" ne ilişkin Anayasa hükmü (m.128), kamu görevlilerinin örgütlenme haklarında kısıtlamalar yapılmasında gerekçe olarak kullanılmıştır. 1965 yılında 624 sayılı yasa ile memurlara da sendikalaşma hakkı tanınmıştır. Ancak bu yasa kamu görevlilerinin örgütlenme haklarına çok sayıda sınırlama getirmiş, bu örgütlere de çok sınırlı bir faaliyet alanı bırakmıştır. Bu çerçevede dahi memur sendikalarının faaliyetine 12 Mart 1971 döneminde Anayasada yapılan değişiklikle son verilmiştir. Sonuç

olarak memurlara ilk kez 1961 Anayasası ile tanınan sendikal haklar 1970 Muhtırası ile geri alınmıştır. Kamu görevlilerin örgütlenme haklarının yasal bir düzenlemeye kavuşabilmesi için otuz yıl beklemek gerekmiştir. Önce Anayasanın 53. maddesine eklenen bir fıkra, daha sonra 4688 sayılı yasanın kabulü Türk mevzuatında halen kamu personelinin örgütlenme haklarını düzenlemektedir. Ancak her iki hukuki dayanağın da çağdaş, uluslararası sözleşmelere uyumlu olduğu görülmemektedir. Özellikle Türkiye Cumhuriyetinin onayladığı ILO'nun 87 ve 151 sayılı sözleşmeleri ile Anayasanın 53. ve 4688 sayılı yasanın birçok hükmünün çeliştiği ILO konferanslarında da sık sık dile getirilmektedir (Battal, 2004).

2.4.1 Türkiye’de Kurulan Eğitim Sendikaları

1990 yılından sonra tekrar hızlı bir gelişim içine giren Türk eğitim sendikacılığında bu yıldan sonra kurulup hala varlığını devam ettiren sendikalar şu şekildedir:

1990 yılında -Kısa adı "EĞİTİM-SEN" olan" Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası",

1992 yılında -Kısa adı "TÜRK EĞİTİM-SEN" olan "Türkiye Eğitim ve Öğretim Hizmetleri İşkolu Çalışanları Sendikası",

1992 yılında Kısa adı "EĞİTİM-BİR SEN" olan "Eğitimciler Birliği Sendikası”,

1992 yılında kısa adı "TEM-SEN" olan “Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası”,

1994 yılında -Kısa adı "ÖES" olan“ Öğretim Elemanları Sendikası" (Şu anda Eğitim-Sen bünyesinde çalışıyor) ,

2004 yılında “Bağımsız Eğitimciler Sendikası”,

2005 yılında kısa adı Eğitim-İş olan “Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası”,

2005 yılında kısa adı “AES” olan “Anadolu Eğitim Sendikası”,

2005 yılında “Ata Eğitim Sen”,

2005 yılında kısa adı Özgür Eğitim Sen olan “Özgür Eğitim ve Bilim Çalışanları Sendikası”,

2010 yılında Bilinçli ve Gelişimci Eğitim Çalışanları Sendikası,

2010 yılında kısa adı Eğitim Söz Sen olan “Eğitim ve Bilim Çalışanlarının Sözü Sendikası” kurulmuştur.

Ayrıca kısa adı “Hür Eğitim Sen” olan “Hürriyetçi Eğitimciler Sendikası”, kısa adı “Öğretmen Sen” olan “Öğretmenler eğitim Öğretim ve Bilim Çalışanları Sendikası” ve kısa adı “ÇES” olan “Çağdaş Eğitimciler Sendikası” da kurulan eğitim sendikaları arasında yer almaktadır.

2.5 Türk Eğitim Sendikalarının Karşılaştırmalı Analizi

Mevcut eğitim sendikalarının amaçlarının karşılaştırmasını yapıldığında "ortak "ve "farklı" amaçlarının olduklarını görülmektedir.

2.5.1 Türk Eğitim Sendikalarının Ortak Amaçları

Tüm eğitim sendikalarının tüzüklerinde yer alan ortak amaçlar şunlardır:

- 1-Daha yeterli ücret ve aylık, çalışma koşulları sağlama,
  - 2-İş koşullarının ve özlük haklarının iyileştirilmesi,
  - 3-Üyelerinin ve aile bireylerinin bakım, eğitim ve sağlık koşullarının düzeltilmesi,
  - 4-Dil, din, ırk, cinsiyet ve mezhep farkı gözetmeksizin bütün üyeleri arasında amaçlar doğrultusunda birlik ve dayanışmayı sağlama,geliştirme;
  - 5-Üyelerinin adil ve tarafsız atanma, yer değiştirme ve mesleğinde ilerleme hakkında yararlanması;
  - 6-Üyelerinin sosyal ekonomik, akademik hukuksal, kültürel ve özlük haklarını korumak, geliştirmek;
  - 7-İşverence mağdur edilen üyelerine maddî, hukukî ve sosyal yardımlar yapma;
  - 8-Eğitimin her kademesinde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanmasıdır.
- Türk eğitim sendikaları, genel olarak ücret artışları, iş koşullarının ve özlük haklarının iyileştirilmesi, sosyal yaşam seviyesinin daha iyi seviyeye taşınması, öğretmenlerin hukuksal haklarının aranması ve korunması konularında ortak amaçlara sahiptirler.

2.5.2 Türk Eğitim Sendikalarının Farklı Amaçları

Bütün eğitim sendikalarının tüzüklerinde yer almayan, (bir ya da birkaç sendikada ortak amaç olarak görülen ancak tüm sendikalarının genelini kapsamayan) dolayısıyla diğer eğitim sendikalarından farklılaşan amaçlar ise şunlardır:

Eğitim Sen, herkesin ana dilde eğitim yapma hakkını savunmaktadır. Demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleşmesini ve yaşama biçimi haline getirilmesi, çağdaş, demokratik, laik eğitim amaçları arasında yer almaktadır (WEB_11, 2013).

Tem Sen, herkesin kendi ana dilini her alanda kullanıp geliştirmesine saygı ve hoşgörünün yerleştirilmesini, kadın üyeleri için ek haklar, mesleki yaşamda kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasını, bu amaçlara göre eğitimin planlanmasını, programlanmasını, yönetimini, yürütülmesini, denetlenmesini istemektedir. Ayrıca sendika, eğitim oluşturulmasına katılımı, söz sahibi olmayı, sendika içi demokrasinin yerleştirilmesini, personel eğitiminin geliştirilmesini, toplu sözleşmeli ve grevli sendikal yaşamı yaygınlaştırmayı, üyelerinin yasal partilere üye olma ve siyaset yapma hakkını sağlamayı, çağdaş, demokratik, laik eğitimi amaçları arasında saymaktadır (WEB_12, 2013).

Eğitim Bir Sen, kadın üyelerinin mesleki faaliyetlerinin kolaylaştırılması, temel insan hak ve hürriyetlerinden yararlanmalarına yardımcı olmayı, milli, manevi değerlere bağlı eğitim sisteminin geliştirilmesini, eğitimin her kademedeki parasız olmasını, özürsüz üyelerin hayat şartlarının ve düzeylerinin yükseltilmesini amaçları arasında belirtmektedir. Sendika, eğitimin planlanmasına, programlanmasına, yönetimine, yürütülmesine, denetimine ve eğitim oluşturulmasına katılım sağlamayı, bu alanda söz sahibi olmayı, toplumsal meseleler karşısında sorumluluk bilinci ile düşünceleri ortaya koyma ve bunların mücadelesini yapmayı amaçlamaktadır (WEB_13, 2013).

Türk Eğitim Sen, Türk Milletinin refah ve mutluluğu için milli birlik ve beraberlik, vatanın bölünmez bütünlüğü bilincinin oluşturulması, yaşatılmasını, milli, manevi değerlere bağlı eğitim sisteminin geliştirilmesini amaçlamaktadır (WEB_14, 2013).

Bağımsız Eğitimciler Sendikası, milli geliri arttırmak ve artan milli gelirden üyelerinin adil bir şekilde pay almasını mümkün kılmak üzere çaba sarf etmeyi, yoksulluk ve yolsuzlukla

mücadele etmeyi ve bu yönde toplumsal duyarlılık yaratılmasını, özürlü üyelerinin korunması ve desteklenmesini sağlamayı hedefleri arasında saymaktadır. Ayrıca çevre bilincinin yerleşmesi, tarihi ve kültürel mirasın korunması, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, kırsal gelişmenin ve sağlıklı kentleşmenin oluşması için çalışmalar yapmak da amaçları arasında görülmektedir. Bu sendika aynı zamanda başta kamu görevlileri olmak üzere tüm çalışanlara evrensel çalışma standartlarına uygun örgütlenmenin, toplu pazarlık ve grev hakkının tanınması için mücadele etmeyi, üyelerinin tüketici olduklarını göz önünde bulundurarak tüketici hakları konusunda bilinçlenmelerine yardımcı olmayı da amaçlamaktadır (WEB_15, 2013).

Anadolu Eğitim Sendikası, kamu görevlilerinin grev, toplu sözleşme, siyaset ve yönetime katılma hakkını elde etmelerine yönelik Anayasanın 51, 53, 54, 68 ve 128 inci maddelerinin değiştirilmesi için kamuoyu oluşturmayı ve T.B.M.M. nezdinde girişimlerde bulunmayı, özürlü üyelerinin korunması ve desteklenmesi için çalışmalar yapmayı amaçlamaktadır (WEB_16, 2013).

Öğretmen Sendikası, üniversitelerin özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmasını amaçlamaktadır (WEB_17, 2013).

Türk eğitim sendikaları, genel olarak ideolojik farklılıklar üzerine şekillenen farklı amaçlara sahip bir görüntü çizmektedir. Aynı zamanda Türk eğitim sendikaları, cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi, engelli bireylerin eğitimi, manevi değerler eğitimi, ana dilde eğitim gibi konularda farklı amaç ve politikalar oluşturmuş görünmektedir.

2.6 Türk Eğitim Sendikalarının Faaliyetleri, Kazanımları ve Türk Eğitim Politikalarının Oluşumuna Katkıları

Sendikalar, üyelik bildirimlerinin birer suretlerini her yılın Şubat, Mayıs, Ağustos ve Kasım aylarında bir liste halinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na gönderirler. Aynı şekilde işverenler de her yılın Mayıs ve Kasım ayı sonu itibariyle kurumlarındaki sendika üyesi kamu görevlilerinin sendikalara göre dağılımları ile sendika üyeliği sona eren veya askıya alınanlara ilişkin bilgileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na gönderirler. Kamu görevlileri sendikalarınca gönderilen üyelik bildirimleri, her yıl 31 Mayıs tarihinde Çalışma ve Sosyal

Güvenlik Bakanlığınca değerlendirilerek sendikaların üye sayıları tespit edilir. Bu tespite göre her hizmet kolunda en çok üyeye sahip (Yetkili Sendika) kamu görevlileri sendikaları ile bunların bağlı buldukları konfederasyonlar ve en çok üyeye sahip konfederasyon belirlenir. Sendikaların örgütlendiği hizmet kolunda en fazla üye kaydetmiş sendika yetkili sendika olur. Her yıl 15 Mayıs tarihi itibarıyla sendikaların üye sayıları çalışma bakanlığınca sayılır ve en fazla üyesi bulunan sendika yetkili sendika olarak resmi gazetede ilan edilir. Yetkili sendika sendikalı çalışanlar adına hükümetle toplu görüşme yapmaya yetkili olur. Ayrıca; çalışanların çalışma şartları, amir memur ilişkilerinin düzenlenmesi, çalışanlar hakkındaki mevzuatın uygulama şekli, tayin, yer değiştirme, meslekte yükselme, sosyal hakların kullanımı v.b. konularda İşveren tarafıyla kurum idari kurullarındaki toplantılara temsilciler verir ve bu konularda anlaşma ve protokol yapar. İl ve ilçelerdeki tayin, atama, lojman, teftiş, disiplin, danışma v.b. kurul ve komisyonlara, yetkili sendika temsilci vererek çalışanların hakkının korunması konusunda müdahil olma hakkına sahiptir (WEB_18, 2013).

Eğitim-Sen 2002 ile 2005 yılları arasında yetkili sendika iken, 2006 yılında yetkiyi Türk Eğitim-Sen almış ve eğitimde yetkili sendika olarak bu görevi 2010 yılına kadar Türk Eğitim-Sen yürütmüştür. 2011 yılında üye sayısı ile birinci olan Eğitim Bir-Sen yetkili sendika olma vasfını üstlenmiştir ve bugüne kadar eğitimde yetkili sendika olma konumunu korumaktadır.

Türkiye’de eğitim sendikalarının üye sayılarındaki hareketliliğinin iktidara göre şekillendiği görülmektedir. Siyasi iktidarın dünya görüşü, siyasi duruşu ile eğitim sendikalarının iktidara uzaklık ya da yakınlığı üye sayılarındaki artış/azalışı belirleyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim eğitim sendikalarına ilişkin yapılan araştırmalarda sendikaların siyasi yapıları ve siyasetten ayrı bir alan oluşturup oluşturamadıkları inceleme konusu olmuştur.

Türk eğitim sendikalarının 2013 yılı itibarıyla mevcut üye sayılarına ilişkin rapor şu şekilde belirlemektedir:

4688 SAYILI KAMU GÖREVLİLERİ SENDİKALARI VE TOPLU SÖZLEŞME KANUNUNUN 30 UNCU MADDESİNİN İKİNCİ FIKRASININ (a) BENDİ GEREĞİNCE YAPILAN TOPLANTI TUTANAĞI FORMU

TESPİT YAPILAN KURUM BİLGİLERİ

KURUMUN UNVANI: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI				
KURUMUN ADRESİ: Atatürk Bulvarı ANKARA				
Kurum Hizmet Kolu	Kurum Kodu	Kurum İl Kodu (Trafik Kodu)	Kurum Tel/Fax	Kuruma Bağlı İşyeri Sayısı (Okul/Kurum)
02	01	06	Tel: 0312 413 17 65 Faks: 0312 425 23 59	56.284

4688 SAYILI KANUNA TABİ KAMU GÖREVLİSİ BİLGİSİ

Erkek Kamu Görevlisi Sayısı	Kadın Kamu Görevlisi Sayısı	Toplam Kamu Görevlisi Sayısı
444.612	410.286	854.898

KURUMDA FAALİYETTE BULUNAN SENDİKALARIN ÜYELİK BİLGİSİ

Sıra No	Sendika Dosya No	SENDİKA ADI	ERKEK ÜYE	KADIN ÜYE	TOPLAM ÜYE
1	12	Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Kolu Kamu Çalışanları Sendikası (TÜRK EĞİTİM-SEN)	115.793	83.527	199.320
2	14	Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (EĞİTİM-SEN)	60.688	53.240	113.928
3	28	Eğitimciler Birliği Sendikası (EĞİTİM BİR-SEN)	143.252	83.181	226.433
4	43	Tüm Eğitim ve Eğitim Müfettişleri Sendikası (TEM-SEN)	1443	100	1.543
5	106	Özgür Eğitim ve Bilim Çalışanları Sendikası (ÖZGÜR EĞİTİM-SEN)	793	143	936
6	112	Anadolu Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Sendikası (ANADOLU EĞİTİM-SEN)	351	285	636
7	116	Ata Eğitim ve Bilim Çalışanları Sendikası (ATA EĞİTİM-SEN)	44	22	66
8	120	Eğitim ve Bilim İşçileri Sendikası (EĞİTİM-İŞ)	15.617	18.496	34.113
9	125	Tüm Eğitim Çalışanları Sendikası (TEÇ-SEN)	6.211	1344	7.555
10	126	Kuvayı Milliye Eğitim Sendikası (KUVAYI EĞİTİM-SEN)	25	1	26
11	132	Eğitim, Öğretim ve Bilim Çalışanları Hak Sendikası (EĞİTİM HAK-SEN)	348	92	440
12	138	Anadolu Eğitim Çalışanları Birliği Sendikası (AND-SEN)	354	96	450
13	153	Eğitim Çalışanları Sendikası (EÇSEN)	4	7	11
14	154	Tüm Eğitimciler Birliği Sendikası (TÜM EĞİTİM-BİR-SEN)	44	15	59
15	156	Bağımsız Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Kolu Kamu Görevlileri Sendikası (BEC-SEN)	83	41	124
16	161	Demokrat Eğitimciler Sendikası (DES)	197	87	284
17	163	Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Çalışanları Sendikası (BİRLİK EĞİTİM SEN)	331	91	422
18	168	Bilinçli ve Gelişimci Eğitim Çalışanları Sendikası (BİLGİÇ-SEN)	96	28	124
19	170	Eğitim ve Bilim Çalışanlarının Sözü Sendikası (EĞİTİM SÖZ-SEN)	74	53	127
20	172	Millî Eğitim ve Bilim Hizmetleri Çalışanları Sendikası (MEÇ-SEN)	25	9	34
21	173	Tüm Eğitim Göndülleri Sendikası (TEG-SEN)	125	78	203
22	180	Demokratik Eğitim Çalışanları Sendikası (DEMOKRATİK EĞİTİM-SEN)	12	3	15
23	182	Mesleki ve Teknik Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Kolu Kamu Çalışanları Sendikası (METESEN)	332	191	523
24	186	Bağımsız Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Kamu Görevlileri Sendikası (BAGIMSEZ EĞİTİM-SEN)	79	34	113
25	187	Eğitim ve Bilim Çalışanları Sendikası (EĞİT BİL-SEN)	139	13	152
26	190	Eğitim Çalışanları Sözcüsü Sendikası (SÖZ EĞİTİM-SEN)	26	0	26
27	193	Yeni Nesil Eğitim ve Bilim Çalışanları Sendikası (YENİ-SEN)	60	40	100
28	196	Eğitimci Kamu Çalışanları Sendikası (EKSEN)	371	100	471
29	198	İlkeli Eğitim ve Bilim Çalışanları Dayanışma Sendikası (EĞİTİM İLKE SEN)	43	9	52
30	199	Eğitim ve Saymanlık Çalışanları Sendikası (SAY-SEN)	23	21	44
31	201	Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Eğitim Çalışanları Sendikası (YURT AY-SEN)	119	13	132
GENEL TOPLAM			347.102	241.360	588.462

"4688 sayılı Kanunun 30/a maddesi gereğince 28/05/2013 tarihinde yukarıda adı geçen kurumda/işyerinde yapılan toplantı sonucunda iş bu tutanak tarafımızca hazırlanarak 28/05/2013 tarihinde imza altına alınmıştır."

2013 yılı eğitim sendikalarının üye sayıları raporu

Türk eğitim sendikalarının 2002-2013 yılları arasında eğitim politikaları, uygulamaları temelinde gerçekleştirdikleri faaliyetler ile kazanımlara yakından bakıldığında ortaya çıkan görüntü aşağıda incelenmiştir. 2002-2013 yılında etkinlikleri, kazanımları incelenen sendikalar belirlenirken bu tarihler arasında üye sayısı bakımından öne çıkan ve dolayısıyla farklı zamanlarda ‘yetkili sendika’ olma vasfını üstlenmiş olan Eğitim-Sen, Türk Eğitim Sen ve Eğitim Bir-Sen mercek altına alınmıştır.

2.6.1 Eğitim-Sen’in Faaliyetleri, Kazanımları ve Türk Eğitim Politikalarının Oluşumuna Katkıları

Eğitim- Sen, 14 Kasım 2002 tarihinde “Hükümet Üniversitelilerden İntikam mı Alıyor!” başlıklı basın açıklaması yaparak, dönemin hükümetinin üniversitelere yönelik politikalarına karşı açıklamalar yapmış ve özgür bilim, demokratik üniversiteden yana bir duruşa sahip olduklarını ifade etmiştir (WEB_19, 2013).

2 Aralık 2002 tarihinde kolluk kuvvetlerinin öğretmenlerin demokratik eylemlerine müdahalesine karşı “Hukuk Devleti Mi, Polis Devleti Mi?” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen AKP hükümetini iktidara geldikleri ilk aylarda, 3 Aralık 2002 tarihinde “Milli Eğitimde Sürdürülen Kadrolaşma Operasyonundan Kaygılıyız!” başlıklı basın açıklaması ile eleştirmişler ve atamalara karşı tepki göstermişlerdir (WEB_19, 2013).

20 Aralık 2002 tarihinde çeşitli illerdeki Valilerin uygulamalarına yönelik olarak “Valiler AKP İl Başkanı Gibi!” başlıklı basın açıklaması yapmışlardır (WEB_19, 2013).

Her eğitim öğretim yılı başında, yarıyıl dönemlerinde ve eğitim-öğretim yılı sonunda hükümetin eğitim sistemindeki uygulamalarına yönelik eleştiri ve önerilerin yer aldığı raporlar hazırlamışlar ve bu raporları kamuoyu ile paylaşmışlardır (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen, 13 Ocak 2003 tarihinde MEB’de yaşanan kadrolaşma sorununa dikkat çekmek için “Kadrolaşmada Ölçü Kaçtı!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır. 16 Ocak 2003 tarihinde “Milli Eğitimde Ümmetçi Kadrolaşma!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_19, 2013).

21 Ocak 2003 tarihinde “Eğitimde Büyük Kadrolaşma Depremi!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır. 17 Şubat 2003 tarihinde AKP Genel Merkezi önünde “İrak’ta Savaşa Hayır” konulu basın açıklaması yaparak, AKP hükümetinin savaş yanlısı olduğunu düşündükleri politikalarını onaylamadıklarını göstermişlerdir. Sendika bu mitinge 25 bin kişi ile katılmıştır (WEB_19, 2013).

1 Mart 2003 tarihinde, KESK, DİSK, TMMOB, TTB tarafından yapılan 100 bini aşkın savaş karşıtının katıldığı “Halk Bu Savaşı Durduracak” mitinginde Eğitim Sen kitlesel bir katılım sağlamıştır ve sendikaya göre bu mitingin etkisiyle savaş tezkeresinin TBMM’den geçmesi engellenmiştir (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen’in 12 Mart 2003 tarihinde “Savaş, Yoksulluk ve Faiz Bütçesi Değil, Halk İçin Bütçe İstiyoruz” mitingine binlerce öğretmen katılmış ve bütçenin oluşturulmasında öğretmenlerin haklarının gözetilmesini talep etmişlerdir (WEB_19, 2013).

18 Mart 2003 tarihinde Eğitim-Sen hükümetin kadrolaşma girişiminde olduğuna dair kaygılarını ifade etmiş, bunu belgelemek amacıyla “İşte Kadrolaşmanın Listesi” konulu basın açıklaması yapmıştır. AKP’nin kadrolaşma uygulamalarına ilişkin illerden edindikleri bilgiler eşliğinde açıklama yapmışlardır (WEB_19, 2013).

27 Mart 2003 tarihinde, Eğitim Sen’in örgütlü olduğu tüm işyerlerinde hükümetin belirlemiş olduğu bütçeye karşı vizite eylemi yapılarak tüm Türkiye’de alanlara çıkılmıştır (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen, 8 Nisan 2003 tarihinde hükümetin atama işlemlerinde hakların işgal edildiğine dair basın açıklaması yapmıştır (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen, 10 Mayıs 2003 tarihinde 100 Şubeden 100 otobüs ile gelen 7.000 üyesinin katılımı ile Ankara Meşrutiyet caddesinde “Bakanlık İmzana Sahip Çık” eylemi yapmıştır. Kurum İdari Kurulu kararlarını uygulamayan MEB’e karşı yapılan bu eylemde Milli Eğitim Bakanlığı’na yönelik sert eleştiriler yapılmıştır (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen, 12 Mayıs 2003 tarihinde hükümetin eğitimde özelleştirme politikalarına karşı “Paralı Eğitime Gün Doğdu” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen, 29 Mayıs 2003 tarihinde AKP'nin kamu kaynaklarını özel okullara aktarmak istemesine karşı meslek kuruluşları ve demokratik kitle örgütleri ile birlikte basın açıklaması yapmış ve halka yönelik bildiri dağıtımını yapmıştır (WEB_19, 2013).

Sendika, 13 Haziran 2003 tarihinde hükümete eğitim politikalarına yönelik sembolik olarak karne vermiştir. Daha sonraki yıllarda her eğitim-öğretim döneminde verilen karnelerde sendika tarafından AKP hükümeti, sadece kadrolaşmada öğretmenlerinden "tam not" alabilmiş. Diğer derslerden sınıfta bırakılmıştır (WEB_19, 2013).

Sendika, 9 Temmuz 2003 tarihinde AKP Hükümeti ile görüşmeye gelen IMF heyetini ve IMF politikalarını protesto etmek için Sakarya Caddesinde kitlesel basın açıklaması yapmıştır. Basın açıklaması ile AKP'nin uyguladığı IMF politikaları eleştirilmiştir (WEB_19, 2013).

Sendika tarafından 15 Temmuz 2003 tarihinde Temmuz maaş zamları protesto edilmiştir ve bordro yakma eylemi yapılarak, öğretmenlerin yaşam standartlarını yükseltecek bir ücret talep edilmiştir (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen tarafından 30 Temmuz 2003 tarihinde AKP'nin eğitimdeki özelleştirme uygulamalarını protesto etmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı'na siyah çelenk bırakılmıştır (WEB_19, 2013).

Sendika tarafından 4 Ağustos 2003 tarihinde Talim Terbiye Kurulu'nda yaşanan tayinlere yönelik basın açıklaması yapılmış, sendika sürgün edildiğini düşündüğü öğretmenler ile dayanışma içinde olacağını ifade etmiştir. Sendikaya göre verdikleri bu mücadele sonunda yerleri değiştirilen eğitimciler görevlerine geri dönmüşlerdir (WEB_19, 2013).

Sendika tarafından eğitime hazırlık ödeneğinin tüm eğitim emekçilerine verilmesi için her yıl eğitim-öğretim yılı başında basın açıklamaları yapılmıştır. Özellikle hizmetli ve memurların yaşadığı sorunların çözülmesi ve kendilerine özel hizmet tazminatı verilmesi talep edilmiştir (WEB_19, 2013).

7 Ekim 2003 tarihinde sendika tarafından hükümetin ABD'nin isteklerini kabul ederek Irak'a asker gönderme girişimlerine karşı AKP Genel Merkezine kitlesel yürüyüş yapılmıştır (WEB_19, 2013).

8 Ekim 2003 tarihinde mecliste oylamayı bekleyen “savaş tezkeresi”ne karşı sendika tarafından sevk alma eylemi yapılarak hizmet üretilmemiş ve hükümetin politikaları protesto edilmiştir (WEB_19, 2013).

3 Kasım 2003 tarihinde Eğitim-Sen tarafından “Sürgün ve Kadrolaşmaya Hayır” konulu basın açıklaması yapılmış, özellikle Eğitim Sen üyelerine yönelik olduğu düşünülen soruşturma ve sürgünlere tepki verildiği ifade edilmiştir (WEB_19, 2013).

15 Kasım 2003 tarihinde Eğitim-Sen tarafından Kamu Yönetimi Temel Kanunu (KYTK) IMF’nin Kanunudur başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_19, 2013).

20 Kasım 2003 tarihinde sendikaya göre politikalarıyla öğretmenlerin iş güvencesini ortadan kaldırmak isteyen AKP iktidarına karşı “kara ampül” eylemi yapılmış, eylemde, AKP’nin ampülünün halkın ve emekçilerin yaşamını kararttığı ifade edilmiştir (WEB_19, 2013).

10 Aralık 2003 tarihinde sendika tarafından organize edilerek tüm Türkiye’de KYTK’ya karşı sevk eylemi yapılmıştır. Hizmet üretilmeyerek alanlara çıkılmış, kamu hizmetlerinin özelleştirilmesine, öğretmenlerin iş güvencesinin ellerinden alınmasına karşı on binlerce öğretmen eylem yapmıştır (WEB_19, 2013).

15 Şubat 2004 tarihinde sendika tarafından öğretmenlere verilen çok düşük miktarda olan kira yardımları Başbakan’a yapılan bir eylemle, posta yoluyla iade edilmiştir. Bu eylemler her ay düzenli olarak devam etmiş, eylemlerin etkisiyle AKP çözümü, çok düşük miktarda olan kira yardımlarını tamamen kaldırmakta bulmuştur (WEB_19, 2013).

21 Şubat 2004 tarihinde Eğitim-Sen tarafından Kamu Yönetimi Temel Kanunu’nu çıkarmak isteyen AKP’nin il binaları önünde basın açıklamaları yapılmıştır (WEB_19, 2013).

6 Mart 2004 tarihinde KYTK’na karşı “Yasanı Geri Çek” mitingine katılan Eğitim Sen üyeleri miting alanına kitleliliği ile öne çıkmış, yasa mecliste görüşülürken, yüz binin üzerinde öğretmen yasaya tepki göstermiştir (WEB_19, 2013).

12 Mart 2004 tarihinde sendika tarafından, “Hükümet Öğrenciler ve Yoksul Aileler Üzerinden Siyaset Yapmaktadır” başlıklı basın açıklaması yapılarak hükümetin politikaları eleştirilmiştir. Politikaların öğretmenlerin haklarına sahip çıkmadığı ifade edilmiştir (WEB_19, 2013).

8 Haziran 2004 tarihlerinde sendika tarafından “Öğretmene “Apolet” Değil, İnsanca Yaşayacak Ücret İstiyoruz” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır. Sendikaya göre öğretmenler arasında rekabet yaratmak isteyen, dayanışmayı ortadan kaldıran düzenlemelere karşı çıktığı ifade edilmiştir (WEB_19, 2013).

11 Haziran 2004 tarihinde “Milli Eğitim Bakanlığı Hukuk Dışı Uygulamalarına Devam Ediyor!” konulu basın açıklaması yapılarak atama ve yükselmelerdeki yolsuzluklar eleştirilmiştir (WEB_19, 2013).

19 Temmuz 2004’te Eğitim Sen tarafından “İş Güvencemizin Elimizden Alınmasına İzin Vermeyeceğiz” ile 24 Temmuz 2004 hükümet politikalarına karşı “Hükümetin Demokratikleşmeden Ne Anladığı Ortaya Çıkmıştır” konulu basın açıklaması yapılmıştır (WEB_19, 2013).

2 Eylül 2004’te “Okullarda Katkı Payı Soygunu Yapılıyor” başlıklı basın açıklaması yapılarak katkı payları ve kayıt paraları eleştirilmiştir (WEB_19, 2013).

11 Eylül 2004’te Eğitim-Sen tarafından “AKP’den Özel Yayınevlerine Kıyak” başlıklı basın açıklaması yapılarak ders kitaplarının basımında ihalelerin verilmesinde yolsuzluk olduğu ifade edilmiştir (WEB_19, 2013).

15 Ekim 2004’te sendika tarafından “Hükümetten Emekçiye Yine Sefalet Zammı” başlıklı basın açıklaması yapılarak öğretmenlere verilen ücret zamları eleştirilmiştir. Yine 1 Kasım 2004’te sendika “Hükümet Ek Ders Ücretlerini Zamanında Ödemiyor” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_19, 2013).

2 Kasım 2004’te “Eğitimde Özelleştirme Harekatı Devam Ediyor” konusu ile 11 Kasım 2004’te “Eğitimi Ticarileştirme Girişimi Hızla Devam Ediyor” konusunda basın açıklaması yapılmıştır (WEB_19, 2013).

20 Kasım 2004 tarihinde Emek Platformu tarafından düzenlenen “Sosyal Devlet, Soysal Adalet” mitingine en kitlesel katılım Eğitim Sen tarafından yapılmıştır. 1-5 Aralık 2004 tarihleri arasında yerli ve yabancı akademisyenlerin de katıldığı 4. Demokratik Eğitim Kurultayı yapılmıştır. Hükümetin eğitim politikalarına karşı Eğitim Sen’in alternatif eğitim politikalarının oluşturulduğu Kurultay ile demokratik eğitim anlayışı ve mücadelesine vurgu yapılmıştır (WEB_19, 2013).

24 Aralık 2004 tarihinde sendika tarafından hükümetin oluşturduğu bütçeye karşı basın açıklaması yapılmış, 28 Aralık 2004 tarihinde de “IMF’ye Değil, Emekçiye Bütçe” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_19, 2013).

18 Ocak 2005’de “Milli Eğitim Bakanlığı Yargı Kararlarını Uygulamıyor” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_19, 2013).

25 Ocak 2005’de “İLKSAN’da Söz, Yetki, Karar Üyelere Bırakılmalıdır” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_19, 2013).

9 Şubat 2005’te “AKP’nin Bir Özelleştirme Projesi Daha Yargıdan Döndü!” konulu ve 18 Şubat 2005’te de “Okullarda Katkı Payı Soygunu Yapılıyor” konulu basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

24 Nisan 2005’te “Kadrolaşmaya, Kamusal Alanın Tasfiyesine ve Eğitim-Sen’in Kapatılmak İstenmesine Karşı Mücadelemiz Sürecektir!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır. Aynı şekilde 5 Mayıs 2005 tarihinde de hükümetin kadro atamalarına yönelik “Milli Eğitim Bakanlığı’nda İrkçi-Gerici Kadrolaşma Depremi!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

2 Temmuz 2005’te “Milli Eğitim Bakanlığında Sürgün, Ceza ve Kadrolaşma Sürüyor!” başlıklı yazılı açıklama yapılmış; 10 Haziran 2005 tarihinde de Eğitim-Sen tarafından “Üniversiteleri Yıpratma Kampanyası Son Bulmalıdır!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

15 Haziran 2005’te “Hükümetin Özel Okul Sevdası Sürüyor!” ve 30 Haziran 2005’de “Eğitim harcamaları velileri bu yıl da zorlayacak!” başlıklı açıklamalar yapılmıştır (WEB_20, 2013).

2 Ağustos 2005 tarihinde Eğitim-Sen, Kuran kurslarının ilköğretim müfettişlerinin görev alanından çıkarılmasına karşı yargıya başvurmuştur (WEB_19, 2013).

1 Kasım 2005’te Eğitim-Sen tarafından “Taleplerimiz İçin Alanlara Çıkıyoruz!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır. 24-26 Kasım 2005 tarihleri arasında, Eğitim-Sen tarafından “Herkes Eşit, Parasız, Nitelikli Eğitim İçin” Türkiye’nin çeşitli bölgelerinden başlayan ve üç koldan Ankara’ya doğru yapılan “Eğitimcilerin Büyük Yürüyüşü” gerçekleştirilmiştir. 1 Aralık 2005 tarihinde Eğitimcilerin Büyük Yürüyüşü sonrasında sendika, MEB Bakanı Hüseyin Çelik’in Eğitim Sen’i suçlayıcı açıklamalarına basın açıklaması ile cevap vermiştir (WEB_20, 2013).

10 Aralık 2005 tarihinde sendika tarafından “Soruşturma ve Sürgünler Mücadelemizden Duyulan Rahatsızlığın İfadesidir!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

14 Aralık 2005 tarihinde Eğitim-Sen tarafından “AKP Hükümeti İmam Hatip Öğrencileri için Yönetmelik Değiştirdi!” ve 16 Aralık 2005 tarihinde “AKP Hükümeti, İmam Hatip Öğrencileri Lehine Ayrımcılık Yapıyor!” başlıklı basın açıklamaları yapılmıştır (WEB_20, 2013).

17 Aralık 2005 tarihinde Eğitim-Sen, “Demokratik Türkiye Halk İçin Bütçe” talebi ile Ankara’da merkezi bir miting gerçekleştirerek, AKP Hükümetinin Bütçesini protesto etmiştir (WEB_20, 2013).

6 Ocak 2006 günü; Eğitim-Sen, % 2,5’luk zammı protesto etmek amacıyla; “Sefalet Ücreti Değil, Toplu Sözleşme” sloganı ile basın açıklamaları yaparak bordro yakma eylemi gerçekleştirmiştir. 23 Şubat 2006 Eğitim-Sen, “Sosyal Güvenlik ve Sağlık Hakkımıza Sahip Çıkacağız!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

15 Nisan 2006 tarihinde sendika, eğitim öğretim tazminatlarının arttırılması ve tüm öğretmen ve akademisyenlere ödenmesi konusunda basın açıklaması gerçekleştirmiştir. Eylem aynı gün KESK’in SS ve GSS’ye karşı AKP il binaları ve Ankara’da genel merkezi önüne siyah çelenk bırakılarak basın açıklaması eylemiyle birleştirilmiştir (WEB_19, 2013).

17 Nisan 2006 tarihinde “Eğitimde Kadrolaşma Girişimlerini Yargıya Taşımaya Devam Ediyoruz!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

20-21 Mayıs 2006 tarihinde sendika tarafından “Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu” yapılmış ve sonuçları kitap haline getirilmiştir. Bu sempozyum ile sendikaca birer şiddet yuvası haline geldiği düşünülen okullara ve okullarda yaşanan şiddet olaylarına kamuoyunun dikkati çekilmeye çalışılmıştır (WEB_21, 2013).

26-27-28 Mayıs 2006 tarihlerinde Eğitim-Sen tarafından “Baskı, Sürgün, Kadrolaşma Değil, Demokratik Bir Yaşam İstiyoruz!” talebiyle 14 ilden geçerek Ankara’ya ulaşan yürüyüş kolları oluşturulmuş ve çevre illerden gelen katılımcılarla bir eylem gerçekleştirilmiştir. Sendikaya göre hükümetin kadrolaşma ve sürgün politikaları eleştirilmiştir. 31 Mayıs 2006 tarihinde de “Siyasal Kadrolaşma Amaçlı Düzenlemeler Hız Kesmiyor!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

7 Haziran 2006 tarihinde sendika tarafından “Eğitim Emekçileri Her Geçen Gün Yoksullaşıyor!” ve 9 Haziran 2006 tarihinde “Eğitim Sisteminin elişkilerini Ek Ders cretlerini Keserek çözemezsiniz!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

8 Ağustos 2006 tarihinde sendika Danıştay kararını uygulamayan MEB bürokratları hakkında suç duyurusunda bulunmuştur (WEB_20, 2013).

9 Ağustos 2006 tarihinde Eğitim-Sen tarafından “Eğitime Hazırlık deneği İki Tam Maaş Tutarında, Tüm Eğitim ve Bilim Emekçilerine ödenmelidir” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

12 Ağustos 2006 tarihinde sendika tarafından “Hükümetin şehir Merkezindeki Okulları Satışa çıkarmasına” karşı basın açıklaması yapılmıştır (WEB_20, 2013).

18 Ağustos 2006 tarihinde sendika, “Eğitim Emekçileri Son On yılda Hızla Yoksullaştı!” başlıklı araştırmasını basın toplantısı ile kamuoyuna duyurmuştur (WEB_20, 2013).

4 Eylül 2006 tarihinde, Eğitim-Sen, AKP döneminde yaşanan yoksullaşmayı açıklamak için “Eğitim Emekçileri Aldıkları Maaşı Temel İhtiyaçlarına Harcıyor!” başlıklı araştırmasını basın açıklaması ile kamuoyuna duyurmuştur (WEB_20, 2013).

15 Eylül 2006 tarihinde Eğitim-Sen, MEB’in yayınladığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçlarını TTK Denetiminden ıkaran Yönetmeliğin iptal edilmesi için yargıya başvurmuştur (WEB_19, 2013).

26 Eylül 2006 tarihinde Eğitim-Sen, AKP’nin özel ğretim kurumlarını kamu kaynakları ile destekleme politikalarına karşı “zel Okullara Destek, Varolan Eşitsizlikleri Arttıracaktır!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

5 Ekim 2006 tarihinde Eğitim-Sen, ders kitaplarının içeriğinde yapılan bilim dışı değişikliklere dikkat çekmek için “ğrencileri Yanlış Bilgilendiren, Dogmatik ve Bilim Dışı Bilgiler Tespit Edilmelidir!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

13 Ekim 2006 tarihinde, Eğitim-Sen, okullarımızda yaşanan şiddete kamuoyunun dikkatini çekmek için “Okullarda Yaşanan şiddetin Nedenleri Ortadan Kaldırılmalı!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

21 Kasım 2006 tarihinde Eğitim-Sen, “Bütçeden Eğitime Yeterli Kaynak, Okullarımıza denek İstiyoruz!” başlıklı imza kampanyası yapmış ve toplanan imzaları TBMM’ye vermiştir.

22 Kasım 2006 tarihinde de sendika, “Öğretmenler Sahte Övgüler Değil, Sorunlarının Çözülmesini İstiyor!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır. (WEB_20, 2013).

13 Aralık 2006 tarihinde Eğitim-Sen, banka promosyonları hakkındaki genelge ile ilgili olarak basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

14 Aralık 2006 tarihinde Eğitim-Sen, KESK’in almış olduğu karar gereği hizmet üretmeme eylemi yapmış; Türkiye çapında özellikle Eğitim Sen üyelerinin yoğun katılımıyla gerçekleşen eylemlerde hükümetin emek karşıtı politikaları eleştirilmiştir (WEB_19, 2013).

15 Aralık 2006 tarihinde, Eğitim-Sen’in ifadesine göre, sendika Milli Eğitim Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği ile ilgili olarak yürütmeyi durdurma kararı aldırıştır (WEB_19, 2013).

25 Aralık 2006 tarihinde sendika, YİBO ve PİO’larda okuyan öğrencilerin ve eğitim emekçilerinin sorunlarına dikkat çekmek için “YİBO ve PİO’lar Sorun Üretmeye Devam Ediyor!” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

18 Ocak 2007 tarihinde Eğitim-Sen, “4 Yıllık AKP İktidarında Eğitimin Bilançosu” başlıklı basın toplantısı ile, AKP döneminde eğitimin nereden nereye geldiğini rakamlarla ve somut sonuçlarla kamuoyu ile paylaşmıştır (WEB_20, 2013).

23 Şubat 2007 tarihinde Eğitim-Sen, “Kadrolaşmaya ve Sürgünlere Son” başlıklı yazılı açıklama ile 28 Şubat 2007 tarihinde “Okullara Ücretsiz Gönderilen Harun Yahya İmzalı “Yaratılış Atlası” ile Ne Amaçlanıyor?” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

13 Mart 2007 tarihinde sendika, “Milli Eğitim Bakanlığı’nda Ben Yaptım Oldu Bitti Anlayışı Devam Ediyor” başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

13 Mart 2007 tarihinde Eğitim-Sen, kendi ifadelerine göre “OECD 2006 Eğitim Göstergeleri Raporuna dayanarak AKP’nin ‘Eğitimde Sessiz Devrim’ Masalının ne olduğunu” kamuoyuna açıklamıştır (WEB_20, 2013).

23 Mart 2007 tarihinde Eğitim-Sen, AKP Hükümeti tarafından açılmak istenen 17 Yeni Üniversite ve OKS Yerine Seviye Belirleme Sınavı Yapılması ile ilgili basın açıklaması yapmış, eleştirilerde bulunmuştur (WEB_20, 2013).

27 Mart 2007 tarihinde Eğitim-Sen, tüm Türkiye’de “Ek Ders ve Yer Değiştirmedeki Adaletsizlik Son Bulsun!” başlıklı basın açıklamaları yaparak, MEB’in bu konulardaki

uygulamalarını eleştirmiştir. 7-8 Nisan 2007 tarihlerinde Eğitim-Sen, Türkiye'nin 7 noktasında yaptığı bölge mitingleri ile AKP Hükümeti'nin ve MEB'in politikaları ve uygulamalarını eleştirmiş; Türkiye çapında 30 bini aşkın öğretmenin katıldığı mitinglere öğrenci ve veliler de destek vermişlerdir (WEB_19, 2013).

9 Nisan 2007 tarihinde Eğitim-Sen, "Silivri İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün kompozisyon yarışmasına Haremlik-Selamlık düzeni uygulaması"na yönelik olarak eleştirel açıklamalarda bulunmuştur. 12 Nisan 2007 tarihinde Eğitim-Sen, AKP döneminde din eğitimi içerikli sayısal, içeriksel ve kadrosal dönüşümleri karşılaştırmalı olarak kamuoyuna açıklamıştır (WEB_20, 2013).

16 Nisan 2007 tarihinde Eğitim-Sen, Milli Eğitim Bakanlığının siyasal kadrolaşmayı hızlandırmak amacıyla yayınladığı yönetici atama yönetmeliğine karşı "Yönetici Atamalarında Kapkaç Kadrolaşma" başlıklı basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

23 Nisan 2007 yılında Eğitim-Sen çocukların yaşam haklarına saygı gösterilmesi ve çocukların yaşam koşullarının geliştirilmesi konulu bir basın açıklaması yapmıştır (WEB_20, 2013).

31 Mayıs 2007'de 4C statüsünde çalışanların kadroya geçirilmesi hususunda çalışmalar yapan sendika, okul kayıtlarında zorunlu bağış alımlarına da tepki göstermiştir. 13 Haziran 2007'de üniversite sınavlarının kaldırılması için çalışma yapılmış, 4 Temmuz'da özür grubundan yer değiştirme işinde mağdur olan öğretmenlere destek vermiştir (WEB_19, 2013).

13 Temmuz 2007'de engellilerin sorunlarının ortadan kaldırılması ve özel eğitimin geliştirilmesi için önerilerde bulunan Eğitim-Sen, müfettiş yardımcılığı sınavlarındaki usulsüzlükler hakkında basın açıklaması yapmış; ek ders ödemelerine dair açtığı davayı kazanarak gerekli düzenlemenin bakanlık tarafından yapılmasını sağlamıştır (WEB_19, 2013).

20 Eylül 2007'de din derslerinin zorunlu olmaktan kaldırılıp seçmeli ders haline getirilmesine dair basın açıklaması yapan sendika, okullardaki şiddetin önlenmesine dair ortaya konan çözüm yollarını eleştiren bir açıklama gerçekleştirmiştir (WEB_20, 2013).

Eğitim-Sen'in öğretmenlerin ücretler hususunda yaşadıkları yoksulluk sıkıntısını sık sık dile getirdiği; aynı zamanda sözleşmeli öğretmenlik uygulamasını da sık sık eleştirmiş olduğu görülmektedir (WEB_19, 2013).

14 Nisan 2008’de eğitim müfettişlerinin okullardaki şiddete karşı ortaya koydukları tavırları sert bir şekilde eleştiren sendika, 13 Mayıs 2008’de üniversiteye girişlerde yapılan düzenlemelerin arkasında siyasi hedefler olduğuna dair açıklama gerçekleştirmiştir (WEB_20, 2013).

2008 yılında ve sonraki yıllarda da sendikanın diğer yıllarda olduğu gibi, ek ders sorunları, öğretmenlerin aldıkları ücretlerdeki yetersizlikler, sözleşmeli öğretmenliğin kaldırılması, kadrolaşmanın engellenmesi, öğretmen atamaları, tayin sorunları, engellilerin eğitim koşullarının geliştirilmesi, okullarda şiddetin önlenmesi konularında çalışmalarına devam etmiş olduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan başka Eğitim-Sen’in Eylül 2008 yılında ders kitaplarının bilimselliğine dair analiz ve eleştirilerde bulunduğu görülmektedir (WEB_19, 2013).

9 Ekim 2008’de “Demokratik eğitim nitelikli öğretmen” konulu konferans düzenleyen sendikanın aynı ay içinde siyasi erkin gündelik yaşamı muhafazakarlaştırma çabalarına eleştirel bir açıklama gerçekleştirdiği de görülmektedir (WEB_21, 2013).

25 Kasım 2008’de toplumda artan kadına yönelik şiddete karşı basın açıklaması yapan Eğitim-Sen, 1 Ocak 2009’da da “öğretmenevlerindeki soygun ve talana izin vermeyeceğiz” ana temalı bir açıklama gerçekleştirmiştir (WEB_20, 2013).

Sendika, siyasi erkin üniversiteler üzerindeki etki ve baskılarına karşı 13 Ocak 2009’da basın açıklaması yapmış, Talim Terbiye Kurulu’nun hükümetin etkisiyle eğitimi dinselleştirme çabaları olduğuna dair 31 Mart 2009’da bir eleştiri sunmuştur (WEB_19, 2013).

22 Haziran 2009’da eğitim sisteminin cinsiyet ayrımcılığını beslediğine dair eleştirilerde bulunan Eğitim- Sen, Temmuz 2009’da da okullardaki tek tip öğrenci kıyafeti uygulamasına da tepki göstermiştir (WEB_19, 2013).

1 Ağustos 2009’da hükümetin ücretsiz ders kitabı dağıtması konusunda oluşturulan ihalelerin adil olmadığı yönünde basın açıklaması yapan sendika, yolsuzluklara karşı eleştirilerde bulunmuştur (WEB_20, 2013).

Eğitim-Sen 1 Eylül 2010’da ana dilde eğitim konulu araştırmasının sonuçlarını açıklamış ve duyurmuştur. Yine 21 Şubat 2011’de de ana dilin kullanımı ve çift dilli eğitim konusunda sendikanın Türkiye taraması yapmış olduğu görülmektedir (WEB_21, 2013).

Sendikanın 23 Kasım 2010'da hükümet tarafından gerçekleştirilmesi hedeflenen FATİH (Fırsatları arttırma ve teknolojiyi iyileştirme hareketi) Projesi'ni eleştiren bir basın açıklaması düzenlemiştir (WEB_20, 2013).

12 Nisan 2011'de sendikanın "Düşünme Eğitimi Dersi"nin zorunlu olmasına ve bu dersin Felsefe öğretmenlerince verilmesine dair öneride bulunduğu görülmektedir (WEB_19, 2013).

7 Ağustos 2012 tarihinde sendika, usulsüz müdür atamalarına karşı açmış olduğu davayı kazanmıştır (WEB_19, 2013).

Sendika, 12 Ağustos 2011'de yeni müfredat değişikliklerinin siyasi içerikli olduğuna dair analiz ve eleştirilerde bulunmuştur. 1 ve 27 Mart ile 9 Eylül 2012'de de 4+4+4 yeni eğitim sistemine dair eleştirilerini basın açıklaması ile duyurmuştur. Aynı konuyla bağlantılı olarak 5 Haziran 2012'de okula başlama yaşı uygulaması da eleştiriye tabi tutulmuştur (WEB_20, 2013).

27 Kasım 2012 tarihinde Eğitim-Sen, İzmir'de AKP Döneminde Eğitimde ve Yükseköğretimde dönüşümün tartışılması konulu bir sempozyum düzenlemiştir; 5 Aralık 2012'de eğitimde tek tip insan yaratma girişimlerine karşı üyelerini eşofman giyme eylemine davet etmiştir (WEB_21, 2013).

19 Mart 2013 tarihinde Eğitim-Sen, Alanya'da "Kamuda ve Kamu Personel Rejiminde Dönüşüm" konulu bir sempozyum çalışması yapmıştır. Yine aynı tarihte Antalya'da "Eğitimde ve kamuda dönüşüm" konulu bir çalıştay gerçekleştirilmiştir (WEB_21, 2013).

13 Haziran 2013'de sendika, başarısız olduğunu analiz ettiği 4+4+4 eğitim sisteminin kaldırılması talebinde bulunmuştur. 4-5 Haziran'da siyasi erki eleştirme hedefiyle, toplumsal olaylara destek grevi gerçekleştirmiştir (WEB_19, 2013).

Eğitim-Sen 2013'de Eleştirel Eğitim Konferansları'nın üçüncüsünü düzenlemiştir. Ayrıca Eğitim-Sen'in 'Demokratik Eğitim Kurultayları' düzenlemiş olduğu da görülmektedir. Bunlardan başka sendikanın Eğitim Bilim ve Toplum, Arkadaş, ÖES, Eğitim-Sen Kadın ve Eğitim-Sen isimli süreli yayınları ile çeşitli siyasi ve edebi içeriklerde yayınlanmış kitap ve raporları da bulunmaktadır (WEB_22, 2013).

İncelemelerde de görüldüğü gibi Eğitim Sen'in çalışma ve kazanımlarının yoğunluklu olarak iş koşullarının iyileştirilmesi, özlük haklarının arttırılması, öğretmenlerin yasal haklarının korunması ve daha üst düzeye çıkarılması gibi konularda yoğunlaştığı ancak bunların yanında

‘demokratik eğitim, cinsiyet ayrımcılığının engellenmesi’ gibi konularda toplumsal bilincin artırılması yönünde çalışmaların olduğu görülmektedir.

2.6.2 Türk Eğitim Sen’in Faaliyetleri, Kazanımları ve Türk Eğitim Politikalarının Oluşumuna Katkıları

2006-2010 yılları arasında Türkiye’de eğitim alanında üye sayısı bakımından birinci olan ve bu vasfiyle da yetkili sendika olma özelliğini üstlenen Türk Eğitim-Sen’in eğitim alanında en aktif sendikalar arasında yer aldığı görülmektedir (WEB_23, 2013).

Türk Eğitim Sen’in 2002-2013 yılları aralığında eğitim ve eğitim çalışanları için çalışmaları ile kazanımları şu şekilde olmuştur:

Türk Eğitim Sen yollukların ödenmesi konusunda 2002 yılında hukuk mücadelesi vermiş ve bu mücadele sonunda yolluklar ödenmiştir. Yine yolluklar konusunda açılan davalar sonucunda 2007 ve 2009 yılında da kazanım elde edilmiştir (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen zorunlu branşı değiştirilen öğretmenlerle ilgili mağduriyetlerin önlenmesi için mücadele etmiş ve başarılı olmuştur. 2005 yılında sendika zorunlu alan değişikliği için Danıştay’a iptal davası açmıştır. Sendikanın 2009-2013 yılları aralığında alan değişikliği ile ilgili süreklilik arz eden bir etkililik gösterdiğini, mağdur öğretmenlerin hakları için Milli Eğitim Bakanlığı’nı uyaran ve hak kazanımlarını sağlamaya yönelik yazışmalar içinde olduğu görülmektedir (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen diğer sendikalarla birlikte banka promosyonlarının çalışanlara dağıtılmasını sağlamak için çalışmış ve bu çalışma kazanımla sonuçlanmıştır. Sendika 2006 yılında eğitime hazırlık ödeneğinin tüm eğitim çalışanlarına ödenmesi talebi ile bakanlığa başvurduğu görülmektedir. 2007 yılında sendika bu konuyu bir mektupla başbakana da taşımıştır. 2009 yılında ödemeler üzerindeki kısıtlamalar nedeniyle sendika bu konuyu davaya taşımıştır. 2011 yılında sendikanın eğitime hazırlık ödeneği ile ilgili talebi Meclis’te konu edilmiştir (WEB_24, 2013).

Rotasyon nedeniyle görev yeri değiştirilen okul müdürlerinin geri dönmelerini sağlama yönünde sendikanın çalışmaları olmuştur. Sendika il içi ve iller arası yer değiştirmelerde

öğretmenlerin ve yöneticilerin mağduriyet yaşamaması için bu konuda düzenli olarak bakanlığın çalışmalarını takip etmiş ve sık sık konuya ilişkin talep ve uyarılarda bulunmuştur. Sendika 2008 yılında öğretmenlerin il içi ve iller arası yer değiştirme klavuzuna dava açmıştır. Yine 2011 yılında öğretmenlerin ve müfettişlerin yer değiştirme klavuzuna dava açmış; dava sonucunda yürütmeyi durdurma kararı almıştır. Sendikanın yer değiştirme ve atama klavuzlarına dair ciddi bir takip içinde olduğu zaman zaman da bu konuyu yargıya taşıdığı görülmektedir (WEB_24, 2013).

Nema ödemeleri konusunda hukuk mücadelesi veren sendika bu mücadeleyi kazanmış ve nemalar öğretmenlere ödenmiştir. Yine sendikanın tedavi katılım paylarına dair 2009 yılında iptal davası açtığı; bakanlıkla sık sık yaptığı görüşmeler sonucunda konuya dair kazanım elde ettiği görülmektedir. 2012 yılında da sendika tedavi yolluklarının arttırılmasına ilişkin SGK ve bakanlık ile yazışmalarda bulunmuştur. Ödenmeyen dış tedavi masraflarının ödenmesinin sağlanması için mücadele eden sendika bu konuda da kazanım elde etmiştir (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, eyleme katılan memura ceza verilemeyeceği konusunda yargı kararı çıkarttırmıştır. Sendikanın usulsüz atamalara ilişkin de sürekli etkililik içinde olduğu ve konuyu yakından takip ettiği görülmektedir. Türk Eğitim-Sen'in usulsüz atamalara dair 2002-2013 yılları arasında sık sık bakanlık uygulamalarını yargıya taşıdığı ve yasal kazanımlar sağladığı çalışmalar söz konusudur (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, idareci atamalarında yandaş kayırma anlamına gelen mülakatın kaldırılması için mücadele etmiştir. Sendika usulsüz şube müdürü atamalarına 2010 yılında dava açmıştır. Aynı şekilde sendikanın 2012 yılında haksız atamaların iptalini yargı kanalıyla sağladığı görülmektedir. Türk Eğitim-Sen, müdür başyardımcılığı atamalarında duyuru yapılmadan atama yapılamayacağı konusunda da yargı kararı çıkartmıştır. Aynı zamanda idareci atamalarında torpile sebep olan takdir puanını iptal ettirmiştir. Sendika, branş değişikliği yapmayan idarecilerin idareciliklerinin de devamını sağlamıştır (WEB_24, 2013).

Sendika, seminer ve kurslara katılan öğretmenlere ek ders ödenmesini sağlamış; ön lisans mezunlarının norm kadro dışına çıkarılmayacağı konusunda yargı kararı çıkartmıştır. 2009 yılında sendika ek ders ödemeleri konusunda eylem de gerçekleştirmiştir (WEB_24, 2013).

Sendika verdiği mücadele sonunda norm kadro yönetmeliğinin hizmet puanına göre uygulanmasını sağlamış; maaş karşılığını doldurmayan öğretmen hafta sonları ve mesai saatleri dışında maaş karşılığı görevlendirilememesini mümkün kılmıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, bilgisayar kampanyası düzenleyerek, MEB in eğitimcilere fahiş fiyatla bilgisayar pazarlamasına karşı durmuştur (WEB_24, 2013).

Sendika, Türkiye’de ilk olarak Hizmetliler Kurultayı düzenlemiş ve hizmetli kadrosunda çalışanların temsilcilerini Milli Eğitim Bakanı’yla direkt görüştürmüştür (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, kariyer sınavları konusundaki mücadelesiyle ön lisans mezunlarının sınava girmesini sağlamış ve bu sınavla ilgili diğer konularda davalar açmıştır. Öte yandan sendika, verdiği mücadeleyle psikolojik danışmanların (Rehber Öğretmenlerin) ilk ve ortaöğretim kurumlarından çekilerek RAM’larda toplanması engellemiştir (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, sözleşmeli personel alınmasının Anayasa’ya aykırı olması nedeniyle dava açıp kazanmıştır. Sendika, KEY (Konut Edindirme Yardımı) adı altında kamu çalışanlarından yapılan kesintilerin çalışanlara ödenmesi için dilekçe eylemi yapmış, bu eylem sonrasında bakanlığa başvuruda bulunmuştur (WEB_24, 2013).

Sendika, 1. ve 2. Kadın Kurultayı düzenlemiştir. Türk Eğitim Sen, sendikaların disiplin kurullarında temsilci bulundurarak üyelerinin haklarını korumasının sağlanmasına çalışmıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, Anadolu Liselerine öğretmen seçiminin iptali için dava açmış ve davayı kazanmıştır. Sendikanın çabaları sonucunda asaleten atanma şartlarını taşımayanların, vekaleten atanmaları iptal ettirilmiş; idarecilere yaz tatilinde de ek ders ücreti ödenmesi sağlanmıştır. Aynı şekilde sendika, norm kadro fazlası öğretmenlere de ders verilmesi konusunda karar çıkarttırmıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim-Sen uyarma ve kınama cezalarına yargı yolunun açılmasını sağlamıştır. Sözleşmeli öğretmenlere 4-C’den 4/b geçirilmesini sağlayarak yılda 2 ay daha maaş almaları ve idareye tek taraflı sözleşme feshi hakkı tanıyan madde iptal ettirilerek iş güvencesini kazanmıştır (WEB_24, 2013).

Sendika çalışmaları sonucunda kariyer Basamakları sınavına 150000 civarında 2 ve 3 yıllık mezunların girmesini ve uzman olmalarını sağlamıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, valilerin istediği boş okul müdürlüğünü duyuru yapıp istemediğini yapmaması ile ilgili MEB yazısını iptal ettirmiştir. Türk Eğitim Sen, sendika işyeri temsilcileri, ilçe temsilcileri ve yönetim kurulu üyelerinin tayin edilemeyeceğini; basın toplantısı yaptığında soruşturma açılmayacağını bakanlığa belirtmiştir (WEB_24, 2013).

Sendika, herkesin istediğinde sicil notlarını idareden almasını sağlamıştır. Sendika, yaptığı çalışmalarla öğretmen atamalarında ve idareci atamalarında puan üstünlüğü esasını sağlamaya uğraş vermiştir. Atanamayan öğretmenlerin hakları için Türk Eğitim-Sen'in 2002-2013 yıllarında sık sık bakanlıkla yazılı iletişim kurduğu ve konuyu eylemlere taşıdığı da görülmektedir (WEB_24, 2013).

Sendika, atamalarda vali yardımcısının imzasını kabul edilemeyeceğini, valilerin il özel idaresi yasasının 8-C maddesine göre keyfi atama yapamayacağı kararını aldirmiştir. Sendika, görevde yükselme sınavlarına il dışında gireceklere yolluk ve yevmiye ödenmesini sağlamış; sekiz saat çalışanların da yemek yardımından yararlanmaları için yazdığı yazıya MEB uygundur cevabı vermiştir (WEB_24, 2013).

Sendika, istek dışı olan alan değiştirilmesinin durdurulmasını istemiştir. Özellikle konuya ilişkin 2002-2013 yıllarında her eğitim döneminde bakanlıkla yazışmalar olmuş ve zaman zaman konu yargıya da taşınmıştır (WEB_24, 2013).

TBMM'inde gerek bütçe görüşmelerinde, MEB'le ilgili birleşimlerde Türk Eğitim Sen'in anketleri ve yazıları veri olarak kullanılmıştır. Türk Eğitim-Sen, 2013 yılında 'Andımız'ın kaldırılmasına yazılı ve eylemsel olarak tepki vermiştir (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, 40+40 denge tazminatlarının alınması ve ödenmekte olan maaşlardan ayrı olan ayda 80 YTL artı ücretin ödenmesi için mücadele etmiştir. 40+40'ları geç ödeyen Bakan Mehmet Ali Şahin hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Sendika, bu tazminatı tüm eğitim çalışanlarının alması için mecliste grubu bulunan partilere dosya sunmuş ve gündemde konuşulmasını sağlamıştır. Öğretmenlerin ücret zammı ve ödemeler konusunda sendikanın her yıl yazılı ve eylemsel çalışmalarda bulunduğu görülmektedir (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, KİK'lerde Yurt-Kur çalışanlarının problemlerine çare aramış ve birçok hakkı elde etti. Sendika, 2006 yılında doktora ve yüksek lisans yapanların öğrenimleri bitinceye

kadar zorunlu hizmetten muaf olmalarını sağlamıştır. Öte yandan sendika verdiği mücadele sonunda askerliği zorunlu hizmetten saydırmıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, Bilgi Edinme Yasasına göre bilgi vermeyen idarecilerin mahkemede yargılanmasını sağlamıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen'in Yardımcı Hizmetler sınıfında çalışan personel ile ilgili yaptığı anket basında geniş bir şekilde yer almış ve sendika bu anketi meclis gündemine taşımıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, ilk defa öğretmen olarak atanacaklarda 3 saatlik bilgisayar kredisi alma mecburiyetini iptal ettirmiştir. Sendika, 4-B kapsamındaki sözleşmeli öğretmenlerin sendika üyesi olmalarını sağlamıştır. Sözleşmeli öğretmenlerin kadro hakkını alması için mücadele etmiş ve bu konuda kazanım sağlamıştır (WEB_24, 2013).

Sendika, Avea'nın süresiz konuşma süresini iptal girişimini durdurarak iptal davası açmış ve Avea'nın geri adım atmasını sağlamıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, Yardımcı Doçentlere doçentliğe geçiş için verilen 12 yıllık süre kısıtlamasını kaldırmıştır. Sendika, 2002-2013 yılları aralığında gerçekleştirilen eğitim şuralarına etkide bulunmaya çalışmış; katsayı adaletsizliğinin kaldırılması ve mesleki, teknik eğitimin önünün açılması için şura kararı çıkarttırmıştır (WEB_24, 2013).

Kredi ve Yurtlar Kurumu ile Üniversitelerde de promosyonların çalışanlara dağıtılması için sendika tarafından bakanlığa yazı yazılmış, bu konuda bazı üniversitelerden olumlu cevaplar almıştır (WEB_24, 2013).

Sendika, şeflik sınavının yapılmasını sağlamıştır. Sendika bütün üyelerin Ferdi Kaza Sigortası ile sigortalamış ve kaza sonucu vefat eden üyelerinin yakınlarına tazminat ödemiştir. Sendika üyelerine ücretsiz olarak avukatlar tahsis etmiş ve binlerce dava öğretmenler adına ücretsiz açılmıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, Kıbrıs'a ve Türk Cumhuriyetlerine gidecek öğretmenlerin kazanılmış haklarının iptal edilmesini önlemiştir. Türk Eğitim Sen, MEB ile yaptığı Kurum İdari Kurulunda; memur, hizmetli ve diğer çalışanların sorunlarının çözümü noktasında kararlar alınmasına çalışmıştır. Sendika, yetkili olduğu birçok üniversitede yaptığı Kurum İdari Kurul toplantılarında kazanımlar elde etmeye çalışmıştır (WEB_24, 2013).

Sendika eğitim çalışanlarının bağlı olduğu kurumların çıkarttığı bütün mevzuatı yakından takip etmiş, çalışanların aleyhine olanları yargıya götürmüş ve yüzlerce dava kazanılmıştır. Sendika, süreli ve süresiz olarak, bülten, dergi, afiş ve kitaplar bastırarak eğitimcilerin ve eğitimimizin meselelerini Türkiye gündemine ve basına taşımaya çalışmıştır (WEB_24, 2013).

Türk Eğitim Sen, bütün illerimizde ve ilçelerimizde yüzlerce konferans, seminer, panel, çeşitli sosyal faaliyetler yapmıştır. Eğitimcileri ilgilendiren birçok konuda genel ve yerel eylemler gerçekleştirmiştir, yönetenler üzerinde baskı oluşturmaya çalışmıştır (WEB_24, 2013).

Bunlardan başka Türk Eğitim-Sen'in her ay düzenli olarak yayınlanan 'Sendika Bülteni' ile 'Eğitimin Sesi Dergisi' ve 'Eğitim ve Toplum Dergisi' vardır. Ayrıca aylık yayınlanan 'Üniversite Bülteni' ile sendikal çalışmalar, eğitim sorunları, kurultay çalışmalarını içeren kitap/araştırma yayınları da mevcuttur (WEB_14, 2013).

İncelemelerde de görüldüğü gibi Türk Eğitim Sen'in çalışma ve kazanımlarının yoğunluklu olarak iş koşullarının iyileştirilmesi, özlük haklarının artırılması, öğretmenlerin yasal haklarının korunması ve daha üst düzeye çıkarılması gibi konularda yoğunlaştığı ancak bunların yanında 'milliyetçi değerlerin korunması, ulusal değerlerin eğitim aracılığıyla yaşatılması' gibi konularda çalışmalarının olduğu görülmektedir.

2.6.3 Eğitim Bir Sen'in Faaliyetleri, Kazanımları ve Türk Eğitim Politikalarının Oluşumuna Katkıları

Eğitim Bir-Sen 2011 yılından itibaren Türkiye'de eğitimcilerin üye olmayı tercih ettiği birinci sendika konumundadır ve bu özelliğiyle 2011'den bugüne yetkili sendika olma vasfını da taşımaktadır (WEB_25, 2013).

Eğitim Bir-Sen'in etkin sendikal mücadele için çalıştığını sık sık ifade ettiğini görmek mümkündür. Sendikaya göre bugüne kadar yapılan toplu görüşmeler göstermiştir ki mevcut 4688 sayılı kanunla, çalışanların örgütlülüğünden gelen gücü, hakların kazanılma sürecine yansımamaktadır. Eğitim Bir Sen'e göre gerçek ve etkin bir sendikal mücadele için, kamu çalışanlarının grev ve toplu sözleşme hakları, iç hukukta da acilen düzenlenmelidir (WEB_26, 2013).

Eğitim Bir Sen, 2002'den bu yana YÖK, katsayı ve başörtüsü ile ilgili mücadele etmiştir. Sendika, yeni açılan üniversite rektörlerinin, Meclis iradesi devre dışı bırakılmak istenerek atanmaya çalışılmasına karşı YÖK'e tepki vermiştir. Bu konuda reform yapılmasını istemiştir. Sendika 2007 yılında 'demokrasi anketi' gerçekleştirmiştir. 2011 yılında katsayı uygulamasının kaldırılması ve 2013 yılında kamusal alanda başörtüsünün serbest hale getirilmesiyle sendika amacını gerçekleştirmiş olmuştur. Sendika 2013 yılında kaldırılan 'Andımız' uygulamasında hükümeti desteklemiştir (WEB_27, 2013).

Eğitim Bir Sen, memur ve hizmetlilerin, görev tanımları belirlenmesi için, eğitim-öğretim ödeneklerinin ödenmesi için, bunların hizmetli, memur başta olmak üzere bütün eğitim çalışanlarına verilmesi için mücadele etmiştir. Aynı zamanda sendika, idari ve yardımcı hizmetlerde çalışanların da öğretmenler gibi iller arası ve il içi atama dönemlerinin olması, muvafakat şartının kaldırılması, özlük ve ekonomik haklarının iyileştirilmesi için sendika mücadele vermiştir (WEB_27, 2013).

Eğitim Bir Sen, denge tazminatlarıyla (40+40) ilgili mevzuatın bütün eğitim çalışanlarını kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi için mücadele etmiştir. Maaş promosyonlarının öğretmenlere ödenmesi konusunda sendika mücadele vermiştir (WEB_27, 2013).

Eğitim Bir Sen'e göre okullardaki şiddetin temelinde, öncelikle din eğitimi ve öğretiminin önündeki kısıtlamalar yüzünden, yeni yetişen nesillerde milli ve manevi değerlerin köklü biçimde yerleşmemiş olması yatmaktadır. Sendikaya göre sevgi, dostluk, barış gibi toplumu bir arada tutan değerler de temelde yine din ve ahlak eğitiminden beslenmektedir. Bu sebeple din eğitimi, bu alanda boşluk bırakılmayacak şekilde güçlendirilmelidir. Sendika okullardaki şiddete dair 2007 yılında bir çalışma yapmış ve rapor hazırlamıştır. Okullardaki şiddetle ilgili olarak başta İstanbul, Batman ve Adana şubelerinde yapılan kapsamlı araştırmalarda ve hazırladığı raporlarda sendika, konuyu incelemiş ve söz konusu çalışmaları ilgililere sunmuştur. 2010 yılında da sendika kadınların eğitim ve çalışma hayatında yer almasının önündeki engellerin kaldırılması hususunda bir yazılı açıklama gerçekleştirmiştir. 2012 yılında da bu konuya dair yazılı bir basın açıklamasında bulunmuştur (WEB_27, 2013).

Eğitim Bir Sen, liseler düzeyindeki eğitimde mesleki lise eğitim oranının %25'den % 65'lere çıkarılmasını talep etmiştir. Eğitim Bir Sen'e göre öğretmenlere görev yapılan bölgenin

şartlarına göre yapılacak bir ücret düzenlemesi, ücra köy ve kasabalarda yıllardır yaşanan öğretmen açığının kapatılmasında önemli bir etken olacaktır. Sendikaya göre kalkınmada öncelikli iller başta olmak üzere, 81 ilin ilçe ve köyleri, çalışma şartlarının ağırlığı bakımından gruplandırılmalı ve buralarda görev alacak olan hizmetli, memur, öğretmen ve idarecilere 300 ile 600 YTL arasında bir ek ödeme yapılmalıdır. Sendika bu konuda önerilerde bulunmuştur. Eğitim Bir Sen sözleşmeli ve vekil öğretmen uygulamalarına karşı çıkmış ve bu konuda tepkisini dile getirmiştir (WEB_27, 2013).

Sendikaya göre her türlü tayin ve atamada yolluk, kamu çalışanın hakkıdır. Anayasa mahkemesinin 26.11.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan iptal kararı doğrultusunda karara konu olan kişilerin harcırahlarının ödenmesine ilişkin yasal düzenleme yapılmalıdır. İlk atama, yer değiştirme suretiyle atama ve yeniden atama dahil herkesin atama işleminde harcırah alması sağlanmalıdır. Bu amaçla sendika önerilerini meclise sunmuştur. Hükümete öğretmenlerin mağduriyetlerinin önlenerek maaşlara yeterli zam verilmesi konusunda sendika her yıl mücadele göstermektedir. Eğitim Bir Sen, özellikle “Toplu sözleşme hakkı” için de mücadele sergilemiştir (WEB_27, 2013).

Sendikaya göre Özellikle yüksek lisans ve doktora yapmış öğretmenlerin ek ders ücretlerini %25 ve %40 zamlı alırlarının iptal edilmesinden mutlaka geri dönülmelidir. Sendika bu konuda dava açmıştır. 2012 yılı eğitim- öğretim yılının sonlarında yüksek lisans yapmış öğretmene ek derslerin %5 ve doktora yapmış öğretmene ek derslerin %15 zamlı ödenmesi hakkı verilmiştir (WEB_27, 2013).

Eğitim Bir-Sen, sağlık ocaklarından sevk edilme uygulamasının kaldırılması için, ek ders ücretlerinin artırılması, 5 yılını dolduran idarecilerin görev yerlerinin değiştirilmesi, İLKSAN üyelerinin mağduriyetinin önlenmesi için sendika mücadele etmiştir (WEB_27, 2013).

2007 yılındaki yönetici atamalarındaki usulsüzlükler için Eğitim Bir Sen diğer sendikalarla birlikte Danıştay’a yürütmeyi durdurma kararı için başvuruda bulunmuş ve yürütme durdurma kararı çıkmıştır (WEB_27, 2013).

Sendika tayinlerde, tayin isteyecek olan öğretmenlerin bu isteklerinin 30 Haziran yerine 30 Eylül tarihi esas alınarak yapılması yönünde mücadele vermiş, bu isteklerini Milli Eğitim Bakanlığı’na resmi yazıyla iletmiştir. 2005 yılında sözleşmeli öğretmenliğe karşı sendika basın

açıklamasında bulunmuş; 2007 yılında eğitim çalışanların sorunları ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı'na bir rapor sunmuştur. Eğitim Bir-Sen 2011 yılında özür grubuna bağlı yer değiştirmelerinde mağduriyetlerin önlenmesi için mücadele etmiştir (WEB_27, 2013).

Sendika; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 64 üncü maddesinin son fıkrasında yer verilen ve çalışanlar arasına "iki yıla bir ilave kademe" olarak bilinen zorunlu hizmet yükümlülüğü kapsamında kalkınmada birinci derece öncelikli yörelere atanarlara bu yörelerde geçirdikleri iki yıllık fiili çalışmaları karşılığında aylık derecelerinin yükseltilmesi sınırlılığında ilave bir kademe verilmesi uygulanmasının kapsamının genişletilmesi suretiyle bugünkü hüküm ve uygulamanın oluşturduğu eşitsizliğin giderilmesine yönelik olarak kalkınmada birinci derece öncelikli yörelerde çalışan eğitim çalışanlarının (hatta kamu çalışanlarının) bütünüünün başkaca bir şart aranmaksızın salt kalkınmada birinci derece öncelikli yörede görev yapmasına dayalı olarak iki yıla ilave bir kademe alması yönünde girişim başlatmıştır (WEB_27, 2013).

Sendika, okuma ve hatıra yazma kampanyaları yapmıştır. 2006-2007 eğitim öğretim yılında “81 İlde, 81 Okula, 81 Kütüphane, Kitapsız Çocuk, Kütüphanesiz Okul Kalmasın” kampanyası başlatmıştır. Kütüphaneler Haftası (26 Mart - 2 Nisan) münasebetiyle tüm şube ve temsilciliklerinde afişleme çalışmasıyla başlattıkları kampanya sonucu Türkiye genelinde toplam 100 bin kitap toplamayı hedeflenmiştir. Sendika, 12 Mart tarihinin, “İstiklâl Marşı Günü” olarak kabul edilmesi ve kutlanması için bir öneride bulunmuş ve bu çalışmasında kazanım elde etmiştir (WEB_27, 2013).

Eğitim Bir Sen 2007'de yaptığı bir araştırmada, eğitim çalışanlarının konut ve ulaşım giderleriyle ücretlerinin diğer gider kalemlerine dağılımını bulmaya çalışmıştır. 13 ilde toplam 1177 kişi ile yapılan araştırmada elde edilen bulguların, eğitimcilerin daha iyi şartlarda hizmet üretebilmeleri için atılması gereken adımların belirlenmesinde referans kaynağı olması hedeflenmiştir (WEB_27, 2013).

Eğitim-Bir-Sen olarak İlksan kurumunun feshedilmesini ve üyesi olan eğitim çalışanlarını mağdur etmeden paylarının dağıtılmasını talep etmiştir. Sendikaya göre bu ödemeler, Sosyal Yardımlar Yönetmeliği'nde emeklilik yardımının ödenmesine esas olan hükümler çerçevesinde yapılmalıdır (WEB_27, 2013).

Sendika tarafından düzenlenen ve eğitim sistemimizin çağın gereklerine ve günümüz insanının ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak argümanlara sahip olmasına yönelik “Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları” konulu sempozyum 4-5 Kasım 2006 tarihleri arasında Başkent Öğretmenevi Konferans Salonu’nda gerçekleştirilmiştir. Sempozyumun tutanakları bir kitapçık haline getirilmiş ve eğitim programcılarına, eğitimcilere iletilmiştir (WEB_28, 2013).

Milli Eğitim Bakanlığının taşra teşkilatında boş bulunan şef kadrolarına atanmak isteyenlerden şartları tutanların puanları hesaplanırken takdirname ve ödül yönünden valiliklerden alınan takdirmeler geçerli sayılırken, kaymakamlıklardan alınan takdirname ve ödüller puan değerlendirmesinde dikkate alınmaması uygulamasına Eğitim Bir Sen karşı çıkmış, Görevde Yükselme Yönetmeliği eki Ek-1 değerlendirme formunun konuya ilişkin bölümünde değişikliğe gidilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'na başvuruda bulunmuştur (WEB_27, 2013).

Eğitim Bir Sen, 2005-2006 Eğitim Öğretim Yılı başında İstanbul 4 No'lu Şubesinin yaptığı "Okul Çantaları Ağırlık Araştırması" yazılı ve görsel basında yer almıştır. Okullarda öğrenci dolaplarının olmamasından dolayı öğrencilerin ağır çantaları sene başından sene sonuna kadar taşımak mecburiyetinde kalmalarına dikkat çeken araştırmada; sene sonunda görülecek bir ünitenin bir yıl boyunca taşınmasının mantıklı olmadığına dikkat çekilmiş ve kitapların fasiküllere bölünmesi önerilmiştir. Sendikanın bu çalışmasından sonra Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ilkokul öğrencilerinin belini büken ağır sırt çantalarını hafifletmeyi amaçlayan yeni bir proje başlatmıştır (WEB_29, 2013).

Eğitim Bir-Sen'in 'Eğitim çalışanlarının yol ve barınma memnuniyeti, öğretmen sorunları araştırması, Türkiye’de demokrasi kültürü ve siyasal durum analizi, ortaöğretime geçiş modeli (OKS) değerlendirmesi, öğretmenlerin meslek memnuniyeti araştırması, gelecek için eğitim raporu, şura çalışmaları, Türkiye’de ortak bir kimlik olarak ötekilik, Türkiye ve dünyada öğretmenlik’ konulu kitaplaştırılmış çalışmaları vardır. Ayrıca sendikanın ‘Eğitime Bakış’ isimli üç ayda bir yayınladığı dergisi de bulunmaktadır ve sendika her yıl ‘Basında Eğitim Bir-Sen’ konulu yayın çalışması yapmaktadır. Tüm bunların yanı sıra sendikanın, kazanımlar, sendikal

mücadele ve eğitim konuları başta olmak üzere çeşitli siyasi ve edebi kitap yayınlarının da olduğu görülmektedir (WEB_30, 2013).

İncelemelerde de görüldüğü gibi Eğitim Sen'in çalışma ve kazanımlarının yoğunluklu olarak iş koşullarının iyileştirilmesi, özlük haklarının artırılması, öğretmenlerin yasal haklarının korunması ve daha üst düzeye çıkarılması gibi konularda yoğunlaştığı ancak bunların yanında 'manevi değerler bilincinin eğitim aracılığı ile güçlendirilmesi ve bireylere bu değerlerin kazandırılması' gibi konularda çalışmaların olduğu görülmektedir.

2.7 Eğitim Sendikacılığı Konusunda Yapılmış Çalışmalar

Türkiye'de eğitim alanında var olan sendikalara ve sendikacılığa ilişkin yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde literatürün daha çok öğretmenlerin sendikalardan beklentileri, sendikalara üye olma ve olmama nedenleri, sendikaların eğitim ve hizmet anlayışları, sendika-yönetim ilişkileri, eğitim sendikalarının Avrupa birliği sürecinden beklentileri konularına yoğunlaşmış oldukları görülmektedir. Ancak Türkiye'deki eğitim sendikalarının kuruluş, amaç ve işleyişleri itibarıyla eğitim politikalarına etkileri, ülkenin eğitim ve insan yetiştirme paradigmaları üzerindeki etki yapma düzeyi incelenmiş değildir. Eğitim sendikalarının literatür çalışmaları incelendiğinde daha çok eğitimcilerin ekonomik ve özlük haklarına yoğunlaşmış bir beklenti ve çalışma sistemi içinde olduğu görünümü vardır.

Literatür incelendiğinde Top'un 1999 yılında "Milli Eğitim Bakanlığının Aldığı Kararlara Eğitim Sendikalarının Katılımı" adlı Ankara Üniversitesine bağlı yüksek lisans tezi araştırması yaptığı görülmektedir. Araştırmada, beş büyük eğitim sendikasının Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde bulunan sendika şubelerinde görevli 145 sendika yöneticisi ile görüşülmüştür. Araştırma sonucunda, mevcut sendikaların bakanlık merkezince alınan olumlu kararlara katıldıkları, ancak tek taraflı alınan kararlara karşı şerh koydukları ve reddettikleri belirlenmiştir.

Yapılan bir diğer araştırma ise Aldatmaz'ın 2002 yılında Ankara ili 8 merkez içerisinde ilköğretim okulu öğretmenleriyle yaptığı "Türkiye'de Eğitim Sendikaları ve Etkinliklerinin Değerlendirilmesi" konulu, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesine bağlı, yüksek lisans

çalışmasıdır. Araştırma kapsamında Ankara ili Merkez ilçelerinden Mamak, Sincan, Keçiören ve Çankaya ilçelerinde görev yapan 143 öğretmenle görüşülmüştür. Araştırmada deneklerden anket ile veri toplanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanmıştır:

1-Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu, memurlara sendika kurma hakkı tanırken, mevcut eğitim işkolu sendikaları grevli, toplu sözleşmeli ve siyasal hakların genişletilmesine imkân tanıyan yasa istemektedirler. 2- Sendikalar, sekiz yıllık kesintisiz eğitimi desteklemek ile beraber, uygulamalardan doğan sorunların bir an önce giderilmesini istemektedirler. 3- Sendikalar, öğretmenlik mesleğinin kazançlı ve ayrıcalıklı bir meslek haline getirilmesini istemektedirler. 4- Erkek öğretmenler bayan öğretmenlere göre sivil örgütlenmelere daha fazla önem vermektedirler. 5- Öğretmenler sendikalarına toplu sözleşme ve grev hakkı verilmesini istemektedirler. 6- Öğretmenler sendikaların siyasi düşünce açısından daha tarafsız olmalarını istemektedirler.

İlgili literatürde yapılan bir başka çalışma ise Tipioğlu'nun "Kamu Çalışanlarının Sendikal Eğitimi" adlı 2003 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde yapılmış yüksek lisans tezidir. Sendika üyeleri ve yöneticileri üzerinde yapılan araştırmada veriler mülakat tekniği ile elde edilmiştir. Araştırmada sendikalar tarafından verilen üye eğitim seminerleri v.b. faaliyetlerin üyeler üzerindeki olumlu etkileri değerlendirilmiştir.

Yapılan diğer bir araştırma Türkiye'deki eğitim sendikalarına ilişkin Serinoğlu (2004) tarafından "Eğitim hizmet kolundaki sendikaların eğitim anlayışları ve amaçladıkları insan modelleri" çalışmasıdır. Araştırmada eğitim sendikalarına üye olan öğretmenlerin eğitime ilişkin istek ve önerileri incelenmiş, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun eğitimin parasız olması, kadın öğretmenlerin yönetime katılması (bu konuda üç farklı sendikanın üyeleri arasında konuya ilişkin düşüncelerinde anlamlı farklılık da saptanmıştır), yine üç farklı sendikada anlamlı fark bulunarak eğitimin milli olması, ilköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefi bir temele dayanmalıdır görüşü ile mesleki ve teknik eğitim yaygınlaştırılmalıdır, her vatandaş devlet imkanlarından eşit derecede faydalanmalıdır, eğitim çalışanlarına emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve maaş bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarından ücretsiz olarak faydalanmaları sağlanmalıdır gibi düşünceler saptanmıştır. Çalışmada ayrıca öğretmenlik seçiminde öğretmenlere kişilik testi uygulanması, ana dilde eğitim

verilmesi, din derslerinin cemaatlere verilmesi ya da devletin elinde tutulması, zorunlu eğitim, eğitimde çalışma koşulları, eğitimde fırsat eşitliği, öğretmenlerin özlük hakları, laiklik, sosyal devlet ilkesi için mücadele edilmesi, daha katılımcı bir demokrasinin oluşturulması gibi konularda üç farklı sendikaya üye olan öğretmenlerin görüşleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Çankaya (2005) tarafından gerçekleştirilen “Sivil toplum örgütlerinin eğitim amaçlı faaliyetleri (Elazığ ili sendika örneği) konulu çalışmada, sivil inisiyatiften deneklerin görüşlerine göre sendikalardan beklentilerin yüksek olduğu ve sivil toplum örgütlerinin eğitim, sosyalleşme, kültürel, ekonomik alanındaki faaliyetlerinin okul faaliyetlerinin yanında küçümsenemeyecek düzeyde olduğu gözlenmiştir. Denekler, üyesi oldukları örgütlerinin birçok alanda daha fazla rol üstlenmeleri gerektiğini vurgulamışlardır. Deneklerin genel olarak beklentileri arasında, kişisel görüş ve önerilerine daha fazla başvurulması gelmektedir. Üyeler, yetişkinlik deneyimlerinin getirdiği birikimleri bu tür örgütler yolu ile daha fazla yaşama geçirmeye çalışmak konusunda oldukça isteklidirler. Örgüt içi iletişim eksikliği, üyelerin yaklaşımlarının daha az dikkate alınması, insan kaynaklarından daha etkili şekilde yararlanma konusunda bu tür sivil örgütlerin çalışma alanlarının dar olması en önemli sorunlar arasında görülmektedir.

Baysal (2006) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin sendikalara karşı oluşan en önemli olumsuz görüşlerinin; sendikalarının siyasi olarak bölünmesi ve siyasi fikirlere göre ayrışmaları olduğunu belirttiklerini ifade etmiştir. Araştırmaya göre Türk eğitim sendikalarının ana hedefi ise özlük haklarının artırılması olarak şekillenmektedir.

Gül (2007) tarafından gerçekleştirilen “Eğitim çalışanlarının eğitim sendikalarına bakışı, beklentileri ve sendikaların eğitim çalışanlarına yönelik faaliyetleri ve beklentileri” araştırmasına göre mevcut eğitim sendikalarının grevli, toplu sözleşme hakkı tanıyan bir yasa istemekte olduğu saptanmıştır. Ayrıca eğitim sendikaları, öğretmenlik mesleğinin kazançlı ve ayrıcalıklı bir meslek haline getirilmesini ve öğretmen yetiştirme işine gereken önemin verilmesini istemektedir. Çalışmanın sonuçlarına göre erkek öğretmenlerin kadınlara göre sendikalara daha fazla oranda üye olmakta olduğu saptanmıştır. Öğretmenler, öğretmen sendikalarına grev ve toplu sözleşme hakkının tanınmasını istemektedir. Sendikaların daha çok siyasal nitelikli faaliyetlerde bulunması görüşü, öğretmenler tarafından sendikalara üye olunmama nedenleri

arasında, ilk sırada yer almaktadır. Sendikaların düzenlemiş oldukları etkinliklere eğitimcilerin % 65'inin hiç katılmadığı, % 32,5'nin ara sıra katıldığı, % 2,5'inin ise sık katıldığı görülmüştür. Öğretmenler eğitim işkolunda kurulmuş sendikalardan, yalnızca öğretmenlerin üye olabildiği üç büyük sendikayı tanımakta, diğerlerini ise tanımamaktadır.

Yıldırım (2007)'in araştırmasına katılan eğitimcilerin çoğunluğu, eğitim sendikaları arasında siyasi bölünmüşlük olduğunu ifade etmektedirler. Eğitimciler sendikaların siyasi partiler ve görüşlerin etkisinde kalarak ayrıştıklarını ve bu nedenle ortak bir çalışma sergileyemediklerini belirtmişlerdir.

Gemici (2008), "Eğitimde sendika-yönetim ilişkileri"ni incelemiş ve araştırmasında eğitimde sendika-yönetim ilişkilerinin içsel belirleyicileri olarak liderlik, ideoloji; dışsal belirleyicileri olarak yasa, ekonomi ve bürokrasiden ağırlıklı olarak söz edilmiştir. Eğitimde sendika-yönetim ilişkisinin etkileşim alanları ve etkinliklerinin geleneksel alanlarla sınırlı olduğu görülmüştür. Çalışmaya göre eğitimde sendika-yönetim ilişkisinin baskın örüntüsü çatışma ve işbirliğidir. Etkileşim becerileri açısından eğitim yöneticileri ve sendika yöneticilerinin eğitime gereksinimleri vardır. Eğitimde sendika-yönetim ilişkisi, sendikaların beklentilerine yanıt vermemekle birlikte eğitim örgütleri ve toplum için yararlı sonuçları vardır. Eğitim sendikaları yöneticileri ile sendika üyesi öğretmenlerin görüşleri oldukça benzer; bu iki kümenin görüşleriyle eğitim yöneticilerinin görüşleri çeşitli boyutlarda değişmektedir. Araştırmanın bulgularında, eğitim yöneticiliği ve sendikacılık kıdemi kişisel değişkenlerine göre eğitim yöneticilerinin, sendika yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri değişmektedir.

Demiryürek (2008), "Eğitim iş kolunda faaliyet gösteren kamu sendikalarına üye öğretmenlerin eğitim sürecinde kazandırılmasını gerekli gördükleri değerlere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi" ni incelemiş ve araştırma sonucunda; öğretmenlerin sendikalara üye olma nedenleri arasında en büyük gurubun %43,2 ile 'kendim araştırdım' ve 'arkadaş tavsiyesi ile' cevabını verenler olduğu; en düşük gurubun ise 'idareci tavsiyesi' seçeneğini işaretleyenler olduğu görülmüştür. Sendikal yayınları takip bağlamında öğretmenlerin %41'inin yayınları 'ara sıra' takip ettiği görülmüştür, öğretmenlerin %13,8'i yayınları 'hiç' takip etmediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmanın örneklem gurubundakilerin %25,8'i sendikal etkinliklere 'hiç katılmamakta'. %23,7'si ise 'çok az' katılmaktadır. Bu oranlar toplamda %49,5 gibi çok yüksek

bir oranı ifade eder ki sendikal etkinliklerin genelde aynı kişiler tarafından gerçekleştirildiği sonucuna götürmektedir. Öğretmenlerin %43,8'i sendikaların en önemli işlevinin 'özlük haklarının geliştirilmesi' olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Örneklem gurubunu oluşturan öğretmenlerin alt boyutlardan almış oldukları puanların aritmetik ortalamaları baz alındığında değerler bazında yardımseverlik alt boyutunun en yüksek olduğu görülmüştür.

Gökçe (2009) tarafından gerçekleştirilen "İlköğretim öğretmenlerinin öğretmen örgütlerine (sendikalara) üye olmama sebepleri" çalışmasının sonuçlarına göre; öğretmenlerin sendikalara üye olmama sebebi olarak en çok sosyal problemler sebep olarak gösterilmiştir. Ayrıca her hangi bir sendikaya üye olmayan öğretmenlerin sendikalara karşı genel olarak olumsuz bir tutuma sahip oldukları çalışma sonucu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte herhangi bir sendikaya üye olmayan öğretmenler sendikalara karşı olumsuz bir tutuma sahip olsalar da, sendikaların gerekli kurumlar olduğunu düşünmektedirler. Araştırmada bu duruma çözüm olarak ise, sendikaların siyasal oluşumlardan uzak durması ve yeniden yapılanmaya giderek mesleki örgüt havasına bürünmesi önerilmiştir.

Kayıkçı (2013)'nin 2009-2010 eğitim-öğretim yılında yaptığı araştırmaya göre, ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri; eğitim sendikalarının siyasileşme eğilimlerini yüksek, sendikal birlik eğilimlerini ise düşük bulmuşlardır.

Aldemir (2010) "Türkiye'de memur sendikalarının Avrupa Birliği sürecinden beklentileri: Eğitim sendikaları örneği" konusunda araştırma yapmış ve çalışmanın sonucunda; sendika üyesi eğitimcilerin AB üyeliğine ve sürece olumlu bakanların en önemli beklentisi, ülkedeki demokrasi kültürüne ve insan haklarının gelişmesine sağlayacağı olumlu katkı olmuştur. Avrupa demokrasisinin Türkiye'den daha ileri olduğu düşüncesi bu beklentinin en önemli kaynağını oluşturmaktadır. Öte yandan, son dönem krizleri ile birlikte AB ülkelerinde çalışma standartları ve sosyal haklardaki yaşanan gerilemeye karşın, AB sürecinin Türkiye'deki çalışma koşulları ve sosyal haklarda iyileşmeye neden olacağı beklentisi (% 63)'tür. Bununla birlikte, sürecin olumlu yansımalarının daha çok üst gelir düzeyindekiler (% 28) ve azınlıklar (%27) tarafından paylaşılacağı, buna karşılık süreçten ve olası üyelikten alt gelir seviyesindekilerin (%52) en çok zarar göreceği değerlendirilmektedir. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olarak alınacağına inananların oranı sadece yüzde 29,6'dır. Yüzde 70,3 gibi oldukça büyük bir oran ise tam üye

olarak alınmayacağına inanmaktadır. Anket sonuçları genel olarak ele alındığında, sendikaların siyasi bakış açılarının verilen cevaplara büyük oranda yansıdığı görülmektedir. Eğitim-Sen ve Türk Eğitim-Sen genel itibariyle sürece şüpheli bir şekilde yaklaşmakta ve benzer bir çizgide bulunmaktadır. Buna karşın Eğitim Bir-Sen hükümet politikalarını ve AB sürecinde yapılmakta olan mevzuat uyum çalışmalarını daha destekler bir çizgide bulunmaktadır. Ayrıca, Eğitim Bir-Sen ve üst yapısı olan Memur-Sen için, sendika yönetiminin kurumsal söylemleri ile sendika tabanı arasında az da olsa farklar bulunduğu, taban tarafından konu hakkında bazı çekinceler olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yasan (2012)'in yaptığı araştırmada öğretmenlerin, eğitim sendikalarının siyasi fikirlere göre yapılandığını ve siyasi iktidara, partilere ve diğer toplum kuruluşlarına karşı bağımsız olmadığını görüşünü çoğunlukla benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Eraslan (2013) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Sendika Algısı” adlı araştırmanın ön verilerine göre öğretmen adayları, sendika-siyasi parti ilişkilerinin ve ideolojik yakınlığın mesleğe başladıklarında bir sendikaya üye olmama eğilimlerini güçlendirdiğini belirtmişlerdir. İdeolojik bağlanmanın bir diğer sonucu da siyasi iktidarların kendi eğitim sendikasını oluşturma ya da desteklemelerine dönük kurguladığı politikalarıdır. Siyasi iktidarlar kendi eğitsel politikalarını desteklemek ve onaylatmak amacıyla sendikaları kullanırken; bu denklemin parçası olan eğitim sendikaları da tayin, terfi ve kadrolaşma istemleri ile karşılıklı araçsal ilişkiyi oluşturmuşlardır. Sendikaların bir diğer analiz boyutu da yapılanma ve örgütlenme biçimleridir. Büyük sendikalar olarak nitelendirilen sendikalar daha çok merkezi bir yapıda ve görece olarak büyük şehirlerde ve öğretmen sayısı fazla olan kentlerde kurulmaktadır. Üye sayısı fazla olan sendikalara bakıldığında yurt sathına yayıldıkları görülmektedir. Yine bu üye sayısı fazla sendikaların da ideolojik yapılanmaya bağlı olarak üye sayılarını arttırdıkları ve yaygınlaştırdıkları da araştırmanın bulguları arasındadır. Siyasi iktidarın yapısına göre sendikaların üye sayıları artmakta ya da azalmaktadır.

BÖLÜM III

YABANCI EĞİTİM SENDİKALARI

Bu bölümde Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkelerinde öne çıkan eğitim sendikalarının amaçları, hedefleri, eğitim alanında yaptıkları çalışmalar ve kazanımları mercek altına alınmış ve incelenmiştir.

3.1 Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sendikaları

Amerika Birleşik Devletleri'nde sendikalaşma tarihine bakıldığında; işçilerin 1920, 1930 ve 1940'larda yaşam koşullarını iyileştirmek üzere organize olmaya başladıkları görülmektedir. Öğretmen sendikalarının Amerika Birleşik Devletleri'nde günümüz formatını almaya başlaması ise 1960 ve 1970'lere rastlamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde öğretmenler bu tarihlerden önce gerçekte çok fazla gücü olmayan derneklere sahip olarak haklarını aramışlardır. Eğitimde sendikalaşma mücadelesinden önce, öğretmenler yönetim ya da okul komitesince geçici olarak işten atılabilirlerdi. Aynı zamanda öğretmenler mesleklerinde kötü bir derece aldıklarında, evlendiklerinde ya da hamile kaldıklarında da bu tehditle karşı karşıya kalabiliyorlardı. Amerika Birleşik Devletleri'nde bu anlamda öğretmen sendikaları ile kapitalistler aralarında ciddi problemler ve mücadeleler yaşanmıştır.

Kapitalist yapı mümkün olan en yüksek kazançla çok para kazanmayı arzu etmektedir. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri'nde de kapitalist işveren kesim tarih boyunca, işçilerine mümkün olduğu kadar az ve kesinti yaparak ödeme yapmayı arzu etmiştir. Bu tarihsel savaşım

içinde Amerika Birleşik Devletleri'nde kapitalist yapı, pek çok kampanya ile düşük ücret ödenmesi meşrulaştırmaya çalışılırken, yapılan kâr artışı düzenlemeleri içinde sağlık hizmetlerinin sağlanması ve fakir çalışanların durumlarının düzeltilmesi önerileri görülmemiştir. İşte bu noktada devreye sendikalar girmiş; sendikalar aracılığı ile çalışanların ücretlerinin arttırılması, daha güzel sağlık hizmetlerinin sağlanması, refah içinde daha iyi çalışma şartlarının oluşturulması ve akla uygun çalışma programları için mücadele verilmiştir.

Bu anlamda Amerika Birleşik Devletleri'nde sendikalar ve kapitalist patronlar gerçek düşmanlar olagelmışlerdir. Nitekim her iki kesim de para ve güç için mücadele etmişlerdir ve etmektedirler. Oysa güç sınırlıdır. Gruplardan biri gücü aldığıda diğer grup kaybedecektir. 20. yüzyılın ortalarında sendikalar bu mücadelede güç kazanmışlardır. Kapitalistler kaybettikleri gücü geri almak için savaşmışlardır. Bu dönemde sendika üyeleri Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm işçilerin %85'iyle en yüksek sayıya ulaşmıştır. Bugünse bu sayı yaklaşık olarak %13'tür. Sendikalar kazandıkları gücün çoğunu 20. yüzyıldan sonra yitirmişlerdir.

Bununla birlikte bugün öğretmen sendikaları Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en büyük birlikler konumundadır. Örneğin, National Teachers Union'ın üç milyondan fazla üyesi vardır. Öğretmenlerin ve onların sendikalarının konulmuş büyük hedefleri vardır. Amerika Birleşik Devletleri'nde en önemli eğitim meselelerin başında halk eğitimi gelmektedir. Halk eğitiminin en önemli sorunu, çalışmaların gerçekleşmesi için büyük miktarda zaman ve para harcanması gerekliliğidir. Öğretmen sendikaları buna göğüs gererek sonuca gitmeyi başarmada sıkça belge tutma fikrini kullanmışlardır. Ancak bu sendikalar, tekel halk okullarını muhafaza etmekle ve kötü öğretmenleri korumakla eleştirilmişlerdir. İdeal ve gerekli olarak halk eğitiminin itibarını düşüren nedenleri araştırmak olarak görülmüş ve bu eleştiriler uzunca zaman devam etmiştir. Aksi halde eğitimi geliştirmek mümkün olmayacağı düşünülmüştür. Bu eleştiriler ve yorumlar öğretmenler ve sendikaları için bir fırsat olmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri'nde bir diğer tartışma konusu da özel okul yapılanmaları olmuştur. Özel okullar oluşturmanın öğretmenlere daha az kazanç getireceği endişeleri oluşmuştur. Bu da sendikaların edindikleri gücü azaltacaktır. Eğitim sendikalarına göre Amerika Birleşik Devletleri'nin demokrasisinin iyi eğitilmiş, yaşayan yurttaşlara gereksinimi vardır. Amerika Birleşik Devletleri, sistemi sürdürmek için yüksek nitelikte, harekete geçirici, tecrübe

gücüne sahip öğretmenlere ihtiyaç duymaktadır. İyi öğretmen salt ücret için çalışmaya odaklanmamalıdır. Bu nedenle de sendikalar öğretmenler için daha çalışmayı anlamlı kılacak daha iyi düşünceler bulmalıdırlar. Bu gerçekleşebilirse Amerika Birleşik Devletleri daha iyi öğretmenlere sahip olacaktır.

Öğretmen sendikalarına göre, Amerika Birleşik Devletleri'nin halk eğitim sistemi, uzun süreçte halk eğitimine düşman tüm negatif propagandalara karşı mücadeleyi önermektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nin sistemi tüm yurttalara nitelikli eğitim için değişime ihtiyaç duymaktadır. Amerika Birleşik Devletleri dünyanın en güçlü ve en zengin milletidir. Amerika Birleşik Devletleri on yıllardır dünyaya yol göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri bu yüksek pozisyonu başarmasının nedeni ise halk eğitim sisteminin başarılı olmasına yatmaktadır. Bu bilinçle, bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim sendikalarının gittikçe gerileyen halk eğitim sisteminin tekrar düzeltilmesi ve geliştirilmesine hizmet etmesinin gerekmekte olduğu yönünde ciddi eleştiriler ve çalışmalar mevcuttur (Blum, 2007).

Bu kısımda Amerika Birleşik Devletleri'nde üye sayısı ve çalışmaları ile öne çıkan eğitim sendikaları mercek altına alınarak incelenecektir.

3.1.1 AFT - American Federation of Teachers (Amerika Birleşik Devletleri Öğretmenler Federasyonu)

AFT, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1916'dan bu yana varlığını sürdürmekte olan en büyük eğitim sendikalarından biridir. AFT, 43 ilden ve 3000'den fazla yerleşim biriminden (belde) gelen 1,5 milyon üyeden oluşmaktadır AFT'nin içinde 5 ayrı grup bulunmaktadır: Öğretmenler, hizmetliler (Eğitimdeki yan hizmetlerde çalışanlar), üniversite görevlileri, belediye çalışanları, hemşireler ve sağlık memurları. AFT'nin üyeleri içinde 170.000 tane de emekli üye bulunmaktadır (WEB_31, 2013).

3.1.1.1 AFT'in Kuruluş Misyonu

AFT'nin misyonu, üyelerine ve üyelerinin ailelerin yaşamı daha güzel kılmak, yaşam koşullarını düzeltmek, sağlıklı ve güçlü çalışma koşulları oluşturmak, onlar için daha güzel hizmetler sağlamak ve birlik içinde birlikte herkesin birbirine yardım ve tesellide bulunmasına fırsat sağlamaktır. İnsancıl koşullar ve özgürlük AFT'ye göre hem kendi birliklerinin hem de dünyanın ihtiyacı olan ve olması gereken bir hedeftir (WEB_31, 2013).

3.1.1.2 AFT'in Kuruluş Vizyonu

Bu birlik Amerika Birleşik Devletleri'nde 1916'dan beri bulunmaktadır. AFT, öğretmenler, okullardaki hizmetliler, kreşler, üniversite öğretmenleri, hemşire ve sağlık hizmetlileri ile belediye çalışanları olan üyelerden oluşmaktadır. Bu çalışma sektöründen gelen üyeler, birlik içinde dayanışma içinde çalışmaktadırlar. Çünkü AFT'ye göre hepimiz çalışanlar olarak her yerde hizmet etmekteyiz (WEB_31, 2013).

Bu birlik, tüm çalışan insanlara insancıl koşullar, fırsatlar, sosyal ve demokratik adalet, vicdan ve fikir özgürlüğü, engelsiz yurttaşlık ve çalışmada politik katılım hakkı, hoşgörü, demokrasi, evde ve yurt dışında güvenlik sağlamayı amaçlamaktadır (WEB_31, 2013).

AFT'ye göre her ülkeden insanlar bu haklara sahip olmalıdırlar. Herkese iş fırsatı -vatandaşlık hakkının nerden geldiğine bakılmaksızın- verilmelidir. Hem Amerika Birleşik Devletleri'nde hem dünyada herkes için eşit fırsatlar olmalıdır. Bu fırsat eşitliği her ülke vatandaşına ve her çalışma sektörüne sağlanmalıdır. Bu birlik, dürüst, katılımcı olmaya ve herkes için iyi hizmet yaratmaya adanmıştır (WEB_31, 2013).

Hedefleri ve İlkeleri

- Herkese bedava eğitim
- Fikir ve düşünce özgürlüğü
- Herkese eşit iş ve çalışma şartları, işe göre adil maaş sistemi
- İyi şartlarda çalışma ve iyi şartlarda emeklilik

- Herkese uygun konut ve kamu (belediye) hizmetleri
- Temiz ve sağlıklı çevre
- Güvenlik ve huzur
- Devlet tarafından desteklenen özgür, ayırım yapmayan, güvenli, eşit fırsatlar sunulmasının sağlanması (WEB_31, 2013).

AFT'ye göre Amerika Birleşik Devletleri önceden bu prensipler üzerine kurulmuştur ve bu prensiplere göre yürütülmüştür. Birlik olarak AFT de bu prensiplere katılmaktadır. AFT bu günkü sorunlar ve gelecekteki sorunlar için bu prensipleri kullanmayı istemektedir (WEB_31, 2013).

3.1.1.3 AFT'in Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları

AFT'in eğitim ve eğitim politikalarına ilişkin çalışmaları incelendiğinde şu sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur:

1. AFT'ye göre Amerika Birleşik Devletleri'nde her eyalette eğitim oranı en az %65'e taşınmalıdır. Sendika bu hedefi gerçekleştirmek için mücadele vermektedir.
2. AFT, Yemen'de, Zimbabwe'de İran'da, Etiyopya'da, Irak'ta olumsuz şartlara karşı miting ve grev yaptıkları gerekçesiyle tutuklanan ve hapse atılan çalışanlara destek kampanyaları yapmış ve bu ülkedeki çalışanları maddi ve manevi destek vermiştir. AFT, Çin'de sürmekte olan insan hakları ihlallerine karşı bir posta kartı kampanyası başlatmışlar ve bu kartları Çin hükümetine ilemişlerdir. AFT'ye göre bugün dünyada 14 yaşından daha küçük olan 250 milyon çocuk çalıştırılmaktadır. Bu durum değiştirilmeli ve bu çocukların okula gitmeleri sağlanmalıdır.
3. AFT, Amerika Birleşik Devletleri'nde AIDS'e karşı mücadele yürütmekte ve bunun için kampanyalar düzenlemekte, yapılan etkinliklere katılmaktadır.
4. AFT'ye göre eğitim alanına farklı sektörlerden iyi işçiler gelmeli ve bunlar eğitimde yeteneklerine göre katkıda bulunmalıdırlar.
5. AFT, sınıflarda diyabet hastalığı olan çocukların bakımı ile ilgili çalışmalar yapmakta, öğretmenleri bu konuda bilgilendirici seminerler düzenlemektedir.

6. AFT, başarısız okullara sponsor bulunması ve okulun çeşitli yönlerden geliştirilmesi (Sanat, meslek vs.) yönünde yasaların çıkarılmasında mücadele etmiştir ve etmektedir.

7. AFT'ye göre sınıflar küçük çocuklar için 15-19 kişilik olmalıdır. Özellikle fakir öğrenciler için sayıca küçük sınıflar olmalıdır ki öğretmen bu çocuklara daha fazla yardımcı olabilsin. Sınıflar metrekare olara büyük olmalıdır ve sıraların araları çocukların rahat edebileceği uzaklıkta olmalıdır. Her öğrencinin kendine özel masası olmalıdır. Sendika bu konuda çalışmalar yapmaktadır.

8. AFT, bilgisayar sisteminin eğitimde her eyalete yayılması için çaba harcamaktadır.

9. AFT, disiplin ve okul güvenliği için eğitimi önemini vurgulamaktadır. Eğitimde öğrencilere saygı öğretilmeli ve davranışsal olarak problemlili öğrencilere nasıl yardımcı olabileceğimiz üzerinde durulmalıdır.

10. AFT, güvenli okul planı (savaş, fırtına vs durumlara karşı) yaptırılması için hükümete kararlar aldırma yönünde baskı yapmıştır. AFT, bu güvenli okul planı içerisinde okullarda sığınağa gitme provaları ve tatbikatları yaptırılması yönünde baskıda bulunmaktadır.

11. Birlik, ülkede ve eyaletler genelinde yapılan çeşitli sınavlarda başarısı düşen okullarda çocuklar gerçekten öğreniyor mu diye öğretmenlerle birlikte sorgulama ve iyileştirme çalışmalarına katılmaktadır.

12. AFT'ye göre eğitimde sendikalar çok önemlidir ama bazen iş sahipleri (okul yöneticileri) öğretmenleri sendikalaşmaları konusunda engellemektedir. Yönetici öğretmeni sendikasına göre işten çıkarmayla tehdit etmektedir. AFT, bu duruma karşı ciddi bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışmaların sonunda yeni çıkmakta olan yasaya göre artık bu durum ortadan kalkacaktır. Yeni kanunlara göre öğretmenler işten çıkarılma korkusu olmadan özgürce sendika seçebileceklerdir. Sendikanın çabalarıyla bu yasa ilk olarak meclis (house) ten geçmiş ve senato tarafından da onaylanmıştır.

13. AFT, Amerika Birleşik Devletleri'nde İngilizce öğretimine önem vermektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde ikinci dili İngilizce olanların oranı toplam öğrenci sayısında %10.3'tür. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki okullarda eğitim gören insanlar arasında konuşulan toplam 460 farklı dil vardır. AFT'ye göre bu çocukların bu ülkede gelecekleri için İngilizce eğitimi almaları çok önemlidir. Onlara hem akademik olarak İngilizce bilgisi hem de

bunu verebilecek yeterli düzeyde öğretmenler gerekmektedir. İngilizce eğitimi kreşten liseye kadar önemle öğretilmesi gereken bir alandır. AFT, dil ve kültür sorunlarına duyarlı öğretmenler yetiştirilmesi için öğretmen yetiştirme programlarını etkilemeye çalışmaktadır ve bu konuda etkinlikler düzenlemektedir.

14. AFT'ye göre her çocuk için okullarda okul hemşiresinin bulundurulması gerekmektedir.

15. Öğretmenler için profesyonel geliştirme çalışmalarının önemine vurgu yapan birliğe göre okullarda en önemli unsur öğretmenlerdir. Öğretmenleri geliştirme programları hazırlanması hususunda ilgili kuruluşlara baskı yapmaktadırlar. AFT, böyle bir öğretmen geliştirme programına 1981 yılında başlamıştır ve hala bu çalışmaya devam etmektedir. Bu geliştirme programı, üye olsun olmasın herkesin katılımına açıktır.

16. Denetim konusundaki düşüncelerine bakıldığında AFT'ye göre iyi öğretmeni ve kötü öğretmeni yine öğretmenler bilir. Bu nedenle birliğe göre eğitimde öğretmen öğretmeni denetlemelidir. Meslektaşlar birbirini denetlesin ve değerlendirsin düşüncesi vardır. Aynı branştan öğretmenlerin birbirini denetlemesini ve değerlendirmesini öneren bir sistemdir bu. Eğitimcilerin yeteri kadar yardım almasını ve zaman yönetiminin sağlıklı olması için tek bir denetim yoktur, tek bir görüşme değerlendirme ve denetlemeye yetmeyecektir. AFT'nin öne sürdüğü bu değerlendirme ve denetleme sistemi bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde pek çok eyalet ve okulda uygulanmaktadır. AFT'ye göre bu daha kapsamlı ve güvenilir bir değerlendirme yoludur. Bu pek çok sistemden daha iyidir. Bu nedenle AFT, bu değerlendirme ve denetleme sisteminin ülke genelinde yaygınlaşmasını istemektedir.

17. Amerika Birleşik Devletleri'nde her okul tek bir merkezde bir Milli Eğitim çatısı altında değildir. Okulları takip eden ve geliştirmeye çalışan, o bölgede seçilmiş belirlenmiş ihtiyarlar vardır. Okullar bu seçilmiş ihtiyarların yönetimindedir. Başarısız okulları bu durumlarından kurtarmak ve geliştirmek için yetkisi altındaki ihtiyarlardan bu okullar alınıp başka ihtiyarların denetimine verilmelidir AFT'ye göre. Aft, okul başarısızsa, kirli ve tehlikeliyse yeniden tasarlanmaları üzere başka ihtiyarların denetimine verilsin uygulamasını önermekte ve savunmaktadır.

18. AFT, okullarda öğretmenler ve öğrenciler arasındaki cinsel ayrımcılığın karşısındadır ve bu konuda yasalar çıkarılması ve uygulamaların düzenlenmesi için mücadele vermektedir.

19. AFT başkanı Randi Weingarten ve AFT yardımcı başkanı Maria Neir, 2013 yılı itibariyle göçmenlik yasasına karşı protestolarda tutuklanan 200 kişi arasında yer almışlardır ve bir gecelerini hücrede geçirmişlerdir. Bu olaydan sonra birlik 5 Ekim'i göçmenlik yasasına karşı ulusal gün olarak görmeye başlamıştır (WEB_31, 2013).

3.1.2 NEA - National Education Association (Milli Eğitim Kurumu)

NEA, Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitimin her seviyesinde çalışmalar gösteren bir sendikadır hatta üniversiteye hazırlık ve üniversiteden sonraki dönemler de çalışma konuları arasındadır. Sendikanın her eyalette ve 14.000'den fazla şehirden ortak üyelikte 3.2 milyon üyesi vardır.

Birlik, 1966 yılından bu yana varlığını devam ettirmektedir. Ancak 1857-1865 yılları arasında işçi birliği olarak varolmuştur. Zira o dönemde ırkçılığa karşı (siyah ve beyaz ayrımına karşı) mücadelelerde ve okulların yalnızca zengin çocuklarına açık olmasına karşı çalışmalarda varolmuş olduklarını ifade etmektedirler. Ancak bu dönemde birlik, küçük topluluklar olarak var olurken 1966 yılında birlik anlamında resmi bir varoluş kazanmıştır (WEB_32, 2013).

3.1.2.1 NEA'nın Kuruluş Vizyonu

NEA'nın temel kuruluş vizyonu 'her öğrenci için iyi bir devlet okulunun sağlanması' olarak belirlenmiştir. NEA, toplumun her alanından öğrencilerin gelirine bakılmaksızın aynı eğitimi hak ettiğine inanmaktadır ve bu yüzden sendika temsilcileri toplumun her alanıyla bağlantıda olduklarını, adil ve eşit eğitim için mücadele ettiklerini savunmaktadırlar (WEB_32, 2013).

3.1.2.2 NEA'nın Kuruluş Misyonu

NEA'nın kuruluş misyonu, eğitim profesyonellerinin haklarını savunmak ve üyeleriyle ülkeyi birleştirmektir. Bu nedenle de halk eğitimin vaatlerini gerçekleştirmek temel hedefleri arasındadır. Sendikaya göre günümüzde her öğrenci birbirine bağlı ilişkiler içindedir (zira internet dünyayı küreselleştirmiştir) ve bu sürekli değişim halinde olan dünyada eğitim alanında başarılı olabilmek için sendikanın önemli fonksiyonları, görevleri vardır.

NEA'nın belirlemiş olduğu en önemli değerleri şunlardır:

Eşit fırsat

Adil toplum

Demokrasi

Profesyonellik

Ortaklık

Kolektif faaliyet (WEB_32, 2013).

3.1.2.3 NEA'nın Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Katkıları

Sendika düzenli olarak yerel seviyede burslar için para toplamakta ve eğitim alanındaki uzman ve profesyonellerin eğitimi için seminerler oluşturmaktadır. Bu seminerlerin konuları eğitim profesyonelleri ile ilgili; öğretmenlere yardımcı, eğitime destek olan konulardır (WEB_32, 2013).

Sendika aynı zamanda okul ile öğretmen arasındaki pazarlık ve kontratlara yardım etmekte, aracı olmaktadır. İhtiyarların (uzmanların) öğretmenleri değerlendirmeleri için standartların objektif olarak oluşturulması için çalışmalar yapan NEA, bu konuda onlarla görüşmeler yapmaktadır. Sendika, her yıl hangi okul hangi öğretmene ihtiyaç duyuyor konulu liste hazırlamakta aynı zamanda eyalet seviyesinde okullar için gerekli olan yasalar ve ihtiyaçlar hakkında milletvekilleri ile görüşmeler yapmaktadır. Bunun yanında eğitim için bir ihtiyaç söz konusu olduğunda bakanlar ve milli eğitimle ilgili görevlilerle iletişim kurmaktadır (WEB_32, 2013).

Öğretmenlerin standartları (profesyonel nitelikleri) daha yüksek olsun diye çalışmalar yapan sendika; herhangi bir okulda istenmeyen bir durum yaşanması halinde bu kurumun akademik özgürlüğünü korumak ve okulun çalışanlarının haklarını savunmak için mahkeme açmaktadır (WEB_32, 2013).

NEA eyalet seviyesinde ortak fikirleri (milli fikirleri) savunmaktadır. Sendika, milli seviyede milli fikirleri, üyeleri ve devlet okulları için yararlı bulduğu için savunduğunu ifade etmektedir (WEB_32, 2013).

Sendika eğitimle ilgili yeni projeleri hem desteklemekte hem de bunları koordine etmektedir. Bu projelerle ilgili olarak diğer eğitim organizasyonları ile ortak çalışmalar yapmaktadır ve bu organizasyonlara eğitim desteği vermektedir. Öte yandan bu projelerde işleri ve faaliyetleri yürüten kurul da bu birlik içinde seçimle belirlenmektedir (WEB_32, 2013).

NEA öte yandan uluslar arası seviyede öğretmenleri birleştirmeye, diyalog kurmaya çalışmaktadır. NEA, en önemli gerçekleştirdiği kazanımların başında anayasal değişiklikleri göstermektedir. Zira birliğin desteği ile yeni mezun öğrenciler, 1969 yılında seçme yaşının 21'den 18'e çekilmesi için gösteriler yapmışlar ve bu değişikliğin yapılmasında başarılı olmuşlardır. Birlik bu gençlerin organize edilmesinde ve yönlendirilmesinde etkin olmuştur (WEB_32, 2013).

NEA'nın önceki yıllarda kadın hakları ve azınlık hakları için de çalışmalarda bulunduğu görülmektedir. Birlik öğretmenlerin kanunsal hakları için de düzenli olarak çalışmalar yapmaktadır. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri'nde kadın öğretmenin hamile olması durumunda işten çıkartılmasını yasaklamak üzere çalışmalarda bulunmuşlardır. Bunun yanında öğretmenin hamile olmasına rağmen işe ara vermek istememesi durumunda da zorlamaya maruz kalmaması hususunda yasa çıkartılması için mücadele vermişlerdir. Birlik halen Amerika Birleşik Devletleri'nde göçmenlere vatandaşlık haklarının verilmesi için yapılan protestolara da destek vermekte; bu konuda çalışmalar yapmaktadır (WEB_32, 2013).

Milli eğitimde kanunlarda eğitim amaçlarının bilim matematik ve yabancı dili geliştirmek için düzenlenmesini sağlayacak yasaları çıkartmak için uğraşmışlar ve bu konuda kazanım elde etmişlerdir (WEB_32, 2013).

NEA, bir milli ihtiyarlar konseyi kurmuş ve bu konsey, öğretmen eğitimi için yetkili konsey olmuştur. Konsey aynı zamanda öğretmen standartlarının düzenlenmesi için çalışmalar yapmıştır. Öyle ki Amerika Birleşik Devletleri'nde herhangi bir okul bir öğretmen alacağı durumda bu öğretmenin iyi mi yoksa kötü mü bir öğretmen olduğuna dair konseyin öğretmen hakkında vereceği lisansı temel almaya ve buna güvenmeye başlamıştır (WEB_32, 2013).

Birlik, eğitimde eşit milli standartlar için (bütün Amerika Birleşik Devletleri halk okulları için) uğraş vermektedir. Herkese eşit ücret için her yıl çalışmalar yapmaktadır. Aynı zamanda her yıl kadınların hakları için de mücadele etmektedir (WEB_32, 2013).

3.1.3 NEW ORLEANS - United Teachers of New Orleans (New Orleans Öğretmen Birliği)

New Orleans'ın 7500 üyesi vardır ancak 2005'teki kasırgadan sonra bir dönem üye sayısı 300'ler kadar düşmüştür (WEB_33, 2013).

Sendikaya göre New Orleans'da hep başarısız okullar vardır. Eğitimde yönetim kötüdür ve bir okulu bitiremeyen öğrenci sayısı çoktur. Özellikle zenci ve azınlıklar için bu durum artış göstermektedir. Buradaki okullar sınavlarda hep başarısız kalmaktadırlar. Okulların parası azdır ve var olanı da iyi kullanamamaktadırlar. Diğer yandan sendika yönetiminde de 10 sene içinde 9 farklı başkan yer almıştır. Sık sık sendika başkanı ve yönetimi değişmiştir. Bu nedenle insanlar bölgedeki bu eğitim probleminin büyük kısmında sendikanın hatalarının olduğunu düşünmüşlerdir. Çünkü sendika yüzünden okullar kötü öğretmenleri işten çıkartamamışlardır. Okullar bu öğretmenlere iyi bir yetiştirme programı kurmak isteseler de zorlanmışlardır, çünkü bu sendikanın konuya dair çok sert şartları vardır ve bu şartlar çalışma yapılmasını engellemiştir. Aynı zamanda bölgede iyi öğretmenler için de bir ödül sistemi yoktur. Zaman içinde okul ve sendika yönetimleri için çok iş yaratan evraklar da çoğalmıştır (WEB_33, 2013).

New Orleans'ta 2000'li yıllarla okullar eğitim alanında başarısız bulunmuş ve bu nedenle eyaletin okulları Louisiana eyaleti sorumluluğuna devredilmiştir. Louisiana eyaletinde bu okullara sahip çıkmak için, milli eğitim bir kurul oluşturmuş ve New Orleans'a başarısızlığın devam etmesi durumunda “okulları tamamen ve süresiz sizden alacağız” şeklinde uyarılarda

bulunmuşlardır. Nitekim bu kurul çeşitli şirketlerle anlaşmış ve bölgedeki bazı okulları bu şirketler alıp yönetmişlerdir (WEB_33, 2013).

Amerika Birleşik Devletleri'nde akademik olarak okul performans puanları 45'den aşağı ise kabul edilemez anlamına gelmektedir. Ancak bu şirketler bölgedeki okullarda bir sene içinde bu puanı (2003'de 45'ti) 60'a yükseltmişlerdir. Amerika Birleşik Devletleri'nde eğer bir okul dört sene boyunca başarısız olursa milli eğitim o okulu alabilmektedir. Eyaletin 112 okulu New Orleans'tan bu nedenle alınmıştır. Eyalet kendisine kalan 95 okulu kendisi yönetmiş ve 17 tanesini de başka şirketlere vermiştir (kasırgadan önce). New Orleans'ta ihtiyarlara sadece 18 okul kalmıştır ve onlar da bu 18 okuldan 13 tanesinin işletimini para almak için başka şirketlere vermişlerdir. Netice olarak onlara 5 okul kalmıştır (WEB_33, 2013).

Bunların üzerine 31 Ocak 2005'de ihtiyarlar bütün sendika üyelerini sendikadan çıkartmışlar, 1 Şubat 2006'da sendika üyeleri mahkeme açmışlardır. Ancak kurulun Haziran 2006 da öğretmenlerle kontratları bittiği için pazarlık güçleri kalmamıştır (WEB_33, 2013).

Kasırgadan önce bölgede 66372 öğrenci vardır. Kasırgadan sonra New Orleans'da 27066 öğrenci kalmıştır. Bu tarihten sonra sadece 54 okul açık kalmıştır ve 20 tane okul bu ihtiyarların yönetimi altındadır. 34 tanesi ya şirketlerin yönetimi altında ya da diğer eyaletin idaresi altında kalmıştır (Louisiana eyaleti). Bu dönemde 74 okul ise kapalı kalmış; sendika sadece isim olarak varlık gösterebilmiştir (WEB_33, 2013).

Sendika, 17-31 Temmuz 2013 tarihleri arasında (bu yıl ikincisi düzenlenen) gezi organizasyonuna önderlik etmiştir. Bu organizasyonun amacı, halkın devlet okulları hakkındaki düşüncelerini almak, insanların eğitim alanında karşılaştıkları zorluklar ile devlet okullarında beğendikleri tarafları tespit etmektir. Bir nevi yüzyüze ve birebir anket uygulaması gibi bir çalışma söz konusu olmaktadır bu gezi organizasyonlarında. New Orleans Sendikası, diğer Amerika Birleşik Devletleri'nin sendikalarının eğitime ilgili çalışmalarına da destek vermektedir (WEB_33, 2013).

Sendika, 2012 yılında yaklaşık 7000 öğretmenin işten çıkarılmasına ilişkin yasal bir kazanım elde etmiş ve sivil bölge mahkemesinde bu işten çıkarmaların yanlış olduğuna dair karar alınmasına ön ayak olmuştur. Sendika bu işten çıkarmalardaki yanlışlık ve haksızlıkların nedeni olarak okul yöneticileri ile Louisiana eğitim kurumlarını görmektedir (WEB_33, 2013).

Sendika, kendini sivil haklar hareketi döneminde insanların ırkı veya cinsiyeti ne olursa olsun aynı maaşı ve faydayı kazanmalarını sağlama hareketinin bir parçası olarak görmektedir ve bu anlamda yaklaşık 75 yıllık bir tarihleri olduğunu vurgulamaktadır (WEB_33, 2013).

3.2. Avrupa Sendikaları

Avrupa sendikalarının yükselişi ve düşüşü, Avrupa’da sosyal yapılanmalarda meydana gelen değişimlerle bağlantılı olarak ele alınmalıdır. Dünya’da sosyal mücadele ve sosyal hak talepleri, zaman olarak önce Avrupa’da ortaya çıkmıştır. Avrupa’nın sendikal yapılanması, Avrupa’ya ait özgünlüklerin analizini gerektirir. Kapitalizm ve liberalizmin, aydınlanmanın ve insan haklarının, yurttaşlığın ve demokratikleşmenin yükselişi; sanayileşmenin yarattığı bir dinamik olarak işçi hareketinin sendikalar ve siyasette gücünün artması özgün yapılar yaratmış ve Avrupa geleneğinin oluşmasına yol açmıştır. Sosyo-politik sistemde sosyal taraflar arasında görece bir dengenin sağlanması ve sosyal çatışmaların ekonomik ve politik olarak kurumsallaştırılması (institutionalization) Avrupa’ya özgü yönler arasında temel nitelikler halini almıştır (Koray, 2002)

İkinci Dünya Savaşı sonrası sendikalarla sermaye ve devlet arasında kurulan “Fordist uzlaşmanın” ve birikim modelinin 1970’lerde çökmesi, neoliberal iktisat politikalarının artan egemenliği, esnekleşme ve kuralsızlaşma yaklaşımlarının çalışma ilişkilerinde yaygınlaşması, ekonomide devletin rolünün zayıflatılması ve işgücünün bileşiminin ve beklentilerinin değişmesi gibi faktörler nedeniyle sendikalar 1980’li yıllarla birlikte ciddi bir üye kaybına uğramışlardır (World Bank, 2002). Keza, ILO, 1997 yılında yayınladığı bir çalışmada düzenli ve karşılaştırılabilir veri alınan 70’e yakın ülkeden 35’inde sendika üye sayısının 1980’li yıllarda ciddi bir biçimde düştüğünü belirtmektedir (WEB_34, 2013).

Neoliberal iktisat politikalarının artması, devletçilik politikasının giderek gücünü yitirmesi, sermaye gücünün giderek ağırlığını hissettirmesi ve bununla birlikte daha fazla kâr anlayışı güden kapitalist dünya görüşünün güçlenmesi, çalışanların haklarını işverenlere karşı savunan ve yeni oluşturulacak politikalara etki etmeyi amaçlayan sendikaların amaçları doğrultusunda etkililik gücünü azaltan bir yapı oluşturmuşlardır. Öte yandan işsizlik sorunu dünyanın tümünde

çalışanların öncelikli olarak hak ve politikalara etki etme isteğinden çok temel gereksinimlerine öncelik vermesini zorunlu hale de getirmiştir.

Avrupa ülkelerinin bir kısmı geleneksel olarak sendikaların güçlü olduğu ülkelerdir. Ancak önemli bir kısmını ise 1990 öncesi zorunlu sendikacılığın bulunduğu eski doğu Avrupa ülkeleri ve Sovyetler Birliği oluşturmaktadır. OECD ve ILO verileri 1980'lerin sendikalaşma açısından bir tersine dönüş dönemi olduğunu ortaya koymaktadır. Kimi önemli istisnalara rağmen sendikalaşma oranında düşüş eğilimi 1990 yıllar boyunca da devam etmiştir (World Bank, 2002).

Avrupa'da sendikalaşma oranlarında büyük gerilemeler yaşanırken toplu sözleşme kapsamındaki iş gücü oranı kayda değer derecede yüksek seyretmiştir. Böylece var olan sendikalar fiili güçlerinin ötesinde çalışanların çok daha geniş bir bölümünün çıkarlarının savunucusu ve güvencesi olmaya devam etmek durumunda olmuşlardır. Sendikaların etkinliğinin sürmesinde, toplu pazarlığın ulusal ve sektörel ölçekte yürütülmesinin payı büyüktür. Böylece sendikalar ulusal ölçekli gelirler politikasının temel aktörlerinden biri olabilmişlerdir. Ancak sermaye örgütleri de toplu pazarlığın merkeziyetçilikten uzaklaştırılması için çaba harcamaktadır. Bununla birlikte yeni-liberallerin yaklaşımlarına rağmen günümüzde AB ülkeleri toplu pazarlık sisteminde büyük ölçüde genel ve merkeziyetçi özelliklerini korumaktadırlar (Schulten, 2004).

3.2.1 İngiltere Eğitim Sendikaları

İngiltere, sendikacılık tarihinde en gelişmiş ülkelerden biridir. Sanayi devriminin başlangıç yeri olan ülkede eğitim sendikalarının da uzun bir tarihe sahip olduğu görülmektedir. Bu kısımda İngiltere'de üye sayısı ve çalışmaları ile öne çıkan eğitim sendikaları mercek altına alınacak ve incelenecektir.

3.2.1.1 NUT - National Union of Teachers (Milli Öğretmenler Sendikası)

NUT, İngiltere'nin en büyük ve en çok bilinen öğretmen sendikasıdır. 1870 yılında kurulmuştur. NUT'un üyeleri öğrenciler ve eğitim diploması olan öğretmenlerden oluşmaktadır. 2008 yılı itibariyle İngiltere'de 290.000 üyeyi aşmış bir sendikadır (WEB_35, 2013).

3.2.1.1.1 NUT'un Temel Hedefleri

NUT'un eğitim alanında temel hedef ve çalışma konuları şu amaçlara sahip olarak şekillendirilmiştir:

Eğitimde yeterli para kaynaklarının sağlanması,

Eğitimde sayıca daha küçük sınıfların oluşturulması,

İngiltere'deki okullarda yeteri kadar kitap temin edilmesi ve bunların öğrencilere sunulmasının sağlanması,

Herkes için (ayırım gözetmeksizin) eşit eğitim fırsatlarının sağlanması; her insana daha iyi eğitim imkanlarının sağlanması,

Öğretmenler için daha iyi çalışma şartlarının ve insanca yaşamak için yeterli gelirin sağlanması.

Bu sendikanın çalışmalarına ve amaçlarına bakıldığında üyelerine çok geniş bir destek hizmeti vermekte olduğu görülmektedir (WEB_36, 2013).

3.2.1.1.2 NUT'un Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Etkileri

NUT, uzun yıllar boyunca İngiltere'ye iltica yoluyla gelmiş ailelerin çocukları için daha iyi eğitim sağlanması yönünde çalışmalar yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir. NUT, İngiltere'nin her semtinde iyi bir yerel okul oluşturulması için mücadele vermektedir (WEB_36, 2013).

NUT, öğretmenler için enflasyona bağlı olarak artış gösteren bir gelir için mücadele vermektedir (WEB_36, 2013).

Okul müdür bir idarecinin öğretmenlik eğitimi görmemiş biri olması durumuna karşı NUT sert bir tavır göstermektedir. Yani bir idareci öğretmen değil de örneğin bir işletme mezunuysa buna karşı kampanyalar yapmıştır ve yapmaktadır (WEB_36, 2013).

NUT, emekli parasının öğretmenin yararına düzenlenmesi ve ödenmesi hususunda mücadele vermenin yanında çalışma saatlerinin düzenlenmesiyle ilgili de çalışmalar yapmaktadır. Sendika, öğretmenlerin meslektaşlarıyla ve okul müdürü ile iyi ilişkilerinin oluşmasının sağlanması için özel bir iletişim programları hazırlanmasını sağlamıştır (WEB_36, 2013).

NUT'un hem Filistin hem de İsrail öğretmen sendikaları ile özel bir bağlantısı ve süregelen ilişkileri vardır. 2006 yılında NUT'tan, Filistin'e oradaki öğretmenleri ziyaret etmek amacıyla bir temsilci grubu gitmiştir (WEB_36, 2013).

NUT, çalışmanın yapıldığı tarihte 17 Ekim 2013 için ayrımcı ulusal ödemelere karşı Kuzey Doğu Yönetim Alanı, Londra, Cumbria, Güney Doğu ve Güney Batı Yönetim Alanları'nda büyük bir protesto gösterisine hazırlanmaktadır. Aynı zamanda birlik yetkilisi Michael Gove, NUT adına, daha uzun bir ders yılı ve daha uzun ders saatleri talepleri olduğunu dile getirmektedir.

Bu büyük protestoların birliğe göre en önemli 5 amacı/kazanımı şu şekilde oluşmuş/oluşacaktır:

- Bu mücadele, öğretmenlerin iktidar sahiplerine karşı haklarına dair pazarlık güçlerini ve bu konuda özgüvenlerini arttıracaktır.

- Birliğe göre 2011 yılında gerçekleştirilen büyük protestolar sayesinde emeklilik ödemelerinde %8'lik bir artış kazanımı sağlanmıştır. Birlik, bu konuda öğretmenlere, "bu da protesto günlerinde kaybedilen ekonomik gelirin yıllık olarak getirisine bakıldığında çok çok daha fazlasını kazanmış olmanız anlamına gelir" demektedir.

- Birliğe göre bu mücadelelerin kazanımlarından bir tanesi de velilerin NUT sayesinde elde edilen eğitim kazanımlara, konuma destek vermelerinin sağlanmasıdır. 2013 yılı verisine göre velilerin yüzde 60'ı ile bazı milletvekilleri ve baş öğretmenler NUT'u desteklemektedir. Bu destek özellikle öğretmenlere yapılan ulusal ödeme sistemine karşı duruşunda oldukça belirgin hale gelmiştir. Yine 2013 yılı verilerine göre İngiltere'de varolan hükümetin eğitim sistemine pozitif katkısı var diyen veli yüzdesi sadece yüzde 8'dir.

- Birliğe göre NUT'a verilen bu güçlü destekler, uzun çalışma sürelerine ve adaletsiz ödeme sistemine karşı durmaları açısından ellerini güçlendirmektedir.

- NUT, öğretmenlere var olan birlik ve beraberliklerinin ortak mücadeleler ile arttığını hatırlatarak; birlik ve beraberliğe verdikleri öneme dikkatleri çekmektedir (WEB_36, 2013).

NUT, emeklilikle ilgili de varolan hakları eleştiren ve daha fazla hak kazanılmasını sağlamaya çalışan mücadelesini 2013 yılında da devam ettirmektedir. Birlik, insanların daha uzun yıllar çalışıp, devlete daha fazla para ödeyip, karşılığında daha az maaş alınmasına hayır protestosunu 1 Ekim 2013'de tekrar gerçekleştirmiştir. Birlik ayrıca okul yerlerine dair sıkıntılar ve yetersizliklere dair de ayrı bir protesto gerçekleştirmiştir (WEB_36, 2013).

NUT, yerel yöneticilerin de yönetime ortak olmasını, hükümetin yeni okullar açmasını ve varolan okulları iyileştirmesini savunmaktadır. Aksi takdirde çok yakın zamanda binlerce öğrencinin okulsuz kalacağını söylemektedirler (WEB_36, 2013).

İngiltere'nin en önemli eğitim birlikleri olarak NUT ve NASUWT ortak olarak, okul planlarının, öğretmenlerin, okul yöneticilerinin velilerin, çalışanların ve bu konuda yapılmış araştırmaların üzerine daynaması ve bu organizasyona göre planlamaların kurulması gerektiğini savunmaktadırlar. Oysa varolan eğitim programının bunu yansıtmamakta olduğunu düşünmektedirler. Her alandan vatandaşın eğitime ve bu konuya dair fikirlerini doğrudan aktarması ve katılım sağlaması için www.curriculumconcern.org.uk websitesini oluşturmuş bulunmaktadırlar (WEB_36, 2013).

3.2.1.2 ATL - Association of Teachers and Lecturers (Öğretmenler ve Öğretim Görevlileri Birliği)

İngiltere'nin önemli sendikalarından biri olan ATL'nin 160.000 üyesi vardır. Bu üyeler İngiltere'nin yanı sıra Kuzey İrlanda, İskoçya ve Galler Bölgesi'nde de bulunmaktadır. 1884 yılında İngiltere'de kadın öğretmenler tarafından kurulmuş bir sendikadır (WEB_37, 2013).

3.2.1.2.1 ATL Misyon ve Hedefleri

ATL, yaptığı araştırmalar aracılığıyla, eğitim politikacılarına, öğretmenlere ve eğitimin her kademesindeki çalışanlara öğüt, bilgi ve hukuki destek vermeyi amaçlamaktadır (WEB_37, 2013).

ATL, İngiltere’de hem yerel olarak hem de ulusal seviyede hizmet veren faal bir sendikadır. TUC'e (yani sendikaların bağlı bulunduğu heyete) bağlıdır ve hükümeti etkilemek için yapılan kulislere etkin olarak katılmaktadır (WEB_37, 2013).

ATL, demokratik tartışmayı ve eğitimdeki iyi uygulamaları bütün eğitim uygulamalarında teşvik etmeyi amaçlamakta ve yapılacak eğitim politikalarının buna izin verecek şekilde yapılandırılması için mücadele etmektedir (WEB_37, 2013).

ATL, öğretmenlere daha iyi gelir ve daha iyi çalışma şartları sunması için temsilcilerle görüşmeler yapmaktadır (WEB_37, 2013).

3.2.1.2.2 ATL’nin Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Etkileri

ATL, Dünya Öğretmenler Günü’nü desteklemektedir ve bunun için etkin çalışmalar yapmakta ve bağlantılar oluşturmaktadır (WEB_37, 2013).

Sendika, GCE (Küresel çocuk eğitimi)’ni desteklemektedir. İngiltere hükümeti aracılığıyla bu programa destek verilmiş ve bu çalışma sayesinde 20 milyon çocuk okula kazandırılmıştır. (Ancak kampanyanın sürdüğu dönemde Dünya’da hala 80 milyon daha okulsuz çocuğun bulunduğu da belirtilmektedir) (WEB_37, 2013).

ATL, Hem Columbia hem de Sierra Leone’deki eğitim programlarını desteklemektedir. Sendika, fakirliğe karşı (Stand up against poverty) kampanyasına destek vermektedir (WEB_37, 2013).

ATL’nin etkinliği ve önderliğinde İngiltere’de “Ortadoğu’da şiddete karşı” bir protesto gösterisi de yapılmıştır (WEB_37, 2013).

Sendika, Ocak 2011’de AMİE diye bi program oluşturmuştur. Bu programın amacı, okullarda liderliğe aday olan ya da liderlik yapan insanlara isteğe bağlı olarak materyal sağlama, ders verme ve olay-durum çalışmaları yapma gibi faydaların sağlanması olmuştur (WEB_37, 2013).

3.2.1.3 VOICE – The Union for Education Professionals (Eğitim Profesyonellerinin Sesi Birliği)

Voice, Colin Leicester ve Ray Bryant tarafından 1970 yılında Professional Association of Teachers (PAT) adıyla kurulmuş eğitim çalışanları birliğidir. Birlik, Profesyonel Öğretmenler Sendikası adını 2008 yılında Eğitim Profesyonellerinin Sesi olarak değiştirmiştir. PAT adı altındayken diğer etkileşimde oldukları sendikalarla beraber toplam 8 logoları bulunduğu ve bu nedenle PAT, PANN ve PATT gibi farklı isimlerle anıldıklarından bu durumun hem medya hem üyeleri için kafakarıışıklığına yol açtığını düşünmüşler. Bundan dolayı da tek ve güçlü bir isim altında birleşmeye karar vermişler. Aynı zamanda The Professionals Allied to Teaching (PAT) ve NAASSC (National Association of Administrative Staff in Schools and Colleges) gibi tek başına mevcudiyeti bulunan küçük birliklerin toplandığı ortak bir şemsiye olarak Voice’ı oluşturmuşlar. Voice ismini güçlü diyalogu hedefleyen ve buna hizmet eden bir birlik oldukları için seçmişler. Voice’ın halihazırda Derby ve Edinburg başta olmak üzere 35.000 üyesi bulunmaktadır. İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda’da şubeleri vardır (WEB_38, 2013).

Öte yandan The Professional Association of Nursery Nurses (PANN) yani Bakımevi Hemşireliği Profesyonel Sendikası da 1982’de bağımsız olarak kurulduktan sonra Eylül 1995’te bu sendikanın bi parçası olmuştur (WEB_38, 2013).

3.2.1.3.1 Voice’ın Misyon ve Hedefleri

VOICE’a göre öğretmenlerin daha iyi ve verimli çalışabilmesi için onlara destek verilmesi gerekmektedir ve öğretmenler olumlu etkiyle beslenmelidir. VOICE, eğitimde birbirinden değişik konularda çalışmalar yapmaktadır. Örneğin; emekliler verilen ücretlerin iyileştirilmesi ve zamanında ödenmesi, işten çıkarılmalarına karşı çalışanlara destek verilmesi, öğretmenlerin

nöbet hizmetlerinin iyileştirilmesi ile öğrencilerin okulda şiddet içeren ve bozukluk gösteren davranışlarının düzeltilmesine dair çalışmalar yapmaktadır (WEB_38, 2013).

VOICE, öğretmenlerin grev yapmasına karşıdır, çünkü bu sendikaya göre çocuklar her zaman ilk planda olmalıdır, bu nedenle öğretmenler başka protesto çeşitlerini kullanabilirler. Hatta bu hususta “Tartışmanın gücü, gücün tartışması değildir” şeklinde kendilerine has bir sloganları da bulunmaktadır (WEB_38, 2013).

3.2.1.3.2 VOICE’ın Kazanımlar ve Eğitim Politikalarına Etkileri

VOICE, çocukların erken yıllarda bakımı ve eğitim konulu bir konferans düzenlemiştir. Bunun yanında okulda çocuklarda görülebilecek kronik hastalıkların idaresi hakkında öğretmenleri bilgilendirici bir konferans da düzenlemiştir. Bu konferanslar ile çocukluk dönemine ilişkin öğretmenlerin bilgi ve becerilerine katkı sunulmuştur (WEB_38, 2013).

VOICE, Avrupa genelinde de bir konferans düzenlemiştir. Konu 'eğitimde erken yılların (başlangıç dönemlerinin) idare edilmesi' şeklinde olmuştur. Sendika bu tür konferansların eğitimcilere ihtiyacı olan olumlu etkiyi ve desteği vereceğine inanmaktadır (WEB_38, 2013).

VOICE, okuma becerilerinin çocuklara erken yıllarda kazandırılmasını önermekte ve politika yapıcılara bu konuda baskıda bulunmaktadır. Sendikanın “İşten çıkarılma olduğunda yapılması gerekenler, okul gezintilerinde güvenlik, okuldaki stresi anlayıp, stresle başa çıkmak” gibi konularda yayınları da bulunmaktadır (WEB_38, 2013).

Voice bünyesinde bulunan bir hayır kurumu da vardır ve bu kurum birlik tarafından 1999 yılında hayata geçirilmiştir (WEB_38, 2013).

3.2.1.4 NAHT - National Association of Head Teachers (Ulusal Baş Öğretmenler Birliği)

NAHT’ın 28.000’den fazla üyesi vardır. NAHT, 1897 yılında kurulmuştur. Avrupa’nın en büyük okul müdürleri sendikasıdır (WEB_39, 2013).

NAHT, ilk, orta ve lise seviyelerinde faal çalışmalar yaptığı gibi özel ihtiyaçları olan çocuklar (özürlü) okullarında da faal olan bir birliktir (WEB_39, 2013).

3.2.1.4.1 NAHT’ın Misyon ve Hedefleri

NAHT’ın amacı, üyelerinin eğitimle ilgili fikirlerini saptamak ve bu fikir ve ihtiyaçlar doğrultusunda onlar için harekete geçmek, çalışmalar yapmaktır (WEB_39, 2013).

NAHT, eğitim çalışanları için daha iyi iş şartları sağlanmasına uğraşmaktadır. NAHT, üyelerine işlerini daha iyi yapmaları ve işlerinde gelişebilmeleri için bilgilendirmeyi ve yön vermeyi de amaçlamaktadır. NAHT, çalışanlara eğitimde ve mesleki davranışta yüksek standartları teşvik etmektedir (WEB_39, 2013).

NAHT, eğitim ile ilgili konularda önder olmayı amaçlamaktadır (WEB_39, 2013).

3.2.1.4.2 NAHT’ın Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Etkileri

Sendika, okul liglerine (okulların performansına göre bir liste düzenlenmesi çalışması) karşı çıkmaktadır ve bu konuda mücadele etmektedir. NAHT, okullarda fazla testlere ve sınavlara da karşı çalışmalar yapmaktadır (İngiltere’de bu durum son zamanda çoğalmış ve beraberinde sorunlar getirmiştir) (WEB_39, 2013).

NAHT, özel ihtiyaçlı çocuklar için daha iyi eğitim imkânları oluşturulması için çalışmalar yapmaktadır. Aynı zamanda sendika, 14-19 yaş gençler için daha teşvik edici bir eğitim sistemi oluşturulması için eğitim politikacılarına önerilerde bulunmaktadır (WEB_39, 2013).

NAHT, kırsal yerlerdeki okullar için merkezden daha fazla parasal destek almaya çalışmaktadır (WEB_39, 2013).

3.2.2 Almanya Eğitim Sendikaları

Bu kısımda Almanya’da üye sayısı ve çalışmaları ile önce çıkan eğitim sendikaları mercek altına alınacak ve incelenecektir.

Almanya’da özellikle meslekî eğitime ilişkin düzenleme ve uygulamalara ilişkin eğitim sendikalarının çalışmaları olduğu görülmektedir. Ülkede her ne kadar son zamanlarda keskin

sınırları azalmış olsa da merkez sağ ve merkez sol görüşe yakın büyük eğitim sendikaları bulunmaktadır.

3.2.2.1 GEW - Gewerkschaft Erziehung und Wissenschaft (Eğitim ve Bilim Sendikası)

GEW, Almanya’da öğretmenleri organize eden en büyük ve en tanınmış sendikadır. GEW, DGB (Deutscher Gewerkschaftsbund – Alman Sendikalar Birliği)'nin üyesidir. DGB geleneksel olarak sosyal demokrat bir çizgide öğretmenlerin hakkını savunmaktadır. Diğer iki tanınmış Alman sendikası ise GEW’e göre siyasi fikir anlamında merkez sağda kalmaktadır (WEB_40, 2013).

GEW’in 260.000 üyesi vardır ve bu üyeler pedagoji ve eğitimbilim alanında çalışanlardan oluşmaktadır (anaokullar, okullar, üniversiteler...) (WEB_40, 2013).

3.2.2.1.1 GEW’in Hedefleri

Siyasi hedefler:

- a) Eğitim sektöründe, özellikle yeni eyaletlerde, okullar korunsun.
  - b) Devlet, eğitim için olan sorumluluğundan çekilmesin.
  - c) Devlet'teki para eksikliğinden dolayı daha uzun zaman çalışmak zorunda kalan ve ek işe mecbur kalan öğretmenlerin hakları iyileştirilsin ve aynı zamanda kalabalık sınıfların durumları iyileştirilerek öğretmenlere iyi iş şartları sunulsun.
  - d) Çocuk yuvalarındaki şartlar düzeltilsin.
  - e) Sosyal durumu düşük olanlar da üniversiteye girebilsin.
  - f) Alman üniversitelerde daha fazla kadın profesör olsun.
  - g) Genel ve mesleki eğitim eşitlik içeren bir düzenlemeyle organize edilsin
- (WEB_40, 2013).

GEW, daha fazla yeni projeler oluşturulmasına açık bir sendikadır. Ancak para eksikliğinden dolayı çok büyük yeni perspektifler ve projeler oluşturamadıklarından şikayet etmektedirler.

Eğitim alanında var olan hakları korumak için ve üyelerin her yönden geliştirilmesi, memnun edilmesi için uğraştıklarını ifade etmektedirler (WEB_40, 2013).

3.2.2.1.2 GEW'in Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Etkileri

Son yıllarda Almanya'da çocuk yuvalarında yabancı çocuklar için Almanca sınavlar başlatılmıştır. GEW buna karşı çıkmakta ve bu konuda çalışmalar yapmaktadır (gerekçesi: Bunun gibi sınavlar bu çocuklar için Almanca öğrenmek için bir teşvik değil, korkutan bir kontrol gibidir) (WEB_41, 2013).

GEW, miras vergisinin biraz yükseltilmesini ve buradan kazanılan parayla devletin çocuk yuvaları ve okulları desteklemesini istemektedir (WEB_42, 2013).

GEW, hükümetin mesleki eğitimle ilgili raporunu eleştirmektedir. Sendikaya göre rapor eğitimdeki durumu, -yanlış bir şekilde- fazla olumlu göstermektedir. Oysa ki meslek eğitiminde gençler için yeterli imkanlar yoktur; Almanya'da artık çok kişi eğitim almasına rağmen işsiz kalmaktadır (WEB_43, 2013).

Alman eğitim sistemi, eleyici/seçici bir sistemdir. 4 yıllık ilköğretimden sonra öğrenciler, 3 değişik okul tipine dağılmaktadırlar. GEW'e göre Alman eğitim sistemi, çağın gelişimine ayak uyduramamış, geri kalmıştır. Bu saptamada sendikaya göre OECD'nin rolü ve 30'dan fazla sanayileşmiş ülkede OECD'nin PISA araştırmalarının temelini oluşturan pedagojik ilkeler çok önemlidir (WEB_43, 2013).

Her çocuğun kendine güven duygusunun gelişimi, özellikle öğrenmenin en önemli önkoşulu olarak kabul edilmektedir. PISA araştırması burada bir "pozitif kimlik yapısı"ndan söz etmektedir. Bu yapı şöyle özetlenebilir: "Bir şeyleri başarabiliyorum ve gittikçe daha fazla şeyin üstesinden gelmeyi öğrenebiliyorum." Sendikaya göre Alman eğitim sisteminde, çocuklara, başarıları yaşamaları için fırsatlar sunulmalıdır. Onlar, ancak bu şekilde kendilerine giderek daha fazla güven duydukları inancını kazanırlar. "Yanlışıardan öğrenmek", önemli bir ilkedir. Ne var ki sendikaya göre okullarda, çocukların yaptığı yanışılar; çoğu zaman onları eleştirmek hatta cezalandırmak için kullanılmaktadır. "Öğrencilerim bu hafta bir yanışıtan hareketle bir şeyi daha iyi yapabileceklerini kaç kere öğrendiler?" Bu soruyu her öğretmen her haftanın sonunda

kendine sormalıdır. Şu sorular da önemlidir: Bu hafta, onlarda yani öğrencilerde, bir şeyi başardıkları duygusunu yaşatan kaç tane ödev verdim? Övmenin bağırıp-çağırılmaktan daha önemli olduğunu düşündüm mü?” (Albrecht, 2005).

Sendikaya göre PISA araştırmalarının en önemli çıkarımlarından biri, Almanya’da eğitim standartları adı verilen ilkelerde, öğrencilerin bir okuldaki mezun olduklarında neleri becerebilecek durumda olmalarının belirlenmiş olmasıdır. Sendikaya göre PISA araştırmalarında sıradışı başarılar elde etmiş olan İskandinav ülkeleri, bu söylenenleri çoktan beri uygulamaktadırlar. GEW’e göre bu süreç, Almanya’da öyle çelişkili gelişmektedir ki, gelecek dönemlerde bile PISA sonuçlarında olsa olsa orta düzeyde bir başarıya ulaşabilmek mümkün olacaktır (Albrecht, 2005).

Sendika şöyle bir ilkeye sahiptir: gençlerin ve çocukların iyi bir okul eğitimi almasından sorumlu olan devlet, öğrencilerin, öğrenme süreci sonunda hangi becerilere sahip olması gerektiğini bir standartlar dizgesi biçiminde tanımlamalı ve sonuçları görmek üzere de yöntemler geliştirmelidir. Okullardaki öğretmenlerin de bir ekip olarak kendi sorumlulukları çerçevesinde, olabildiği kadar çok sayıda öğrencinin, olabilecek en üst düzeyde bu standartları yakalayabilmeleri gibi bir görevleri vardır. GEW şu pedagojik ilkeye sahiptir; başarısız olmaktan korkan, iyi öğrenemez. Yeni bir şeye merak ve heyecan duyarak öğrenen ise, başarılı olur. Okulun tek görevi, çocukları ve gençleri mesleki eğitim almaya hazır duruma getirmek değildir. Okulun ayrıca üç görevi daha vardır:

a) Onların kendi kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olmak;

b) Okuldaki demokratik öğrenme ve öğretme biçimleri ile insan hakları ve eleştirel akıl eğitimi ile derinliğine uğraşarak demokrat insanlar yetiştirmek. GEW eğitim konusunda şu sorulara da yanıtlar aramaktadır: “Anayasamız ne diyor? Almanya’da gerçek durum nedir? Anayasa’da yazılanlarla gerçeklik arasındaki farkların giderilmesi için nelerin gerçekleşmesi gerekir?” GEW’e göre “dünyanın tüm ülkelerindeki çocuklar ve gençler eğer bu sorularla başa çıkmayı öğrenecek olsalardı dünya bulunduğu yerden daha ilerilerde olurdu. Bir Anayasa maddesinde yazılı olan ile var olan gerçeklik arasındaki farkları nasıl azaltabileceklerini okullarında, semtlerinde somut bir örnekte deneme fırsatı bulacak olsalardı, şimdi insanlık olarak bulunduğumuz yerden çok çok ilerilerde olurduk”.

c) Öğrencilerin müzikten, resimden, edebiyattan, ülkelerinin ve başka ülkelerin kültürlerinden zevk alma duygusu oluşturmalarına yardımcı olmak. GEW'e göre genç insanlar, "geleceğin iş gücü"nden daha öte bir şeydir. Onların, özellikle ne ile yoğun olarak uğraşmak istediklerine karar verebilmek için kendi kültürlerinin zenginliklerini tanıma hakkı vardır. Bu ayrıca, öteki kültürleri bir tehdit olarak değil tam tersine, bir zenginlik olarak görmenin de önkoşuludur. Yani okulun geniş bir görevler yelpazesi vardır. Mesleki eğitim bunlardan sadece bir tanesidir (Albrecht, 2005).

GEW'e göre Almanya bir değişim içinde bulunmaktadır. Çalışma dünyasındaki hızlı gelişmeler de bu değişimi zorunlu kılmaktadır. Örneğin; makine teknisyenliği ve elektrik teknisyenliği, günümüzde neredeyse unutulmuş iki eski meslek durumuna gelmiştir. Şimdi artık "makine teknisyenliğini ve elektrik teknisyenliğini" birleştiren "oto elektrikçisi" yetiştirilmektedir. Bu birleşik mesleğin eğitimi de kendi içinde çeşitli uzmanlık alanlarına ayrılmaktadır (Albrecht, 2005).

Gençlerin bu yeni dünyaya hazırlanabilmelerine yardımcı olmak üzere ilk 10 yıllık okul eğitimi sırasında okullar ne yapabilir sorusuna yoğunlaşan GEW, 6. sınıfta, öğrencilerin anne-babalarıyla, onların (annelerinin ve babalarının) mesleklerini icra ederken neler yaptıkları konusunda söyleşiler düzenlemiş ve bununla ilgili olarak anne babaların sınıfta bir sunum yapmaları etkinliğini teşvik etmiştir (Albrecht, 2005).

Zira sendikaya göre gençler, 6. sınıftan itibaren her yıl bir gün boyunca bir işletmeye gitmekte, orada bir meslek hakkında olabildiğince çok fazla bilgi toplamaya çalışmakta ve daha sonra da öğrendiklerini sınıfa aktarmaktadırlar. 8. sınıftan itibaren de öğrenciler, işletme ziyaretleriyle, mesleki eğitimle ilgili düzenlemeleri ve benzeri şeyleri inceleyerek, seçtikleri mesleğin nasıl icra edileceğini ve bu meslek için nasıl bir eğitim görülmesi gerektiğini tam olarak bir başkasına anlatabilecek duruma gelmek zorundadırlar. Onlar bunu, ayrıntılı bir rapor hazırlayarak yapmaktadırlar. 9. sınıfta, tüm öğrenciler üç haftalığına, uygulama için bir işletmeye gitmekte, uygulama çalışmaları bir berber yanında olabileceği gibi Volkswagen fabrikasında da, bir mimarın yanında da olabilmektedir. Öğrenciler gün gün, neler öğrendiklerini not etmekte ve üçüncü haftanın sonunda ayrıntılı bir rapor hazırlamaktadırlar. 9. sınıftan itibaren de öğrencilere tek tek danışmanlık yapmak üzere Çalışma Müdürlüğü'nden uzmanlar okula gelmektedirler.

Sendikaya göre öğrencilerin bu çalışmalar konusunda desteklenmesi yararlı olacaktır. Zira, GEW'e göre pek çok genç için bunlar yeterli durumda değildir. Çalışma piyasasındaki hızlı değişmelerin birçok genci, 10. sınıftan itibaren, bir meslek seçmektense iki yıl daha fazla okula götürtecek kadar güvensizleştirdiği görülmektedir. Gelecekte, öğrencilerine daha iyi danışmanlık yapabilmeleri için öğrencilerin bizzat kendilerinin, mesleklerinin çeşitliliği konusunda bilgi edinmeleri için öğretmenlere çok daha fazla fırsat vermek zorunda kalınacağı ifade edilmektedir (Albrecht, 2005).

Almanya'da bugün sendikanın da çalışmalarının etkileriyle oluşturulan müfredata göre mesleki eğitimin 4 farklı gelişme yönelimi vardır:

a) Bağımsız davranabilmeyi sağlayan eğitim yoluyla ve becerilerin geliştirilmesi yoluyla, yaşam boyu sürekli olarak yeni şeyler öğrenebilmeleri için onları hazırlar.

b) Gençlerin çoğunluğu; belli alanlara yönelik meslek okullarında, meslek yüksek okullarında ve üniversitelerde mesleğe hazırlanır.

c) %20 kadarlık küçük bir bölüm de meslek okulu ve mesleki sektör işbirliği ile yetiştirilir.

d) İşletmelerin kendileri de gençleri yetiştirirler ve özellikle meslekte ilerleme bölümleri oluştururlar (Albrecht, 2005; WEB_40, 2013).

Görüldüğü üzere GEW, özellikle mesleki eğitimin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için çalışmalar yapmakta, bu konuda seminerler, sempozyumlar düzenlemekte ve eğitim politikalarına katkılar sunmaya çalışmaktadır (WEB_40, 2013).

3.2.2.2 DL- Deutscher Lehrerverband (Alman Öğretmenler Birliği)

DL, DGB (Alman Sendika Birliği)nin dışında yer alan öğretmenlerin en büyük sendikası konumundadır (WEB_44, 2013)

DL, şu kuruluşların çatısıdır:

'Deutscher Philologenverband' (Lise öğretmenlerinin birliği) , 'Bundesverband der Lehrerinnen und Lehrer an Wirtschaftsschulen' (İkdisat meslek liselerindeki öğretmenlerin federal birliği), Verband Deutscher Realschullehrer (Alman Orta Okulu Öğretmenler Birliği),

Bundesverband der Lehrerinnen und Lehrer an beruflichen Schulen e. V. (Meslek liseleri öğretmenlerin federal birliği) (WEB_44, 2013)

Birliğin **160.000** öğretmen üyesi bulunmaktadır (WEB_44, 2013)

3.2.2.2.1 DL'nin Hedefleri

Birlik, Almanya'da farklı okul türlerin geliştirilerek devam etmesi yönünde temel hedefe sahiptir. DL, Almanya'da az çok bütün öğrencilerin bir arada aynı okul türüne gitmesi yönündeki fikri savunmaktadır (WEB_44, 2013)

DL'ye göre eyaletler eğitim için daha bağımsız haklara sahip olmalıdır (federal bir yapı) (WEB_44, 2013)

Okullar yeni gelişmeler için açık olmalıdırlar (WEB_44, 2013)

Okullarda küçük sınıflar oluşturulmalı ve bu sınıflar modern araçlarla dizayn edilmelidir (WEB_44, 2013)

Öğretmenlerin eğitim şekilleri için daha fazla özgürlük sağlanmalı, öğretmenlerin yaratıcı eğitim metotları üretmelerine fırsat tanınmalıdır (WEB_44, 2013)

DL'nin öğretmenlik mesleği için hedefleri ise şu şekilde biçimlenmiştir:

1) Öğretmenler devlet memuru olarak kalmalıdırlar ve bu konumdaki hakları korunmalıdır. Aynı zamanda öğretmenler siyasi olarak bağımsız olmalıdırlar ve öğretmenler için eğitimin aksamaması için grev hakkı yasak olarak kalmalıdır.

2) Öğretmenler hem bilimsel hem de pedagojik olmak üzere iki aşamalı bir eğitimden geçirilmelidirler. Gençler için öğretmenliğin daha cazip hale getirilmesi için çalışmalar yapılmalı ve öğretmenlerin maaşları yükseltilmelidir.

3) Çalışma saatleri okulun türüne göre esnek olarak düzenlenmelidir. Öğretmenler okulda siyaset yapmamalıdırlar. Öğretmenlerin demokratik olarak seçilmiş temsilcilerin eğitim programları konusunda da söz hakları olmalıdır (WEB_44, 2013)

3.2.2.2.2 DL'nin Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Etkileri

DL'nin Aktion Lebendiges Deutsch (Canlı Almanca Girişimi) konusunda çalışmaları olmuştur ve bu çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmada birliğin ana hedefi, yeni İngilizce kelimelerin yerinde Almanca kelimelerin kullanılmasının teşvik edilmesidir (WEB_45, 2013).

Initiative Hauptschule (Almanya'da bu okulların özel bir branşı vardır, bir nevi biraz meslek liseleri gibi bir yapılanma söz konusudur, ancak okullar 9 yıllık bir temel eğitim sağlamaktadırlar). Birlik, bu okul türünün bir devamı için girişimlerde bulunmaktadır. Bu girişim 'Lehrerverband' başka gruplarla birlikte organize edilmektedir (WEB_46, 2013).

Siyasi konjüktüre göre DL daha fazla muhafazakar, GEW daha fazla sosyal demokrat bir yapı göstermektedir. Ancak günümüzde Almanya'da artık sol sağ o kadar kesin sınırlarla ayrılmış durumda da değildir (WEB_44, 2013).

3.2.2.3 VBE - Verband Bildung und Erziehung (Tahsil ve Eğitim Birliği)

Bu sendika, ayrı ayrı organizasyonlar şeklinde örgütlenmiş bir yapı göstermektedir. Her eyaletin ayrı bir VBE'si var. Birlik bu 'alt birlikleri' koordine ve temsil etmektedir. (Almanya'da eyaletlerin eğitim sektöründe epey özgürlükleri ve birbirlerinden değişik sistemleri vardır) (WEB_47, 2013).

Baden-Württemberg Eyaleti'nin web sitesine göre VBE'nin bütün Almanya'da **150.000 üyesi** bulunmaktadır (WEB_47, 2013).

3.2.2.3.1 VBE'nin Hedefleri

Hessen Eyaleti'ndeki VBE'nin programına göre belirlenmiş olan bazı hedefleri şunlardır:

a) Eğitim Hristiyanlık ve hümanist değerlere bağlı olarak organize edilmelidir. Organizasyon, eğitimde anne ve babaların haklarına sık sık vurgu yapmaktadır.

b) Okul/Aile konusunda 'Subsidiaritätsprinzip' yani devlet ancak öbür kurumların (birey, aile, sivil organizasyonlar, kiliseler vs.) yapamadığı şeyleri yapmaktadır ve bunları yapmaya da devam etmelidir.

c) Satzung des VBE (VBE'nin tüzüğü)'ne göre organizasyonun 'Aufgaben' (görevleri) şu şekilde belirlenmiştir:

- Organizasyon, bütün okul ve eğitim sektörü için destek sağlar,
- Hukuki, mesleki ve sosyal bakımından bütün üyelere destek olur,
- İş hukuku açısından üyeler için temsilcilik misyonunu yüklenir,
- Eğitimde iş hukukunun geliştirilmesi için çalışmalar yapar,
- Anaokullarında her çocuk için yer olması için mücadele eder,
- Almanya'da iyi bir meslek eğitimi oluşturulmasını sağlamak için mücadele eder,
- Üniversite eğitiminde daha fazla özgürlük ortamının oluşturulmasına katkıda

bulunmak temel hedeflerinden biridir,

- Özürlü çocuklar için özel pedagojik destek sağlamak için çalışır ((WEB_47, 2013; WEB_48, 2013).

3.2.2.3.2 VBE'nin Kazanımları ve Eğitim Politikalarına Etkileri

Hessen Eyaleti'nin VBE'nin başkanı Helmut Decker'in açıklamasına göre organizasyonun son süreçte Almanya'daki eğitim alanındaki kazanımları ve eğitim politikalarına etkileri şu şekilde olmuştur:

- Organizasyon, Hessen eyaletinde ilk defa merkezi bir lise sınavı (yani her lise için aynı konuların olduğu) yapılmasını sağlamıştır.

- VBE'nin çalışmalarıyla Almanya'da okullara daha fazla bağımsızlık verilmiş, ama bununla birlikte bürokrasi de organizasyonun istemediği biçimde çoğalmıştır (WEB_49, 2013).

VBE, Almanya'da okullara devlet tarafından ayrılan paranın yetmediği yönünde eleştirilerde bulunmaktadır ve bu konuda (okullara ayrılan devlet yardımının artırılması için) mücadele etmektedir (WEB_47, 2013).

3.2.3 Fransız Ulusal Eğitimciler Sendikası (SNES)

İlk Fransız sendikal federasyonu olan Fransız Kamu Çalışanları (La Fonction Publique-FSU)'ya bağlı olan Fransız Ulusal Eğitimciler Sendikası (SNES)'na göre eğitim hakkı, tüm dünyada çok sayıda anayasada yer alan temel bir haktır ama bununla birlikte bu hak, her türden saldırılara tekrar tekrar maruz kalmaktadır. Sendikaya göre kamusal hizmetleri rekabet ve metalaştırmaya açma hedefini güden, en zayıf ve yoksulların karşısına hasım olarak dikilen neoliberal politikacılar tarafından bu hak tartışma konusu yapılmaktadır (Hubert, 2005).

Bununla birlikte Fransa da bu konuda istisna oluşturmamaktadır ve sendika, eğitim hakkını herkes için fiiliyata geçirme mücadelesini devamlı olarak sürdürmektedir (Hubert, 2005).

Fransız Hükümeti, son yıllarda okul ile ilgili yeni bir oryantasyon yasının kaleme alınması sürecinde büyük bir tartışma başlatmıştır. Bu yasa, Fransız toplumunun önümüzdeki on yıllarda okul için uygun gördüğü önemli oryantasyon ve hedefleri saptayacak, bunlara ulaşmak için devlet mali, pedagojik ve insani araçları oluşturma gereğini karşılayacaktır. Bu yeni yasanın temelleri, görünüşte, yarının dünyasını anlayabilmek, aydın yurttaş gibi davranmak ve mesleki yaşamın içinde yer alabilmek için bilgiye, ehliyete, gerekli becerilere ulaşmada eşitliği ileri sürmektedir (Hubert, 2005).

Fransız Ulusal Eğitimciler Sendikası'na göre ise gerçekte bu söylemin ardında, neoliberal bir okul anlayışı gizlidir: Kamu hizmetlerinin metalaştırılması; eğitim kurumları ve personelin bir “işletme” gibi yönetilmesi anlayışı; toplumsal gerçeklikleri göz önüne almayan, sözgelimi seçkinci bir eğitsel liyakat düşüncesi, olası başarısızlık sorumluluğunu bireye yükleyen bireyci bir görüş; minimum düzeyde bir bilgi elde edemeyenleri yaşam boyu varsayımsal bir formasyona tekrar tekrar sokarak ve öğrenimini sürdürme imkanını sadece buna “layık olanlara” sunarak elemeye imkan veren minimum düzeydeki bilginin tanımlanması gibi gizil amaçlar vardır (Hubert, 2005).

SNES, bu önemli tartışmaya eğitim alanındaki diğer eğitim kuruluşlarıyla birlikte katılmıştır. SNES'in savunduğu öncelikli eksenlerden bazıları ve mücadelelerin akışı içinde pratiğe aktarmaya çalıştıkları şu çalışmalardan oluşmaktadır:

SNES'e göre eğitim hakkı herkes içindir. Bu, ister toplumsal köken, ikamet edilen yer, isterse cinsiyet olsun, genel, teknolojik ya da mesleki farklı formasyon imkanlarına erişimde eşitliğe dair sürekli arayış anlamına gelir ve çok sayıda genci hâlâ toplumsal dışlamaya mahkum eden eğitsel başarısızlık ve okul terkleriyle ilgili birçok nedene karşı bir mücadeleyi gerektirir. Bu, anadili Fransızca olmayan ya da Fransa'ya sonradan gelen öğrencileri sistem içine sokmak için gereken düzenlemeleri yürürlüğe koymayı içerir ve dezavantajlı durumdaki gençler için özel yapıların tanımlanması ve kurulmasını da zorunlu kılar (Hubert, 2005).

Eğitim ve onun gizlediği anlayış, yeni oryantasyon yasası ile ilgili olarak tartışmanın merkezinde yer almaktadır. Basit bir okuma, yazma, hesap yapmayı öğrenmeye indirgenen bir eğitim istenmemektedir. Çocuğa/gence yetişkin yaşamında serpilip gelişme imkanı vermek ve neoliberal toplumun ondan olmasını istediği basit bir tüketici olmamasını sağlamak, insanı oluşturan ve karakterize eden her şeye hitap etmektir: Ötekine saygı ve onu dinleme, eleştirel kafa ve yurttaşlık, sanatsal ve kültürel ifade, ötekilerin bedenlerine saygı. Bu, bilimsel, insani, sanatsal, sportif ve teknolojik kültürlere yönelik formasyonlarda bir dengeyi gerektirir. Bu dengeyi kurmak zordur ve pahalıdır. SNES'e göre sosyal ayrımcılıklara karşı verilen kavga, herkese eğitim hakkı mücadelesinde temel bir etmendir. Bu kavga, çok açıktır ki, bilgiye ulaşımında kadın-erkek eşitliği için mücadeleyi de içermektedir. Sendikaya göre ülkedeki eğitim politikalarına yönelik hâlâ yapılacak çok şey vardır: Örneğin SNES'e göre küresel çapta erkek çocuklardan daha iyisini başarsalar bile kız çocukları bilimsel alanlarda sayıca daha azdırlar ve dünyanın her yerinde erkek çocuklar için daima daha elverişli bir iş dünyası vardır. SNES'e göre Fransa'da Kötü bir kentsel politika ve reel sosyal politikaların yokluğundan dolayı toplumsal ayrımcılıklar, eğitimdeki sıkıntıların merkezinde yer almaktadır. Bu bakımdan SNES'e göre yoksulluk eşiğinin altında yaşayan küçük öğrencilerin sayısı kabul edilemez ve kaygı vericidir (Hubert, 2005).

Öte yandan, Fransa'da pozitif ayrımcılık nosyonu da tartışma konusudur. Dezavantajlı sosyal kategorilerde yer alan öğrencilerin yüksek öğretim düzeyindeki okullara girişlerini sağlayacak ve bunun yanında öncelikli eğitim kuşağında (zone) onların orta öğrenimlerini sağlayacak yapılandırmanın oluşması, sendika tarafından ülke eğitim gündemine taşınmaya çalışılan bir konudur (Hubert, 2005).

Sendikaya göre eğitim hakkı, aynı zamanda engelli çocukları da ilgilendirmektedir. 1982'den beri ardarda gelen çok sayıdaki bakanlık genelgesi, bu çocuk ve ergenlere yönelik siyasal bir uyum programının işletilmesini tanımlamaktadır: Destek ve özel bakım eylemleri, eylemlerin koordinasyonu ile ilgili taşra gruplarının oluşturulması (Handiscol), okul binalarında (eğitim kurumlarında) UPI'lerin (özel gereksinimli çocuklara ötekiler gibi aynı kurumlar içinde öğrenimlerini sürdürmelerini sağlayan pedagojik entegrasyon birimleri) kurulması, uyarlanmış pedagojik materyaller, orta ve yüksek öğretimde yarışma ve sınavların düzene koyulması, öğretmenlerin yeni formasyonlarının tanımlanması... Bu kazanımlarda sendikal faaliyetlerin önemli etkisi olmuştur. Ancak yine de SNES'e göre, bu konudaki gelişim çok yavaş sürmektedir. Sendikanın da önemli katkılarıyla, -bu politikaya yeni bir atılımı yeniden kazandırma aciliyeti ile- çok sayıda eğitimci sendikası, öğrenci velileri federasyonları ve Engelli Yetişkin ve Çocuklar Derneği (APAJH), özel gereksinimli çocuk ve gençlerin öğrenim haklarının yeniden kabul edilmesini talep etmek için Haziran 2004'te birlikte bir bildirme hazırladılar. Bu bildirgenin, özel gereksinimli çocuk ve gençlerin çevrelerine uyum sağlamalarını sağlayıcı bir politika oluşturacağı umut edilmiştir. Bundan dolayıdır ki, bildirme, "özel gereksinimli gençler" ifadesinin yasada yeniden yer almasının gerektiğini de savunmuştur (Hubert, 2005).

SNES özellikle herkese eğitim hakkının reel ve somut biçimde yürürlüğe konulması mücadelesini Fransa'da sürdüren ve eğitim politikalarına doğrudan katkı yapmaya çalışan bir sendikadır. Bu mücadeleler sonucunda da Fransa'da bu hak ilkesi, yasada yer almıştır. Fakat sendikaya göre kâr elde etmenin önündeki tüm engelleri ortadan kaldıran, bütün sektörlerin metalaşmasının kolektif değerlere ve kamusal hizmet düşüncesine karşı çıktığı bir toplumda, en zayıflar, en yoksullar seslerinin işitilmesini ve yasanın tüm yalınlığıyla uygulanmasını sağlamada giderek güçlük çekmektedirler. SNES bu konuda yürüttüğü çalışmalara devam etmektedir (Hubert, 2005).

3.2.4 Swedish Teachers' Union (İsveç Öğretmenler Sendikası)

Swedish Teachers' Union, 209.000 üyesi vardır. İsveç Profesyonel İşçiler Konfederasyonu'na ve Enternasyonel Eğitim'e üyedir. Merkezi Stockholm'dedir (WEB_50, 2013).

İsveç Öğretmenler Sendikası'na göre nitelikli eğitim hakkı, temelde okul sisteminin çocukların içine doğdukları ailevi koşulları dikkate almaksızın, tüm çocuklara fırsat eşitliği sağlamasını gerektirir. İsveç Eğitim Kanunu'nda bu durum şöyle ifadesini bulmuştur:

“Tüm çocuklar ve genç insanlar, cinsiyetlerine, oturdukları coğrafyaya, toplumsal ve mali koşullarına bakılmaksızın ulusal okul sisteminde eğitime eşit erişim olanağına sahip olmalıdır. Eğitim, ülkenin neresinde olursa olsun, tüm okul tiplerinde eşit standartta olmalıdır.”

Sendikaya göre her çocuğun gereksinimlerini gidermek için ve tüm çocukların eğitimden yetenek ve ihtiyaçlarına göre yararlanmasını mümkün kılmak için daha fazla kaynak gereklidir. Eğitime kaynak yaratmak, özellikle gelişmekte olan ülkeler için büyük bir tehdittir. Birçok durumda; her çocuğun gereksinimlerini gidermek ve tüm çocuklar için müfredat programında öngörülen hedeflere ulaşılmasını sağlamak, okulların örgütlenme biçimleri ve kaynakların seferber edilmesini sağlayan farklı bir sistem üzerinde yeniden düşünmeyi zorunlu kılmaktadır (Forsell, 2005).

İsveç Öğretmenler Sendikası'na göre her çocuk birbirinden farklıdır. Bu nedenle, nitelikli eğitim hakkı bağlamında, eğitim herkes için aynı olamaz. Bu bakımdan en önemli gerçek olan “eşit eğitim hakkı”, herkesin gereksinimlerine göre eğitim görmesi anlamına gelmektedir (Forsell, 2005).

Sendikaya göre İsveç'te ve tüm dünyada cinsiyet farklılıkları bağlamında okul, kadın ve erkek için eşit eğitim hakkı ve fırsatını bilinçli ve etkin bir biçimde iyileştirmelidir. Kendilerine içkin olan talep ve beklentilerin yanında, kız ve erkeklere okulda nasıl davranıldığı ve nasıl bir değerlendirmeye tabi tutulduğu da onların toplumsal cinsiyet farklılıkları algılarına katkı sağlamaktadır. Okulun geleneksel cinsiyetçi rolleri etkisiz kılmak gibi bir sorumluluğu vardır ve bu nedenle de çocuklara cinsel kimliklerini dikkate almaksızın kendi yeteneklerini ve ilgilerini geliştirebilecekleri bir ortam yaratmalıdır (Forsell, 2005).

Sendikaya göre ülke dışında doğan çocukların, yeni bir eğitim sistemine uyum sağlamaya çalışmaları ya da yeni bir dil öğrenmek zorunda olmaları nedeniyle, akademik olarak dezavantajlı oldukları saptanmıştır. Buna bazı durumlarda savaştan kaçarak göç etmelerinin hem kendileri hem de aileleri üzerinde yarattığı travmalar da eklenebilir. Bu öğrenciler için nitelikli eğitim sağlamak, anadil eğitimi ve anadilde eğitim için fazladan kaynak yaratılmasını gerektirmektedir. İsveç'te bu, İsveç dilini öğrenebilmek için anadil eğitimi anlamına gelmektedir; çünkü sendikaya göre kişinin ikinci bir dil öğrenebilmesi için önce kendi dilini doğru biçimde öğrenmesi gerekmektedir. Bu aynı zamanda, sözelimi bilimsel alandaki çalışmalarınızı daha etkin kılmak amacıyla gerçekleştirilen anadilde eğitim için de geçerlidir (Forsell, 2005).

Sendikaya göre farklı ülkelerin farklı okul sistemleri vardır. Ancak okul sistemlerinde ayrımcılığın yüksek olmadığı ülkelerin, öğrenci performansı bakımından üst sıralarda yer almakta olduğu görülmektedir. Bir ülkedeki okul sistemi seçimi siyasi bir karardır. Ancak herkes için nitelikli eğitim istiyorsa bu konuda hassas eğitim politikaları oluşturulmalıdır (Forsell, 2005).

1980 ve 90'lı yıllarda birçok ülkede ve özellikle Avrupa'da, okullara kaynakların dağıtımı konusunda piyasa merkezli yeni bir sistem yürürlüğe girmiştir: Kupon Sistemi (Voucher System). Bu sistem bazen çok katı biçimde, bazen değiştirilmek suretiyle, farklı biçimlerde uygulanmıştır. En katı haliyle belirli miktarda paranın eğitim otoritelerinden tek tek öğrencilere aktarılması ve daha sonra öğrencinin ve ailesinin devlet okuluna ya da özel okula gitmeyi tercih edebilmesi anlamına gelmiştir. Ancak kaynaklar, öğrencinin akademik yetenekleri göz önüne alınmaksızın eşit biçimde dağıtılmıştır. İsveç Öğretmen Sendikası bu sistemle savaştırmaktadır; çünkü eğer gerçekten eşit eğitim hakkı istiyorsak, akademik yetenekleri düşük olan öğrencilerin yüksek olanlara göre daha fazla kaynağa erişimi sağlanmalıdır. Bundan dolayı sendikaya göre, eşit eğitim hakkı, kaynakların eşitsiz dağıtımı anlamına gelmektedir. Ya da kaynakların dağıtımında sayılar kadar gereksinimler de karar verme sürecine etkide bulunmalıdır (Forsell, 2005).

Sendikaya göre aslında eğitimde ekonomik kaynaklardan çok bu kaynakların nasıl kullanıldığı önemlidir. Ve yine sendikaya göre tüm okullar dahilinde en önemli kaynak da

öğretmenlerdir. Sendikaya göre yaptıkları araştırmalar, öğretmen etkisinin ırk, yoksulluk, aile eğitimi ya da tüm diğer unsurlardan daha büyük olduğunu ve eğitimle ilgili kazanım ve başarılarla etki eden yegane önemli unsur olduğunu ortaya koymaktadır (Forsell, 2005).

Eğitimde tüm gençler için nitelikli eğitimin teşviki, açık biçimde öğretmenlerin ve eğitim personelinin rol ve statülerine ilişkin işe alma, işlevlerinin yeterliliği, yetiştirilmeleri ve statülerinin toplumsal olarak kabullenilmesi gibi problemler vardır. Bundan başka sendikaya göre 1990'lı yıllarda birçok ülkeyi etkisi altına alan ekonomik durgunluk; öğretmenlerin işten çıkarılmalarına ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısının artmasına yol açmıştır. Sendika yaptığı araştırmada öğretmen başına düşen öğrenci sayısındaki farklılıklar üzerine de odaklanmış ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısının 25'i geçtiği okullarda genel öğrenci başarısının oldukça düşük olduğunu ortaya çıkarmıştır. İsveç Öğretmenler Sendikası'na göre okulun niteliğini arttırmada bir yol da elbette her okulda öğretmen sayısını arttırmak ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısını düşürmek olabilir. Ancak bu resmin bütünü değildir. Sendikaya göre aynı zamanda bir okuldaki nitelikli öğretmen sayısının da fark yaratan bir etken olduğu düşünülmekte ve bu düşünce eğitim politikalarına yansımaktadır (Forsell, 2005).

Sendikaya göre Batı Avrupa ülkelerindeki 25-30 kişilik sınıflar ve nitelikli öğretmen açığı hakkında konuşmak, bu sayının iki katı öğrenci mevcudunun bulunduğu sınıfların olduğu ve tüm dünyada öğretmen açığının yaklaşık 30 milyona ulaştığı bir dönemde kulağa biraz lüks gibi gelebilir. Ancak bu ülkelerde bile, daha fazla ders kitabı sağlamak, sınıf mevcutlarını düşürmek ve öğretmen eğitimi ile okul hizmetlerini iyileştirmek için harcamalarda ortalama bir artışa gitmenin öğrenci başarısına olumlu etkisi olmuştur (Forsell, 2005). Bununla birlikte, sendikaya göre genelde öğretmen açığı ve özelde nitelikli öğretmen açığı nitelikli eğitime yönelen ciddi bir tehdittir. Nitelikli öğretmen açığı, toplam öğrenci sayısının gerektirdiği öğretmen sayısı ile yetişmiş öğretmen sayısı arasındaki açık bağlamında tanımlanabilir. Bu, genelde, bir ülkedeki yetkililerin öğretmen yetiştirmeye yeterince kaynak ayırmadığı ya da ihmal ettiği durumlara bağlı olarak gelişir. Fakat aynı zamanda öğretmenliğin çekici bir meslek olarak görülmemesi ile de bağlantılıdır. Örneğin İsveç'te, diğer alanların mali açıdan daha çekici olması nedeniyle çok az öğretmen adayı matematik ya da bilim öğretmeni olmayı istemektedir.

Sendikaya göre Batı Avrupa'daki diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, İsveç'te öğretmenlerin geliri iyi değildir. Başka ülkelerde bunun tam tersi olabilir. Bununla birlikte, gelecek vaat eden öğretmenlerin işe alımını ve öğretmen sendikalarını geliştirmek; hükümeti, yerel eğitim otoritelerini, öğretmenlik mesleğini genç insanlar için çekici kılmak için ücretlerin ve çalışma koşullarının iyileştirilmesinin gerekli olduğu konusunda etkili biçimde ikna etmek gerekmektedir (Forsell, 2005).

Sendikaya göre eğitimin niteliğinin geliştirilmesi, sadece ulusal hükümetler ilgili değildir. STK'lar, öğretmen sendikaları, dinsel gruplar, aileler ve öğrenciler de eğitimde anahtar bir rol oynamaktadırlar; çünkü onlar devletin yetişemediği ya da yetersiz kaldığı noktalarda alternatif çözümler üretme konusunda topluluklarla (community) birlikte çalışmaktadırlar. Onların esnek olmak, daha yaratıcı ve yerel kültürlere daha yakın olmak gibi bazı avantajları vardır. Tüm ülkelerde eğitim hakkının uygulamaya konulabilmesi için gerekli siyasal, toplumsal ve ekonomik koşulların iyileştirilmesi, kamusal eğitim hizmetinin ve bu hizmetin niteliğinin yaygınlaştırılması, herkes için eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, Eğitim Enternasyoneli'nin (EI), yani uluslararası öğretmen örgütünün de amacıdır. Bu nedenle hükümetler her nerede olursa olsun sistematik olarak öğretmenlerin ve onların temsilcisi konumundaki örgütlerin, eğitim sorunları hakkında bir konsensus (oydaşma) arayışı içindeki tartışmalara katılma fırsatını yok eden uygulamaları durdurmalıdır (Forsell, 2005).

İsveç Öğretmenler Sendikası amaçlarını ve misyonlarını belirtirken sadece eğitim hakkı ile ilgilenmekle yetinmediklerini belirtmektedir. Amaç herkes için nitelikli eğitim hakkına erişmektir. Bunu başarmak için İsveç Öğretmenler Sendikası şu hedefler içi mücadele etmektedir:

- Öğretmen yetiştirmeye ve eğitime daha fazla ekonomik kaynak sağlanması,
- Eskimiş ve modası geçmiş okul sistemlerinin öğrenci entegrasyonunu teşvik eden okul sistemlerine dönüştürülmesi,
- Eğitimde kaynakları herkese gereksinimleri doğrultusunda dağıtan yeni bir dağıtım sistemi oluşturulması,
- En iyi adayların öğretmenlik mesleğine alınmalarını sağlayacak etkili işe alma stratejileri oluşturulması,

- Her öğretmen için uygun çalışma koşulları, geleceğe dair kariyer perspektifi ve mesleki gelişme perspektifi oluşturulması ve eğitim politikalarına amaçlar doğrultusunda etkide bulunulması (Forsell, 2005).

IV. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. SONUÇ

Türkiye’de ve gelişmiş ülkelerdeki öğretmen sendikalarının eğitim politikalarına etkilerine bakıldığında; sendikaların Türkiye’de çalışmalarında daha çok öğretmenlerin parasal kazanım ve atama, yer değiştirmelerdeki (özlük hakları) haklarındaki kazanımlarına yoğunlaştıkları görülmektedir. Türkiye’de öğretmen sendikaları üyelerinin maddi kazanımlarına daha fazla ağırlık verirken yeni eğitim politikaları ve içerikleri oluşturulmasında çok aktif değildiler. Zaman zaman düzenlenen sempozyum ve seminerler (Demokratik eğitim kurultayı, şiddete karşı seminerler, kadın hakları seminerleri vs..) dışında eğitim politikacılarına yeni öneriler konusunda etkili çalışmalar oluşturulmadığı görülmektedir. Eğitim politikalarının oluşturulmasında devlete ve eğitim politikacılarına yön vermesi beklenen sendikalar ellerindeki bu gücü çok da etkin kullanmamaktadırlar. Varolan sistem ve politikaların eleştirilmesinden öteye gidemeyen Türk öğretmen sendikalarının kendi aralarında organize çalışma ve birbirlerine destekleme gibi işbirliğine dayalı etkileşim sahası da yok denecek kadar azdır. Bunun yanında yapılan bir çalışmayı her sendikanın kendi çalışması, kendi kazanımı olarak sunduğu ve özellikle özlük haklarını içeren kazanımların sendikalarca reklam amaçlı kullanıldığı görülmektedir. Üye sayısı bakımından Türkiye’nin ilk üç sendikası konumunda bulunan ve 2002’den bu yana “yetkili sendika” vasfını dönüşümlü olarak elinde bulunduran Eğitim-Sen, Türk Eğitim-Sen ve Eğitim Bir-Sen’in son 11 yıllık çalışmaları incelendiğinde sendikalar arasında siyasî görüş bazlı

kutuplaşmalar olduğu; eğitim sorunlarına bu ideolojik ayırmadan dolayı ortak tavır göstermekte zorlandıkları ve işbirliği içeren çalışmalarının yok denecek az olduğu görülmektedir. Aynı zamanda literatür incelendiğinde öğretmenlerin sendikalara üye olma/olmama tutumlarının sendikaların ideolojik duruşlarından etkilendiğini destekleyici çalışmalar bulunmaktadır (WEB_22, 2013; WEB_30, 2013; WEB_14, 2013; Aldatmaz, 2002; Baysal, 2006; Gül, 2007; Yıldırım, 2007; Gökçe, 2009; Yasan, 2012; Eraslan, 2013; Kayıkçı, 2013).

Buna karşılık Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Avrupa öğretmen birliklerinin eğitim politikaları üretme ya da eğitim politikalarını etkileme çalışmalarında daha aktif oldukları gözlemlenmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki bazı sendikalar bu güçlerini kendi ülkeleri sınırları dışına taşan ilişkilerle diğer ülkelerdeki eğitim sistemlerine kadar yansıtmaktadır. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde güçlü sendikalar eyalet yöneticileri ve merkezi hükümetle sürekli ve güçlü bir iletişime sahiptirler. Yeni eğitim politikaları oluşturmada gelişmiş ülke sendikaları bizim sendikalarımıza göre daha önde bir görünüm sergilemektedir. Bu ülkeler bir sivil inisiyatif olarak sendikalar daha yaptırım gücüne sahiptirler ve bu güçlerini de etkin olarak kullanmaya yönelik çalışmalar yapmaktadırlar (Albrecht, 2005; Hubert, 2005; Forsell, 2005; WEB_31, 2013; WEB_32, 2013; WEB_33, 2013; WEB_36, 2013; WEB_37, 2013; WEB_38, 2013; WEB_39, 2013; WEB_43, 2013; WEB_44, 2013; WEB_47, 2013).

Yapılan inceleme ve analizlerde Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa öğretmen sendikalarının birlikte çalışma, birbirlerine çalışmalarda destek verme anlamında daha ileride oldukları görülmüştür. Nitekim bu sendikalar kendilerini tanıttıkları ve çalışmaları hakkında bilgiler verdikleri web sitelerinde ülkelerindeki diğer sendikaların çalışmalarına destek mahiyetinde mesajlar yayınlamakta ve diğer sendikaların web site adreslerine kendi sitelerinde yer vermektedirler. Bu sayede bir sendikanın web sitesinden ülkenin diğer sendikalarının sitelerine direkt giriş sağlanabilmektedir. Öte yandan bir sendikanın eğitim ve eğitim çalışanlarını ilgilendiren herhangi bir konuda gerçekleştirdiği eylem ya da organizasyonlara diğer sendikalar da destek olmakta hatta katılım sağlamaktadırlar. Türk öğretmen sendikalarında ise bu görüntü yok denecek kadar azdır. Genel olarak Türk öğretmen sendikalarında siyasi görüş anlamında ayrışmalar olduğu ve bu görüş farklılıklarından dolayı eğitim alanında yapılan çalışmalarda da birlik gösteremedikleri, birbirlerine destek sağlamadıkları aksine eleştirel

ortamın daha ağır bastığı görülmektedir. Bu ayrışma nedeniyle de eğitim alanında yapılan çalışmalarda sendikalar tek başlarına mücadele verir bir görüntü oluşturmaktadırlar. Analizlerde tüm sendikalarının ortak fikirde olduğu (genelde özlük hakları ve ücret artışına dair) konularda bile Türk sendikalarının bir araya gelip, ortak hareket etme çalışmalarının bile oluşmadığı; her sendikanın tek başına çalışma yaptığı; bundan dolayı da bir kazanım gerçekleştiğinde her sendikanın bu kazanımı sahiplendiği görülmektedir. Siyasi düşüncelerdeki farklılıklardan dolayı eğitim politikalarına ortak etkide bulunma ya da yeni bir eğitim politikasının üretilmesini sağlama noktasında da Türk öğretmen sendikalarının birlik sağlama, birlikte organize olma ve dolayısıyla siyasi erke güçlü bir etkide bulunma etkililikleri üst düzeye çıkamamaktadır.

4.2 ÖNERİLER

Eğitim Sendikaları, eğitim politikalarına etki edebilme ve eğitim uygulamalarını pozitif yönde geliştirebilme güç ve misyonlarını daha etkin kullanmalıdırlar. Bir ülkenin eğitimi, o ülkenin insanların ekonomik, kültürel, sosyal ve kişisel gelişimleri anlamına gelmektedir. Eğitim politikaları da ülkede yürütülecek eğitimin içeriğini, yöntemini ve amacını tayin edecektir. Eğitim sendikaları bu politika ve uygulamaları daha fazla takip ederek, eğitimde politika yapıcılara yön verebilir, karşılıklı etkileşim içinde daha yararlı ve gelişime sahip politikalar üretilmesinde etkili olabilirler.

Sendikalar, üyelerinin hak ve özgürlükleriyle de ilgilenmelidir. Ancak tüm sorumluluk ve eylemler bununla daraltılmamalıdır. Etkide bulunulacak eğitim politikaları uzun vadede o ülkenin kaderini tayin etme anlamını taşımaktadır. Bu tarihi misyonu eğitimciler sendikalar vasıtasıyla kullanabilirler.

Bu nedenlerle de Türkiye'deki sendikaların, sadece öğretmen özlük hakları ve ekonomik haklarla ilgilenmekten daha öteye geçmeleri, eğitim politikacılarıyla daha yakın ilişki içerisinde, mevcut durumu analiz edici ve ileriye dönük yeni politikalar üretmeye yol açıcı çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

Sendikalar, eğitim politikaları oluşturmak üzere uzman ve bu amaç üzerinde profesyonel çalışmalar yapan ekipler oluşturmalı, eğitim ile ilgili tüm politika ve hedefleri yakından takip

etmelidirler. Yeni politikalar üretip eğitim politikacılarına etkide bulunmaya çalışmalıdırlar. Bu amaçlarla seminerler, sempozyumlar, konferanslar düzenlemelidirler. Sık periyotlarla sendikaların eğitim politikacılarıyla özel görüşmeleri olmalı ve bu görüşmeleri analiz ederek kamu önünde yeni politikalar oluşturmaya yönelmelidirler.

Türk eğitim sendikalarının siyasi dünya görüşü farklılıkları nedeniyle ortak çalışmalar yapamadıkları, aynı fikirde oldukları konularda bile işbirliği içine giremedikleri; bu tür konularda oluşan kazanımlar hususunda kazanımlara sahip çıkma yarışı içine girdikleri göz önüne alındığında bu kutuplaşma ve ayrışmanın sona ermesi için sendikalar üstü ortak bir yapılanmaya gidilmesi önerilebilir. Zira sendikaların üye kazanımlarında bile bu ayrışmaların öne çıktığı Türkiyede siyasî iktidara göre yetkili sendikaların değiştiği gözlemlenmiştir. Eğitim, siyaset üstü bir alan olarak algılanmalı ve Türk eğitim sendikaları bu anlayışla ortak bir çalışma sahası oluşturmalıdır. Bu işbirliğinin sağlanamaması sendikaların eğitim politikaları ve düzenlemeleri hususunda politika yapıcılara etkileri cılız ve sınırlı olmakta, yeni eğitim politikaları önerileri oluşturmalarında pasif durumda kalmalarına neden olmaktadır.

Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki eğitim sendikalarının sadece ulusal boyutta kalmayan eğitim çalışmaları bu anlamda daha yakından incelenmeli ve Türkiye sendikalaşma çalışmalarına –kendi kültürel ihtiyaçlarımız ve yapımız merkeze alınarak- yararlı yönleri değerlendirilmelidir. Bunun için gelişmiş ülke sendikalarıyla düzenli olarak fikir alışverişlerine gidilebilir ve ortak çalışmalara dahil olunabilir. Aksi takdirde siyasî iktidarlara göre sürekli değişen ve çoğunlukla sağlam alt yapısı oluşturulmadan denenmeye çalışılan eğitim politikaları ve düzenlemelerine karşı daha akılcı ve alt yapısı olan eğitim pragramları sunulamayacaktır. Her iktidarın kendi ihtiyacı olan insan profilini oluşturma aracı olarak eğitimi kullandıkları göz önüne alındığında; ‘yaratıcılık ve insan’ temelli, siyasetler üstü bir eğitim sahası oluşturmada eğitim sendikalarının acil ihtiyacı ve önemi son yıllarda çok daha fazla öne çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

Akgöl, H, (1981), *Türkiye Öğretmenler Sendikası,TÖS (65-71), Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye, 7-9.

Albrecht, A, (2005), Demokratik Eğitim Kurultayı, *Bireysel ve Kurumsal Bildiriler*, Ankara, Eğitim-Sen Yayınları, 2. Cilt, s. 487-492.

Aldatmaz, E, (2002), *Türkiye’de Eğitim Sendikaları ve Etkilerinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Aldemir, E, (2010), *Türkiye’de Memur Sendikalarının Avrupa Birliği Sürecinden Beklentileri: Eğitim Sendikaları Örneği, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

Asan, H. T, (2013), *Türk Eğitiminde İktidar-Eğitim İlişkileri ve İnsan Yetiştirme Politikalarının Michel Foucault’un Panoptikon Metaforuna Göre İncelenmesi (1795-1946), Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye, 293.

Bassey, M, (1999), *Case Study Research in Educational Settings*, Open University, USA, 66.

Battal, E, (2004). *Sendikal örgütlenme ve Eğitim Bir Sen*, Eğitim Bir Sen Yayınları, Ankara, Türkiye, 20-43.

Baysal, Ö, (2006), *Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Örgütlenmelere ilişkin Tutumları(Uşak Örneği), Yüksek Lisans Tezi*, Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, Türkiye, 12-21.

Blum, S. P, (2007), *Teachers Unions: Are They Needed?*, President of the Ventura Unified Education Association (VUEA), USA, 98-126.

Büyük Larousse (1994), *Sendikacılık Maddesi*, c. 20, Ankara, Türkiye, 10352.

Can, H., Akgün, A., Kavuncubaşı, Ş, (2001), *Kamu ve Özel Kesimde İnsan Kaynakları Yönetimi*, Siyasal Kitabevi, Ankara, Türkiye.

Cohen, L., Manion, L, (1997), *Research Methods in Education*, Routledge, London, England, 106.

Cooper, B. S, (2000), *An International Perspective on Teachers Unions, Conflicting Missions?: Teachers Unions and Educational Reform*, Loveless, T. (Eds.), Brooking Institution Pres, Washington, USA.

Çankaya, İ, (2005), *Sivil Toplum Örgütlerinin Eğitim Amaçlı Faaliyetleri (Elazığ İli Sendika Örneği). Yüksek Lisans Tezi*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Elazığ, Türkiye, 1-20.

Demiryürek, E, (2008), *Eğitim İş Kolunda Faaliyet Gösteren Kamu Sendikalarına Üye Öğretmenlerin Eğitim Sürecinde Kazandırılmasını Gerekli Gördükleri Değerlere İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

Denzin, N. K., Lincoln, Y. S, (1996), *Strategies of Qualitative Inquiry*, Sage Publications, London, England, 103.

Doğan, İ, (2000), *Sivil Toplum*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, Türkiye, 3-43.

Drucker, P, (2003), *Geleceğin Toplumunda Yönetim*, Hayat Yayınları, İstanbul, Türkiye, 147.

EIRO, (2002), *Industrial Relations in the EU Member States and Candidate Countries*, European Industrial Relations Observatory on-line (<http://www.eiro.eurofound.eu.int/index.html>).

Eraslan, L, (2012a), *Günümüz Öğretmen Sendikacılığının Değerlendirilmesi*, 21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum, Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(1), Ankara, Türkiye.

Eraslan, L, (2012b), *Türkiye’de eğitim sendikacılığının tarihsel perspektifi ve günümüz eğitim sendikacılığının değerlendirilmesi*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Bahar, sayı: 28, Muğla, Türkiye.

Eraslan, L, (2013), *Öğretmen Adaylarının Sendika Algısı*, Yayınlanmamış Araştırma Raporu, Ankara, Türkiye.

Erdem, A. R, (1996), *Eğitim Sendikalarının Amaçlar Yönünden İrdelenmesi*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Denizli, Türkiye, 3-11.

Erol, A, (1996), *Demokrasi Örgütlenme Özgürlüğü ve İsveç Örneği*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, Türkiye, 157.

Forsell, J, (2005), *Demokratik Eğitim Kurultayı, Bireysel ve Kurumsal Bildiriler*, Eğitim-Sen Yayınları, 1. Cilt, Ankara, Türkiye, 167-170.

Gemici, Y. (2008), *Eğitimde Sendika-Yönetim İlişkileri, Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Deneticiliği Programı, İzmir, Türkiye.

Gerşil, G. S, (1997), *Türkiye’de Memur Sendikacılığı, Uluslararası Normlar ve Avrupa Birliği Ülkeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye, 28.

Gökçe, E, (2009), *İlköğretim Öğretmenlerinin Öğretmen Örgütlerine (Sendikalara) Üye Olmama Sebepleri*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Gönel, A, (2001), *Önde Gelen Sivil Toplum Örgütleri*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 12-108.

Göze, A, (1976), *Sosyal Devlet Sistemi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, Türkiye, 111.

Gül, M. H, (2007), *Eğitim Çalışanlarının Eğitim Sendikalarına Bakışı, Beklentileri ve Sendikaların Eğitim Çalışanlarına Yönelik Faaliyetleri ve Beklentileri*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

Gülmez, M, (1990), *Türkiye'de Memurlar ve Sendikal Haklar (1926-1994)*, (Genişletilmiş 2. Basım), TODAİE Yayınları, No. 255, Ankara, Türkiye, 245-396.

Gülmez, M, (1994), *Memur Sendikacılığı*, İmge Yayıncılık, Ankara, Türkiye, 15-21.

Gülmez, M, (1996), *Dünyada Memurlar ve Sendikal Haklar*, Todai Yayınları, Ankara, Türkiye, 17.

Hubert (2005), *Demokratik eğitim kurultayı*, Bireysel ve Kurumsal Bildiriler, Eğitim-Sen Yayınları, 1. Cilt, Ankara, Türkiye, 163-166.

ILO, (1997), *World Labour Report 1997-1998*, Geneva. <http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>, erişim tarihi: 15.10.2013.

Işıklı, A, (1990), *Sendikacılık ve Siyaset*, İmge Yayıncılık, Ankara, Türkiye, 24-26.

Kayıkçı, K, (2013), *Türkiye'de Kamu ve Eğitim Alanında Sendikalaşma ve Öğretmen ile Okul Yöneticilerinin Sendikalardan Beklentileri*, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 46, Sayı 1, Mart 2013, 99-126.

Koç, Y, (2003), *Türkiye’de İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketi Tarihi*, Analiz Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, Türkiye, 5-20.

Koray, M, (2002), *The European Union Enlargement Process and Turkey*, Rethinking on The Future of The European Socio-Political Model and Some Critical Questions, Dartan, M., Nas, Ç. (Edt.), Marmara University European Community Institute, İstanbul, Türkiye, 28-34.

Kutal, M, (2005), *Türkiye’de Sendikal Örgütlenme Sorunları ve Çözüm Önerileri*, Çalışma ve Toplum Dergisi, Sayı: 5, İstanbul, Türkiye, 32.

Mayring, P, (2000), *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*, (A. Gümüş & M. S. Durgun, Çev.), Baki Kitabevi, Adana, Türkiye, 36-37.

Öke, M. K, (2001), *Küresel Toplum*, Asam Yayınları, Ankara, Türkiye, 16.

Özdemir, S, (2002), *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, Türkiye, 18.

Özen, B. A, (2003), *1930’lu Yıllarda Öğretmenlerin Meslek Birlikleri*, *Journal of Historical Studies*, Sayı:1, 1/8, 56.

Patton, M. Q, (1990), *Qualitative Evaluation and Research Methods*, Sage, USA, 384.

Robson, C, (2001), *Real World Research*, Blackwell, Oxford, England, 159.

Schulten, T, (2004), *AB-Türkiye ve Endüstri İlişkileri*, Avrupa’da Toplu Sözleşme Sistemlerine Genel Bakış, A. Hekimler (Edt.), Beta Yayınları, İstanbul, Türkiye, 471.

Serinoğlu, R, (2004), *Eğitim Hizmet Kolundaki Sendikaların Eğitim Anlayışları ve Amaçladıkları İnsan Modelleri*, *Yüksek Lisans Tezi*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, Türkiye, 7.

Tipioğlu, V, (2003), *Kamu Çalışanlarının Sendikal Eğitimi*, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Top, S, (1999), *Milli Eğitim Bakanlığı'nda Alınan Kararlara Eğitim Sendikalarının Katılımı, Yüksek lisans tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Töremen, F, (1995), *Yaşam Boyu Eğitime İlişkin Görüşler, Yüksek Lisans Tezi*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, Türkiye, 7.

Uras, M, (2002), *Eğitim Üzerine, Eğitimin Toplumsal Temelleri*, E. Toprakçı (Ed.), Ütopya Yayınev, Ankara, Türkiye, 190-240.

World Bank, (2002), *Unions and collective bargaining*. Washington, D.C., USA, 82.

Yasan, T, (2012), *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Ve Öğretmenlerinin Sendikalara İlişkin Görüşlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi: Malatya İl Merkezi Örneği*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(1), Samsun, Türkiye.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H, (2005), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınları, Ankara, 187-291.

Yıldırım, İ. S, (2007), *Türkiye'de Sendikalaşma Sürecinde Öğretmen Sendikaları ve Siyasetle İlişkisi: Adapazarı Örneği, Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, Türkiye.

WEB_1, (2013), <http://www.unhchr.ch/udhr/lang/trk.htm>, 12/09/2013.

WEB_2, (2013), http://www.hakis.org.tr/ilo/ilo_anayasa.htm, 15/09/2013.

WEB_3, (2013), http://www.hakis.org.tr/ilo/hak_ilkeler_bil.htm, 15/09/2013.

WEB_4, (2013), <http://www.iskur.gov.tr/mydocu/mevzuat/ilo1.htm>, 16/09/2013.

WEB_5, (2013), <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/sozlesme/soz087.htm>, 05/09/2013.

WEB_6, (2013), http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&task=view&id=226&Itemid=36, 20/08/2013.

WEB_7, (2013), <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/1113.html>, 18/08/2013.

WEB_8, (2013), <http://www.hukuki.net/kanun/2821.15.text.asp>, 16/08/2013.

WEB_9, (2013), <http://www.anayasa.gen.tr/1961ay.htm>, 01/10/2013.

WEB_10, (2013), <http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanakbsd.birlesimbaslangicyazici?P4=263&P5=B&page1=16&page2=16>, 11/10/2013.

WEB_11, (2013), <http://www.egitimsen.org.tr/index.php?eylem=tuzuk>, 18/09/2013.

WEB_12, (2013), <http://www.temsen.org.tr/>, 20/09/2013.

WEB_13, (2013), http://www.egitimbirsen.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=11&Itemid=18, 20/09/2013.

WEB_14, (2013), www.turkegitimsen.org.tr, 20/09/2013.

WEB_15, (2013), <http://www.bagimsiz.egitimcilersendikasi.org/tuzuk.asp>, 22/09/2013.

WEB_16, (2013), www.anadoluegitimsen.org, 20/09/2013.

WEB_17, (2013), www.ogretmensenistanbul.org, 20/09/2013.

WEB_18, (2013), <http://www.turkegitimsen.org.tr/sss.php#>, 14/10/2013.

WEB_19, (2013), http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_listele.php?sr=2261&bizden_kod=2&sube=0&l=1, 15/10/2013.

WEB_20, (2013), http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_listele.php?bizdenkod=3&sube=0, 15/10/2013.

WEB_21, (2013), http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_listele.php?bizden_kod=76, 15/10/2013.

WEB_22, (2013), www.egitimsen.org.tr, 15/10/2013.

WEB_23, (2013), <http://www.memurlar.net/haber/143902/>, 01/11/2013.

WEB_24, (2013), <http://www.turkegitimsen.org.tr/sendikacalismaliste.php?TURID=34>, 18/10/2013.

WEB_25, (2013), <http://www.memurlar.net/haber/387414/>, 01/11/2013.

WEB_26, (2013), <http://www.egitimbirsen.org.tr/basin-aciklamalari/2005>, 01/11/2013.

WEB_27, (2013), <http://www.egitimbirsen.org.tr/basin-aciklamalari>, 01/11/2013.

WEB_28, (2013), <http://www.egitimbirsen.org.tr/haber-bultenleri/3/yayinlarimiz>, 02/11/2013.

WEB_29, (2013), <http://www.egitimbirsen.org.tr/basin-aciklamalari/2006/>, 01/11/2013.

WEB_30, (2013), www.egitimbirsen.org.tr, 23/10/2013.

WEB_31, (2013), www.aft.org, 26/10/2013.

WEB_32, (2013), <http://www.nea.org/index.html>, 27/10/2013.

WEB_33, (2013), <http://la.aft.org/utno/>, 30/10/2013.

WEB_34, (2013), <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>, 15/10/2013.

WEB_35, (2013), http://en.wikipedia.org/wiki/National_Union_of_Teachers, 29/10/2013.

WEB_36, (2013), <http://www.teachers.org.uk/>, 29/10/2013.

WEB_37, (2013), <http://www.atl.org.uk/>, 30/10/2013.

WEB_38, (2013), <http://www.voicetheunion.org.uk/>, 02/11/2013.

WEB_39, (2013), <http://www.naht.org.uk/>, 26/10/2013.

WEB_40, (2013), www.gew.de, 30/08/2013.

WEB_41, (2013), http://www.gew.de/GEW_Tests_sofort_stoppen.html, 30/08/2013.

WEB_42, (2013), http://www.gew.de/GEW_Generationenpakt_fuerBildung.html, 30/08/2013.

WEB_43, (2013), http://www.gew.de/GEW_Papier_mit_Schoenfaerb-Faktor.html, 30/08/2013.

WEB_44, (2013), <http://www.lehrerverband.de>, 01/09/2013.

WEB_45, (2013), <http://www.aktionlebendigesdeutsch.de>, 02/09/2013.

WEB_46, (2013), <http://www.lehrerverband.de/ihstart.htm>, 03/09/2013.

WEB_47, (2013), <http://www.vbe-bw.de/>, 05/09/2013.

WEB_48, (2013), www.vbe-he.de, 05/09/2013.

WEB_49, (2013), <http://www.vbe-he.de/Main.html>, 06/09/2013.

WEB_50, (2013), http://en.wikipedia.org/wiki/Swedish_Teachers%27_Union, 27/09/2013.

EK.

TÜRKİYE'DEKİ ÖĞRETMEN SENDİKALARI VE AMAÇLARI

1. EĞİTİM SEN (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası)

Madde 1 - Sendikanın adı Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası, kısa adı EĞİTİM SEN'dir. Merkezi Ankara'dır. Merkezin başka bir ile taşınmasına Genel Kurul, il içi yer değişikliğine Merkez Yönetim Kurulu karar verir. Adresi; Konur Sokak, No: 29, Daire 3-4-6 Kızılay, Ankara'dır.

Sendikanın Amaçları

Madde 2 - Eğitim Sen;

- a) İnsan hakları ve temel özgürlüklerin bütünlüğü içinde, din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce farkı gözetmeksizin bütün üyelerinin ekonomik, demokratik, akademik, sosyal, kültürel, hukuksal, siyasi, mesleki özlük hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmeyi, üyelerine insanca bir yaşam düzeyi sağlamayı,
- b) Toplumun bütün bireylerinin, temel insan hakları ve özgürlükleri doğrultusunda demokratik, laik, bilimsel ve parasız eğitim görmesini savunur.
- c) Grevli ve toplu iş sözleşmeli sendikal hakların tanınması ve çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslararası normlara uyumunun sağlanması için gerekli mücadeleyi yürütür.
- d) Eğitim Sen uluslararası sözleşmelerde çocukların eğitimi ile ilgili yer alan temel hakların ve özgürlüklerin takipçisi ve savunucusudur.

Sendikanın Çalışma Konuları

Madde 3 - Sendika, amaçlarını gerçekleştirebilmek için;

a) Üyelerinin, günün koşullarına uygun ücret almaları ve daha iyi çalışma koşullarına kavuşturulmaları için üyeleri adına kamu işvereni ile her düzeyde görüşmede ve pazarlıkta bulunur.

b) Sendika, üyelerinin sendikal amaçlar doğrultusundaki mücadelesinde hak ve çıkarlarının ihlal edildiği her durumda her türlü demokratik ve meşru mücadele hakkını kullanır. Onlar adına gerekli hukuksal girişimde ve yardımda bulunur.

c) Emeğin ve örgütlenmenin toplumsal yaşamdaki işlevini ve değerini, ulusal ve uluslararası düzeyde barışın, dostluğun, dayanışmanın ve işbirliğinin önemini kavramış bilinçli bir üye topluluğu ve kamuoyu yaratmak amacıyla kültürel, sanatsal, eğitsel toplantılar, şenlikler, işyeri, salon ve açık hava toplantıları ve benzeri etkinlikler düzenler.

d) Üyeleri ve ailelerinin yararlanmaları için hizmet amacıyla sağlık, dinlenme, spor, eğitim ve kültür tesisleri ile kitaplık, kreş, yuva ve yardımlaşma sandıkları kurar ve yönetir.

e) Üyelerinin mesleki bilgi ve tecrübelerini artırmak için, sendika gelirlerinin % 10'u oranında kullanmak üzere 'Eğitim Fonu' adı altında bir fon oluşturur.

f) Hizmet kolunda güçlü bir sendikal birlik, ülkede ve dünyada güçlü bir sendikal hareket yaratabilmek amacıyla gerekli çalışmayı yürütür, ulusal ve uluslararası düzeyde ortak amaçlar taşıyan kuruluşlarla dayanışmaya girer, üst kuruluşlar kurar ya da bunlara üye olur, bunlarla bilgi alışverişinde bulunur, iş ve eylem birliği yapar.

g) Kamu işverenince yürütülen eğitim, öğretim, bilim ve kültür hizmetlerinin planlanmasına, programlanmasına, yönetilmesine ve denetimine taraf olarak katılır.

h) Tüm emekçilerin siyaset yapma hakkını ve özgürlüğünü sağlamak için çalışır.

- i) Amaç ve görevlerinin gerektirdiği taşınır ve taşınmaz malları iktisap eder ve satar.
- j) Üyelerinin aile ve bireylerinin bakım, eğitim ve sağlık koşullarının düzeltilmesine çalışır.
- k) Başta nitelikli öğretmen olmak üzere, personel eğitiminin geliştirilmesini sağlamak için projeler üretir ve uygulanmasını sağlamaya çalışır.
- l) Üyelerini ilgilendiren atama, yer değiştirme, değerlendirme, görevde yükselme ve kararlara katılma gibi konularda adil bir düzenleme yapılmasına çalışır.
- m) Kadın üyelerin çalışma yaşamında ve sendikal etkinliklerde kadın olmaktan kaynaklanan sorunlarına çözümler üretir, ek haklar elde etmelerine , onlara olanaklar sunmaya çalışır.
- n) Demokratik ve meşru haklar kullanılırken zarara uğramış üyelerimize yardım amacıyla dayanışma fonu kurulur. (<http://www.egitimsen.org.tr/index.php?eylem=tuzuk>)

2. TÜRK EĞİTİM SEN (Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Kolu Kamu Çalışanları Sendikası)

MADDE 1- Sendikanın adı; Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Kolu Kamu Çalışanları Sendikasıdır.

Kısa adı ise (TÜRK EĞİTİM-SEN)' dir.

Sendikanın Merkezi ve Adresi:

MADDE 2- Sendikanın merkezi Ankara'dır.

Adresi; Bayındır 2 Sokak No:46 Kızılay - Ankara 'dır.

Merkezin başka bir ile nakline merkez genel kurulu, il içinde adres değişikliğine ilgili mercilere bilgi vermek şartıyla merkez yönetim kurulu yetkilidir.

Sendikanın Amacı

MADDE 3- Sendika;

- a) Anayasada ifadesini bulan, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne, millî ve manevî değerlere, insan haklarına, demokratik ve laik cumhuriyete ve Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalarak, demokrasinin korunup bütün kurum ve kurallarıyla yerleşmesi ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşılması yolunda çaba göstermeyi,
- b) Toplum ve iş barışını tesis ederek devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmayı,
- c) Hür sendikacılık anlayışı içerisinde, üyelerinin ekonomik, sosyal, kültürel ve meslekî hak ve menfaatlerini korumayı ve geliştirmeyi,
- ç) Türk millî eğitim sisteminin temel ilke ve hedeflerinin, 21'inci Yüzyılın ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde gerçekleşmesi için; uygulamada ortaya çıkan eksiklik, aksaklık ve yanlışlıkları tespit ederek, gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi yönünde yol göstermeyi, görüş ve önerilerde bulunmayı, amaç edinmiştir.

Sendikanın Yetki ve Faaliyetleri

MADDE 6- Sendika, kanun ve diğer mevzuattan doğan hak ve yetkilerini kullanmaktan başka;

- a) Hizmet koluna giren işyerlerindeki kamu görevlilerini sendika çatısı altında teşkilatlandırmaya çalışır.
- b) Dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep farkı gözetmeksizin çalışmanın toplum hayatındaki rolü ve değeri ile bu konudaki hak ve sorumluluklarını iyi bilen bir üye topluluğu meydana getirmek için çaba gösterir.

c) Üyelerine, aile sorumluluklarını yerine getirebilecek ve yaptıkları iş ve insanlık haysiyeti ile uyumlu adil bir ücret, daha iyi çalışma şartları, iş güvenliği ve meslekî saygınlık kazandırmaya çalışır. Bunun için;

1) Konfederasyonla birlikte toplu görüşmelere katılır, taraf olur ve toplu görüşmeyi sonuçlandırır.

2) Toplu görüşme sonucunda anlaşmaya varılan mutabakat metinlerinin uygulanmasını izler.

3) Toplu görüşme uyuşmazlıklarında konfederasyonla birlikte uzlaştırma kuruluna ve yargı organlarına başvurur, görüş ve öneriler sunar, talepte bulunur.

4) Toplu görüşmelerden, mevzuattan ve çalışma hayatından doğan anlaşmazlıklarda, idare ile doğacak ihtilaflarda, ortak hak ve menfaatlerin izlenmesinde veya hukukî yardım gerekliliğinin ortaya çıkması durumunda; üyelerini ve mirasçılarını, her düzeyde ve derecedeki yönetim ve yargı organları önünde temsil eder veya ettirir, dava açar ve açılan davalarda taraf olur.

ç) Üyelerinin geleceğe güvenle bakmalarını sağlayacak sosyal güvenlik sisteminin geliştirilmesi ve bunlardan eksiksiz yararlanabilmeleri için gayret sarf eder.

d) Üyelerinin atanma, yer değiştirme ve meslekte ilerlemelerine ilişkin iş ve işlemlerin, sağlıklı ve adil bir yapı içerisinde yürütülmesini sağlar.

e) Üyelerinin meslekî yeterliliklerini artıracak ve sorunlarını çözecek, onlara bilgi ve deneyim kazandıracak, millî tasarruf ve yatırımın gelişmesine, verimliliğin artmasına hizmet edecek, kamu hizmetlerinin kalitesini artıracak ve vatandaşa daha iyi hizmet verilmesini sağlayacak bilimsel çalışmalar yapar. Bu amaçla; kurs, seminer, konferans, panel, açık oturum, kurultay ve benzeri eğitim ve sosyal etkinlikleri düzenler.

f) Üyelerin ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatleri, ödevleri ve yükümlülükleri ile personel mevzuatını ilgilendiren konularda; ilgili ve yetkili kurumlara ve konfederasyona sunulmak üzere çalışmalar yapar, yaptırır ve öneriler sunar.

g) Üyelerinin ve aile bireylerinin beden ve ruh sağlığını koruyacak ve gelişmelerini sağlayacak tedbirler alır. Bunun için;

1) Eğitim, sağlık, dinlenme, lokal ve spor tesisleri kurar ve işletir. Sportif faaliyetlerde bulunur.

2) Araştırma ve geliştirme birimleri kurarak, kitap, dergi, bülten, broşür, gazete ve benzeri yayınlar çıkarır.

3) Eğitim hizmetlerine yönelik olarak radyo, televizyon, kütüphane ve basımevi kurar ve işletir.

4) Üyelerinin çıkarları doğrultusunda; kooperatif, yardımlaşma sandığı, kreş, yuva, huzurevi, yurt ve okul gibi ekonomik ve sosyal kuruluşlar kurar ve işletir.

5) Yangın, su baskını, deprem gibi tabii afetlerin vukuunda, gerektiğinde üyelik şartı aranmaksızın nakit mevcudunun yüzde onunu aşmamak kaydıyla afete uğrayan bölgelerde konut, sağlık ve eğitim tesisleri yapar ve bu amaçla kamu kurum ve kuruluşlarına aynî ve nakdî yardımda bulunur.

h) Sendika adına taşınır ve taşınmaz mal edinir.

ı) Konfederasyonla birlikte yüksek idarî kurula ve toplu görüşme amacıyla kamu işveren kuruluna katılacak temsilcileri belirler.

i) Kurum idarî kurullarında ve devlet personel mevzuatına göre oluşturulan tüm kurullarda sendikayı temsilen katılacak temsilciyi belirler ve toplantılara katılımını sağlar.

j) Uluslararası kuruluşlara üye olabilir, üyelikten ayrılabilir, üyesi bulunduğu uluslararası kuruluş toplantılarına delege, temsilci veya gözlemci gönderir. Uluslararası kuruluşların temsilci ve üyelerini Türkiye'ye davet eder.

k) Tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahip olduğu yetkileri kullanır. (http://www.turkegitimsen.org.tr/1mevzuatpdf/200_tes_sendika_tuzugu.pdf)

3. EĞİTİM BİR SEN (Eğitimciler Birliği Sendikası)

Madde 1- Sendikanın adı; “EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI ”, kısa adı “Eğitim-Bir-Sen” olup Genel Merkezi Ankara’dadır.

Sendikanın Adresi:Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Şehit Daniş Tunalıgil Sokak No:3/13 Maltepe/Ankara şeklindedir.

Sendika Genel Merkezinin başka bir ile nakline Genel Kurul, il içindeki adres değişikliğine Genel Yönetim Kurulu yetkilidir.

Sendikanın Faaliyet Alanı

Madde 2- Sendika, Türkiye genelinde (öğretmen, öğretim üyesi, öğretim görevlisi, araştırma görevlisi, memur, teknisyen, hizmetli vb. kamu görevlilerinin çalıştığı) eğitim, öğretim ve bilim hizmet kolunda faaliyet gösterir.

Sendikanın Amacı

Madde 3- Sendika demokratik, laik, sosyal hukuk devleti anlayışıyla yönetilen, daha katılımcı bir demokrasinin yerleştiği, daha özgür kişi ve sivil toplum örgütlerinin gerçek anlamda var olduğu ve düşünce üretip teklifler sunduğu, bu durumun sivil ve kamusal alanda yaşama geçirildiği, adil gelir dağılımının gerçekleştiği, sosyal devlet olmanın gereği olarak her vatandaşın devlet imkanlarından eşit olarak faydalandığı, daha özgür, daha müreffeh ve daha mutlu insanların yaşadığı bir Türkiye’ye ulaşabilmeyi amaçlar.

Sendika bu nihai amaca ulaşabilmek için öncelikle;

- a) 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun, Toplu Sözleşmeli ve Grevli Kamu Çalışanları Sendika Kanunu'na dönüştürülmesi ve sendikalara görev alanına giren kanunlara yönelik olarak iptal davası açmak amacıyla Anayasa Mahkemesine başvuru hakkı tanınması ,
- b) Öncelikle üyelerinin özlük haklarını korumaya yönelik olarak, üyelerine tüm resmi iş ve işlemlerde yasa ve yönetmeliklere uygun davranılması ve haksızlık yapılmaması,
- c) Başta üyeleri olmak üzere bütün eğitim çalışanlarının genel olarak tüm kamu çalışanlarının, çağdaş yaşam standartlarına yakışır ücret almalarını sağlamaya yönelik her türlü Anayasal ve yasal mücadelenin yapılması,
- d) Öncelik üyelerinin olmak üzere eğitim çalışanlarının ve genel olarak tüm kamu çalışanlarının; onurlu, huzurlu ve mutlu şekilde çalışabileceği; özgür, adil, katılımcı, plânlı ve kaliteli çalışma ortamına kavuşabilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması,
- e) Üyelerinin ve tüm eğitim çalışanlarının (ölümleri halinde eş ve çocuklarının), emeklilik ve malûllük hallerinde onurlu ve insanca bir yaşam sağlayacak miktarda tazminat ödenmesi ve hayatlarının geride kalan kısmında ekonomik sıkıntı yaşamalarını engelleyecek aylık bağlanması; ayrıca kaliteli eğitim, kültür, sağlık ve sosyal yaşam imkanlarından ücretsiz/indirimli faydalanabilmesi,
- f) Engelli üyelerinin ve diğer engelli eğitim çalışanlarının engellerine uygun çalışma ortamlarında görev almaları ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin ivedilikle yürürlüğe konulması,
- g) Eğitimin her aşamasında (Okul Öncesi Eğitim, İlk Öğretim, Orta Öğretim ve Yüksek Öğretim, Yaygın Öğretim) çağdaş normlara uygun eğitim ve öğretim yapılabilmesine imkan sağlamaya yönelik olarak mevcut yasa, yönetmelik ve müfredat programlarının güncelleştirilerek geliştirilmesi,

h) Çağdaş ve modern bir eğitim- öğretim sistemine ulaşabilmek için, eğitim-öğretim teşkilatının; başta öğretmen, öğrenci, aile, uzman ve bürokratlar olmak üzere eğitim-öğretim faaliyetinin bütün unsurlarının karar sürecine uygulanabilir anlamda etkide bulunabileceği katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukuki niteliklerle donatılmış ve taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşma özelliğine sahip kurumsallaşmış yapıya dönüştürülmesi,

i) Üyelerinin mesleklerinde başarılı ve verimli olabilmelerini sağlamak amacıyla; hizmet içi eğitim kursları, seminer, panel, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemek; kitap, gazete, dergi, bülten, broşür yayınlamak; örgütlenmiş rehberlik ve danışma birimleri oluşturmak ve bu faaliyetlerle üyelerinin bilgi, birikim, bakış, yetenek ve bilinç düzeylerinin sürekli gelişimi,

j) Üyelerinin, diğer eğitim çalışanlarının, öğrencilerin ve halkın sosyal ve kültürel yaşamlarına çeşitlilik ve zenginlik kazandırmaya yönelik olarak; tiyatro gösterileri, şiir dinletileri, ödüllü yarışmalar, konserler, bilgi yarışmaları; panel, sempozyum, forum, açık oturum ve konferans gibi etkinlikler düzenlenmesi,

k) Öncelikle üyeleri ve eğitim çalışanları olmak kaydıyla kamu çalışanlarının, öğrencilerin ve halkın önceliklerini, bakış açılarını, sorunlarını zamanında ve doğru olarak belirlemek ve doğru ve tutarlı pratikler gerçekleştirebilmek için, oluşturulacak sistemli ve plânlı çalışan kurumsal araştırma ve anket birimiyle sorunların tespit ederek her tür soruna çözüm üretilmesi ve üretilen çözüm önerilerinin hayata geçirilmesi,

l) Aile kurumunu korumak ve ruh ve beden sağlığı yerinde nesillerin yetişmesine katkıda bulunmak amacıyla, kamu görevlisi sıfatıyla birlikte kutsal annelik vazifelerini de yerine getirmeye çalışan bayan eğitim çalışanlarının, çalışma şartlarının bu konularına paralel olarak daha elverişli hale getirilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması,

m) Üreten toplum ve insan odaklı istihdam anlayışıyla meslekî ve teknik eğitimin yaygın hale getirilerek çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu atıl işgücünü harekete geçirmeyi,

n) Özel öğretim kurumlarında görev yapan eğitim çalışanlarının Kamu Görevlileri Sendikalar Kanunu kapsamına alınması,

o) Zorunlu eğitimin tamamında olmak kaydıyla; ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç ve gereçlerinin ve masrafların devlet tarafından karşılandığı parasız eğitim uygulamasını hayata geçirmek, eğitim alanına yönelik özel girişimlerin teşvik edilerek rekabet ortamının sağlanması,

ö) Anayasadaki eşitlik ilkesinin ruhuna uygun olarak her öğrencinin, eşit imkan ve fırsatlarla eğitildiği ve zorunlu eğitimden sonra yetenek, bilgi ve birikiminin objektif kriterlerle ölçülebildiği seçme sınavlarıyla alan sınırlaması olmaksızın hak ettiği yükseköğrenim programlarında eğitim görebildiği eğitim sistemi ile eğitimine uygun iş imkanına kavuştuğu istihdam politikasını hayata geçirmeyi,

p) Yüksek Öğretim Kurumlarının; bilimsel ürünler üretebilen, çağın gerektirdiği eğitim anlayışı ve materyallerine sahip olarak iradi ve icrai anlamda üniversite yönetenlerinin bireysel düşüncelerinden de arınmış biçimde akademik özerkliğe sahip, evrensel normlara uygun, özgür, bilim ve ihtisas kurumları olmasını sağlayacak her tür çalışmanın yapılması,

r) Lâiklik ilkesinin gereği olarak yurttaşlarımızın -evrensel hukuk ilkeleri gereği salt insan olmaları gerekçesiyle doğumdan itibaren sahip oldukları vazgeçilmez ve devredilemez ve müdahaleye kapalı- dinlerini öğrenmelerine ve dini inançlarının gereklerini yerine getirmelerine ilişkin temel haklarını kullanırken -evrensel hukuk belge ve ilkeleriyle belirlenmiş- hukuki sınırlamalar dışında herhangi bir sınırlamayla karşı karşıya bırakılmaması, dini inançlarını yaşamaya yönelik haklarını kullanmalarını gerekçe gösterilerek diğer temel hak ve özgürlüklerden yararlanmalarının engellenmemesi, şeklindeki öncül amaçlarını gerçekleştirmeye çalışır.

(http://www.egitimbirsen.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=11&Itemid=18

)

